

IOANNIS ME- SVAE DAMASCENI LIBER

*secundus, de singulis medicamentis purgan-
tibus deligendis, & castigandis,*

*IACOBO SYLVIO me-
dico interprete.*

* * *

10

HACTENVS generalem quendam medica-
menta purgantia deligendi, & castigandi,
modum produximus, libro superiore. In quo
scopos distinximus, quibus intentus quis ipsa
inueniat, & modo idoneo exploret, an condi-
tiones illas celebriores habeant: id que scrutā-
di principio à nobis breuiter ac pulchrè tradito. In eo autem
theoremata quatuor ad hanc rē necessaria pertractaui. Nunc
verò consilium est, singula purgantia medicamenta seorsum 20
explicare, & in horum quouis substantiam, facultatem, casti-
gationem noxarum corpori ab ipsis impendentium. Quibus
absolutis, librum finierimus. Deum igitur adiutorem implo-
remus, ad quem conspiciāt omnia, & à quo misericordia omnis
proficiscitur, qui sit benedictus. Incipiamus autem à medica-
mentis purgantibus, quæ ob id benedicta vocamus, quòd ha-
rum actio nullam corpori noxam imprimit: horumque pri-
mam Aloën ipsam statuamus.

De aloë.

CAPVT I.

30

ALOË medicamentorum purgantium præstantif-
sima, & ob suam quandam prærogatiuam excel-
lentissima. Cùm enim cætera purgantia partes no-
stras principes, & ex his, ceu fontibus profectas fa-
cultates nostrum corpus dispensanteis, vel actionis vehemen-
tiā lædant [vel nihil iuuent,] Aloë sola eas partes imbecillas ro-
borat, & ad functiones suas reducit, nullā omnino actione, no-
xia: præterquàm quòd venarum ora tantùm aperit, vt per
hæc sanguis effluat. Ad has eius doteis accedit, quod cæteris
purgantibus, & his præsertim quæ vacuando corpora dissol- 40
uunt,

a Syriaca non bona, Cælesyriaca & Arabica melior, Indica optima Gale.

b ὑποξάνθη καὶ ὑπάρισσονα Diosco.

c Sic Dioscor. Planta tamen tota odore est graui. Idem.

d Sapore pa-

uunt, aloë mista, hæc ipsa corrigit, & noxis eorum prohibitis rû adstrin-
 meliora reddit. Nam sua crassiore substantiâ tenuem illorum gête multū
 acremq; naturā frangit, & noxā partiū ab his promptā, cele- amaro Dio-
 remq;, proprietate quadā substantiæ inhibet: sua deniq; pur- scor. Gale.
 gandi tarditate, horum celeritatem cōtemperat, purgationēq; e & doxos
 10 auget. His igitur ipsis nunquam non miscēda aloë. Eam verò καὶ ἀλλοίω-
 mittunt India, Persis, Armenia, Arabia. Optima autem est Diosc.

a Indica: post hanc persica: tertio loco Armenia, Arabica igno f Calida. r.
 bilissima. Bonitatem eius præcipuam declarant color, odor, sa ordine intē
 por, pondus, consistentia, & in singulis conditiones quædā spe- so, vel 2. re-
 ctādē. Colore enim est b flauo in rubrū inclināte hepatis modo misso Gal.
 ac perspicuo & splēdēte: opaca enim & obscura est deterior & g Id etiā li
 quæ vetustate nigrescit. Odor verò inest c bonus qdē, sed suus, tere sacra
 nō autē per adulteriū acquisititius. Sapor autē primo gustatu d confirmant.
 dulcis, subamarus [mox valenter amarus.] Substantia deniq; h Ut Auicē

20 fit tenera, friabili [puta, c doli experte, rara] ob id leui, quoq; le nas qui ex-
 uior, eò præstātor: & quāto à dictis cōditionibus abest lōgius, pericētia sub
 tātō est deterior. Adulterātes eā institores ac sophistæ partes scribit in he
 eius crassas & impuras, lotionē secretas, aqua marina paucum pate calidio
 crocū habēte aliquoties lauāt, & siccāt, donec lucida colore fla re & sic-
 uo, odore bono euadat: sed odor croci dolū prodit. f Calfacit ciore.

ordine secundo, siccāt tertio, sed tamē sine morfu: ob id excre i Gal. li. 7.
 mēta cōsumit, & à putredine vindicat: etiā cadauera præsertim metho.

g myrrhæ mista: sanguini verò draconis, & myrrhæ iūcta sa- k Hæc in-
 nat vlcera putrida & maligna, quia vt dixi, sine morfu siccāt: terpretatio

30 ora tamē venarū aperit, præsertim hepatis. Quapropter hepar Mesue Gal.
 ab ea lædi h quidā putauerūt, vtq; ipsum potius iuuaret, corre 7. metho. cō-

ctione effecerūt. Adhæc i aloë lota, minus aluū subducit, sto- ciliat.

machū magis roborat: nō lota cōtrā. Postremo melle excepta l Vide Gal.
 minus trahendo quidem purgat: magis autē partes quas per- 6. sim. et hie

meat, tergēdo. k Bilē pituitāq; purgat, ob id affectibus vētri- ram eius pī

culi, & cerebri, & reliquarū partiū, inde natis, vt dolori inflāma cram lib. 7.

tionē sic præcauet, vt eius creber l vsus sensuū instrumenta & met. & lib.
 corpus reliquū, nullo insanabili affectu tentari sinat: sed sensus 6. com. p. p.

acuat, cogitationē reddat meliorē. Hepati confert, iterū tollit, & li. 6. san.
 40 hæmorrhoidibus & sedi nocet, ob id vitanda his, quibus istæ tu.

a Tuta est partes dolent, & aëre frigido, quia tunc sumpta excorticatis
frigidis & sanguinē educit. Vinū autē, vel aqua rosata, vel succus foenicu-
humidis, sic li quo aloë fuit macerata, oculos lotionē terget, visionē acuit,
cis vt bilio- delachrymationē fistit. Datur ab aureo, vno ad drac. duas. In-
sis inueni- fusa autem ab aureo vno, ad drach. tres. Veruntamē cum & tar-
bus & seni- dius purget aloë, ob id diu ante cibū sumēda: & tā imbecilliter
bus vsu vt eius facultas purgatrix hepar vix trāseat, nisi largior fuma-
multo et cre- tur: cum deniq; adeò venarum ora patefaciat, vt inde sanguis
bro est no- emanet, his eius inēmodis hac ratione occurrimus. Imprimis
xia. Calido tarditatē purgadi aloë ipsi celeramus, si cū aromatis essentię
legendū vi- tenuioris & acibus, vt mace, nuce moscata, cinnamomo, spica
detur, qui- nardi, calamo aromatico, cubebis, schœnanto, asaro, mastiche,
calida sicca caryophyllis, portione pari: croco autem portione dimidia, in
calidis sic- aquæ sextuplo igni lento, ad aquę eius tertiā, coquantur: aloës
cis corpori- vnciæ sex, in libras aquæ singulas: post siccentur in vmbra pri-
bus astate mūm, deinde in sole. Idē alij similiter efficiunt per aromata
noxia. aph. sex, quibus cū aloë mistis Galenus hierā pierā componit. Eius
34. lib. 2. ni enim actionē talia citatiore reddunt, & præterea hyssopus, cin-
si vacuata. namomū, casia, & alia plurima. Sunt qui celeritatem purgan-
bile plus pro- di aloë acquirāt, macerātes aqua illa, cui incocta sunt aromata
fit, quam le- deinde expressum potui dantes: à partibus autem remotis, tra-
dat calfacto- hendi potestatem aloë conciliamus, alijs purgantibus valenter
& siccato (qualia sunt colocynthis, turbit, & similia) mistis: vel in deco-
magis cor- cto illo aromatum, vel in sero lactis, vel in trochiscis, vel cata-
pore. potiis, vel in alia medicamenti forma.
Intempera- Postremò venas aperire desinit aloë, bdellio, aut tragacātho,
tura ventri aut mastiche, aut simili permista. Hæc autē tria eius incōmoda
culi sicca ca- nō modò maiora habet aloë, dictas bonitatis notas egressa: sed
lida, & sic- præterea vētrē totū torminibus dolorificis cōturbat vētriculū,
ca frigida & hepar, & viscera alia lædit molesta adeò vacuatione, vt sua
obest. Gal. virtute illis hærete, interdum sanguinē quoq; vacuet. Hæmor-
li. 6. sani. rhoidibus & sedi eadē maximè nocet. Lotione igitur partes hu-
tiem. & li. ius impuræ separētur, & quod purius est, aromatum decocto ma-
7. meth. ceretur, & his misceatur quæ ipsam prōptē lubricādo per inte-
stina deturbēt, qualia sunt aqua hordei, cū oleo nucū aut vua-
rum passarū decoctū aut aqua tepida cū melle. Bdelliū autē &
tragacāthū, præter cætera omnē aloën castigant, & emēdant.

*Lib. 5.
 metho.*

*Aloë oui albumine dissoluta euadit emplastica, tuncq;
 sanguinē non ex venis hæmorrhoidibus solis, sed vndecun-*

que

que fluentem per ora, vel diuisionem venarum, atque adeò per arteriam apertam sistit: rupto quoque, vel eroso, vel hianse in pulmonibus vase, si liquore idoneo soluta, faucibus diu & saepe cõtineatur. Sic enim foris quoque vasis sanguine fluentibus admoetur: & si hæmorrhoidibus immodicè fluentibus, similiter soluta adhibetur, adiuuante talè ipsius actionem facultate aloës adstrictoria, & nõ minimũ sarcotica, cuius gratia præcipuè id à Galeno commèdatur in hæmorrhagia lib. 5. meth. Deuorata verò multa & saepe, & in hepar, aliasq; partes distributa, calore suo & crassa substantia venas tum hepatis, tum hæmorrhoidas aperit. Anastomotica enim sunt: maximè quidem calida, crassa, acria, & mordacia: non minimũ tamè calida, crassa, qualis aloë. Quod autem calore & crassitie sanguinem efficit melancholicũ magis, id etiã nõ parum ad vasorũ apertionem facit vi adstrictoria eius leuicula, hoc opus ob imbecillitatẽ prohibere non potente. Quam rem experientia quoque confirmat. Vsu enim crebro catapotiorum, aloën multam recipientium, hæmorrhoides multis tumere cæperunt: & quibus iam prius aliquoties fluxerant, frequentius, & largius, & periculosius fluunt. Vt verissimum sit Galeni theorema, nihil sumptum & admotum vires habere easdem, sed quedam genere etiam contrarias, alia maioris & minoris tantum ratione, vt in methodo componendi medic. probauimus. Quod symptoma venarum scilicet apertionẽ, si aloë facit, per se, vt Mesues velle videtur, aut per humorum acrium vacuationem, qui intestini recti finem mordeant, & calfaciant: quod & medicamenti melanogis Galenus tribuit Apho. 47. lib. 6. Id quia longiore eget oratione, in præsens omitto. Aloën succotrinam Auicẽ. & Mesues præferunt, Diosco. & Halyabbas hepaticam.

De

Myrobala- **M**Yrobalani, citreæ, nigræ, cepulæ, eiusdem arboris fru-
 nus, id est, **M**etus quibusdam videntur, vt immaturi sint citreæ, ma-
 vnguëtaria turi nigræ. Cumque arbor ea his autoribus sit bifera, primi
 glans. Hæc partus sunt citreæ & nigræ, secundi verò cepulæ. Aliis diuer-
 autem gene- sarum arborum fructus videntur, idq; creditur, quòd eorum
 ra quinque facultates, & opera variant. Sunt autè etiam hæc medicamen- 10
 Græcis indi- ta benigna. Tantùm enim abest, vt purgando vires deiciant,
 Eta, pomoriũ vt etiam cor, ventriculum, hepar, corpusque reliquum confir-
 aut pruno- ment, cogendoq; in vnum roborent: qua re vnica his incom-
 rum generis- modant, qui sunt obstructionibus obnoxii, has enim excitant.
 verius sunt Præterea medicamentis acribus, & purgando exoluentibus, vt
 quam glan- scammonio perfectè corrigendis rectè miscetur: sed huic præ-
 dium. fertim citrinæ sunt miscendæ. Id enim contraria, tum substan-
 De myroba- tia, tum qualitate frangit, & purgationem iuuat.
 lanorũ ge- Citrinæ autem colore sunt multum citrino, in viridem in-
 neribus lege- clinante, graues, quia magnæ, & carne multa densa: si frangi- 20
 lib. j. nostræ- tur gummosa, osse exiguo. Cepulæ subnigræ in rubrum incli-
 methodi cõ- nantes: quò maiores, eò meliores, carne multa, ob hæc etiam
 po. med. graues, adeò vt aqua mergantur. Indæ sunt nigræ, magnæ,
 * Tempera- carne densa, graues, tamen exoffes. * A quibus notis quò ha-
 tura & fa- tum singulæ absunt longius, eò sunt deteriores: hæc autem o-
 cultas. mnes sunt frigide primo gradu, siccæ secundo. Siccando enim
 Chrysoba- excrementa partium putrida valenter absument, mollesque
 lanus Gale partes, & laxas durant, & densant, multaq; adstrictione cogut.
 ni cum calo- Cor, stomachum, reliquumq; ventriculum, & hepar roborat:
 re digerat, quapropter exhilarant, colorem cutis, odorem oris, & sudoris
 esse nequit commendat: corpus floridum & iuuenile diu tumentur, tremo- 30
 myrobala- ri cordis conferunt, hæmorrhoidibus commodant. Purgant
 nus citrina ventriculum bile, ab eaq; tertianam, & reliquas febres biliosas
 de qua vide & ardorè extinguunt, præsertim citrinæ. Hæ enim præter cæ-
 nostra sim- teras sunt cholagogæ: ob id calidis & biliosis naturis salubres.
 plicia. Eadem omphacio, vel aqua rosarũ, vel succo fœniculi ma-
 ceratæ, confricatæ, oculum tergent, intemperiem eius calidã
 auferunt. Earum quoq; puluis tenuissimus, per se quidem de-
 lachrymationem stringit, oculum ab humore multo laxiorem
 iuuat: cum mastiche verò, vlcera siccando sanat. Cepulæ verò
 sunt phlegmagogæ, ventriculum purgant, & roborant, ratio- 40
 nale

nalem animæ partem vegetant, vifum [& fensus alios] acunt: præfertim conditæ, hydropi & febribus diuturnis conducunt. Nigræ melancholiam purgant, & bilem vftam, tremori, triftitiæ, lepræ, quartanæ, & cæteris affectibus melâcholicis profunt, coloremq; cutis viuidum efficiunt. Quia verò dictæ myrobalani omnes obstructionem promptè excitant, in corpore obstructioni opportuno, & villis ventriculi, & intestinorû facile adhærentes, ceu rugis quibusdam ea exasperant, non dentur obstructioni obnoxiiis: aliis verò dentur cum diureticis, vel infufæ fero lactis, vel succo fumarix, vel cum abfinthio, agarico, rhabarbaro, fpica nardi. Oleo autè amygdalarum dulciû, vel rofato, vel violato, vel fefamino imbutæ & confricatæ, vel cum amygdalis dulcibus, aut vuis paffis, aut harum melle tritæ, vel cum cafsia, vel manna, vel tamar Indis, vel violis conditis, vel alio leniente medicamento fumptæ, ventriculum & intestina leniunt, & citò per ea lubricât, etiam fi quibusdam aliter vifum est: neq; ampliùs his adhærent, aut rugas inducunt. Hæc verò ipfarum incommoda fic emédabis, & faporem delicatum acquires. Tritas æftate merges oleo amygdalarum dulcium, confricabis, & lubricas reddes in vmbra, ficcabis sole, affufoq; identidem oleo confricabis: idq; triduo cum feceris, altero deindè triduo aqua faccharata, vel fero lactis parùm faccharato, aliquandiu mersas, in sole iterùm ficcabis, affufoq; frequenter eodem liquore confricabis, coges in trochifcos, in vmbra ficcabis. Alij ipfarum tritarum partem vnam diebus octo macerant fero lactis caprini, in vafe vitreo oris angufti: deindè femel feruefaciunt, manibus confricât, colant, aqua deindè ficcata trochifcos, vel catapotia fingunt. Hisque addunt nonnulli medicamenta purgantia benigna. Hæc vel illa pro scopis & indicationibus variis. **Datur** *Virginarum* tritarum puluis à drachmis duabus, ad drachmas quinq;: maceratarû verò expreffum, à drachmis quinq;, ad drach. viginti. Indarum & cepularum puluis à drach. duabus, ad drach. quatuor: expreffum infufarum à drach. quatuor, ad drachm. decem. Ne fume flante Borea: & his fumptis, piscibus abftine. Veruntamen harum decoctum promptiùs, & valentiùs obftruit, quàm maceratarû expreffum, Affæ item ipfæ minùs purgant, potentiùs conftipant, & adstringunt, & his magis vftæ. Harum quoque tritarum puluis quò tenuior, eò vehementiùs adstringit: maceratarum verò expreffum, minùs adstringit, omnium maxi-

Nigræ
Castigatio.

Electarium
Alharil pri-
us idem ha-
bet in Anti-
dotario.

Id repetet in *Conditis.* mē purgat. Ob id eas infundimus, quādo solam vacuationem expetimus. Cepulæ verò conditæ purgāt quidē minūs, partes nutritorias roborāt magis: non cōditæ contrā. Cōdiuntur autem vel recētes, si harū est facultas: vel siccæ, sed industria humectatæ. Recentes quidem, densæ, stylo confixæ, postea igni lento coctæ, quantum sufficit: aqua deinde expressa, vno die super tabulā siccantur, post multa biduo macerantur, igni lento percoquantur, vase vitreo reconduntur, post sex menses vtendæ, si verò siccæ sint, aqua sub sole dies octo macerentur: deinde in dolio, vel alio vase magno vel fossa in arenis humidis tertio quoq; die mutandis secretas, identidem aqua irrigabis, donec tumescant: reliqua vt prius persequere. 10

De emblicis.

CAP. III.

EMblica parum frigent, siccant ordine primo, pituita etiā putri ventriculū purgant eumq; & cerebrū, neruos, cor, hepar, & partes laxas constringendo roborant, ob id tremori cordis conferunt, appetentiā inuitant, vomitū sistunt, furorē & latratus eius cohibent, vim animæ rationalē augent, calorem viscerum insigniorē & inde natam sitim extinguunt. Præstantiores sunt magnæ, carnis multæ, densæ, graues, osium paruum: largius purgant, & rugis ventriculo minus incommodant, si aqua in sole macerentur, donec humectatæ tumescant. *Nutritio.* Postea expressæ multa biduo macerantur, igni lento coquantur: vbi coctæ refrixerint, mellis albissimi parte quarta exceptæ reconduntur: aromatibus quoque, cinnamomo, xylaloë, cardammo, croco, gallia, & similibus nonnulli condiunt. Ea etiam lacte manè & vespere mutato, macerantur triduo, siccantur vento, & in vmbra, & reconduntur. 20

*Rhabarbarum, hoc rhaba pontico veterum diuersa res est, priscis in cognita.

Paulo tamē in podagra bis adhibetur.

De belliricis.

CAP. IIII.

Bellericæ etiam sunt benignæ, & roborant: frigidæ primo gradu, siccæ secundo, cætera emblicis viribus proximæ. Optimæ sunt magnæ, multa & densa carne, graues.

De Rhabarbaro.

CAP. V.

*Rababarum etiam clemens, & excellens est medicamentum, multas dotes medicamento purganti maxime expetitas complexum. Calidum siccū ordine secundo potius, 40

Mistum rhaponticum ex terreo frigido adstringente constat: acrem quoque & calidam substantiam ubi multum est mansum, ostendit, tenuem eius substantiam & aëream raritas & leuitas ostendunt Gale.

Rheo suo veteres Græci vim purgatricem non adscripserunt. Rheon hepaticis, nephriticis torminibus, lieni, pectori, vesicæ vitij, vètrici dolori, imbecillitati, & inflationi salubre

tius, quàm primo, substantia duplici constat, vna aquea, terrea, Diosc. Alias adstringente, corpus dante, profunda: altera aërea, & ignea (à quoque vna qua rarum efficitur) superficialia, quæ suam terream, essentiam res suo rheo adurendo amarum effecit, & purgatorium, & obstructa liberat. Dio rans. Has autem substantias macerando separamus, vt calida & scori. Ga purgatrix in humorè transferatur, terrea verò adstringens re- le. de quibus maneat. Bilem verò pituitamque; illa vacuat, præcipue à ventri- hic non pu- culo & hepate, & inde sanguinem purgat, obstructiones libe- tauri dicendū. rat, & affectus inde natos sanat, icterum, hydropem, splenis tu- *Mumie et morem, febres putridas, etiam diuturnas, dolorem hypochon- rubia non ita driorum puncturium. Hac verò hæmorrhagiã pulmonū, vel valētū me- aliarum partium sistit: ex casu quoque; ictu contusa, rupta, fra- dicamento- cta, interna, & externa sanat, si eius drachmas vnã cū *mumia rum mensu-

20 granis duobus, & rubiæ tinctorum grano vno & dimidio, & ra hic est vino austero bibatur. Oleum quoque; eius cōtusis & contractis parcior, vt musculis vtiliter illinitur: singultum itē & dysenteriam sanat, mendi suspi præcipue assum, & cum succo plantaginis & paucō vino au- cio sit, præ- stero potum. Rhabarbarum quoddam est Indicū, alterū Barba- fertim cum rum generis nomine appellatum, tertium Turchicū, omnium Auicē. (quæ ignobilissimum, vt Indicū est præstantissimū, præsertim si re- Mes. passim cens est, & subnigrum, in rubrum inclinans: si rarum, tamen est sequut?) graue, si fractum ex rufo & glauco, alternat: si mansum, vel rubie dra- aliquo liquore solutum, croci modo tingit. Indigenæ ipsum chmam vnã

30 dies quinq; aqua macerant, qua ficcata, trochiscos fingunt re- rhabarbaro gibus. Reliquum verò etiam ficcatur, sed iam exanimatum, & misceat, ca. vi purgatrice tota, aut propè tota priuatum, venale ad nos de rubia, & transmittunt. Hoc autem est densum, valenter adstringens, lib. 3. in cu- croci colore non inficit, confractum intus nigricat, amissa co- rãdo absces- solorum dicta varietate. Innoxium est rhabarbarum, omni su calido he tempore tutò datur, omni est ætati salubre, atque adeò pue- patis. Rha

ex locis su- pra Bosphorum, seu supra Pontum afferebatur, ex India nullum. Rhaponticum simile costo nigro, sed minus & paulo ruffius Plin. vel centaurio magno, sed minus nigro colore, crocum dum manditur, aliquo pacto referente Dioscorid.

*Spica vera radix afferri coepta ex India, misceri tuto potest, si vires eius species in Gal. etiã si rhabarbarum illis parũ egeat. Quibus affectibus conuenit rhabarbarũ infusum, Tritum. Assum. Vstum. Potest igitur coqui rhabarbarum, nihil tamen nimis coquendo autem vis in liquorem abit purgatoria.

† Tres in Mesua legendum puto, nec tam stupidus fuit, vt ad drachmas decem daret, vt o-

mnes eius co ris & pręgnantibus. Efficaciũs autem agit sumptum ex sero dices habet. lactis, pręsertim caprini: aqua quoq; intybi & apij, vel planta-

Qua mensu ginis cocta, & colata maceratũ idq; omninõ cum *spica nar- ra si Mesua di, actionem eius imprimis iuuante, expressumq;. Quod si ad placuisset, à liberandas obstructions propinandum est, vini albi, puri, & drach. sex, odori, modicum macerãdo admisceatur, expressumq; eius tũc septem, vel sumatur, & cum deterfione ac purgatione opusest. Quod si circiter, ad post purgationem viscera adstringẽdo roborari volumus, pul- drach. decẽ uis eius triti datur: si adstrictio maior expetitur, assum datur: si scripsisset, nõ maxima, vstum.

à drachma Rhabarbarum legitimum & integrum, aliquãdiu teri co- rna & di- quiq; viribus integris potest, rariori autem & laxiori vehemẽs midia, inter contritio & coctio virtutem resoluit.

uallo scili- Datur expressum à sesquidrachma ad drach. † tres: tritum 20 cet inter hac verò, à drachma vna ad drach. quatuor. Annos tres aut qua- immodico, tuor integrum incorruptumq; seruatur, si cera sola, vel cera nec Mesua cum terebinthina liquata circumlinatur, aut melle albo, aut consueta vt psyllio, aut milio mergatur.

ceteras do- Cum alia res sit rhabarbarum Mesua à rheo veterum, ses intuenti etiam Manardo medicorum atatis nostra doctissimo: mi- apparet: tri rum mihi est, cur ex Dioscor. Plin. Gal. rheo seu rechomate ti drachm. testimonia contra Mesua rhabarbarum opponat. quatuor multa sunt.

De Cassia fistula.

CAP. VI.

*Cassia sy rinx, id est, fistula Gra CASSIA fistula *calido frigido temperata, nisi quòd paulò corũ, est quã est calidior, humida primo gradu, clementer & innoxie à hodiẽ cassiã ventriculo bilem & pituitam purgat leniendo, febribus inde ligneam ro ortis confert, sanguinem hac ratione puriorem reddit, ac eius cant, aut re sanguinis, & bilis flauæ acrimoniam frangit, resoluit thoracis rius quod de

cinnamomo venditant. Cassia verò hæc nigra, & cathartica, est Arabibus inuen- ta: pulchrẽ Aetuario descripta, salubris sanis, & agris, ad aluum clemeter lenien- & pul 40

& pulmonis, & asperæ arteriæ phlegmonas, easque partes le- dum quouis
 nit ipsa morsus expers, sitim sedat, præsertim sumpta cum suc tempore tu-
 co intybi, vel cichorij, vel solani arte depurato. Intemperiem id sumitur,
 denique renum calidam mitigat, cum diureticis sumpta, & etiam initio
 glycyrrhizæ decocto, ob idque calculum in his gigni prohi- epularum,
 bet. Deligenda est fistula insigni, plena, ob id graui, splenden- aut paulo
 te foris ac etiam in pulpa pingui, quæ recens sumenda est po- ante cœnâ.
 tius quàm vasis seruata: si autem viscera sunt ficciora, cassiæ Saccharo re
 lubricitas augenda est oleo amygdalarum dulcium: si debilia cēs condita
 20 & lubrica sint, minuenda myrobalanis vel rhabbaro, vel a- Italis affer-
 qua cum massiche cocta, vel spica addita: si ad vias vrinarias tur ad eosdē
 ferri eam volumus, vretica misceantur. Quoniam verò tar- vsus, nondū
 dius & imbecillius purgat, acre aliquid (quale thymum, hyssō Gallis. Vi-
 pum) actionem eius intendens misceatur, aut potius aliquid res seminis
 medicamentorum valenter purgantium: efficaciusq; purgat quàm pulpæ
 hæc, si ex sero lactis propinetur. Tam est benignum & inno- interne ma-
 xium hoc medicamentum, vt omni ætati, & ipsis etiam pueris iores Manar
 & prægnantibus tutò sumatur. dus tribuit,

Huius dosim Mesues omisit, quod sit medicamentum Musa ne-
 20 tutissimum: hodie datur, cortice, membranis, & seminibus gat, ego pe-
 per cribrum purgata, ab vncia dimidia ad fescunciam, vel ricultū non-
 drach. decem mane vel ante cœnam: sed paulo ante pastus dum feci.
 duos tres proximos, etiam drachmis duabus tribus, qua-
 tuor datur his, quibus est alius natura pigrior. In quem
 vsum quibusdam iucundius est pulpam lata culteli cuspide
 exceptam, deuorare. Conditam saccharo ab indigenis dum
 30 vim purgatoriam tribuit Manardus semini ipsius, maio-
 rem scilicet, quàm pulpæ ipsi, non recipiendam confirmat
 Musa suo multiplici experimento. Cortex verò huius ad
 menses mouendos, aut partum iuuandum inefficacior est
 multò, quàm cassiæ aromatica: de qua nos in simplicibus.

De Tamar Indis.

CAP. VII.

40 Tamar Indi dactyli sunt acidi, fructus palmæ syluestris Tamar Bar
 Indicæ: medicamentum quoque excellens ac innocens, baris est da-

Elytus ut frigidum siccum ordinetur secundo. Ob id humorum acrimonia reprimi, bilem purgat, eiusque & sanguinis feruorem *indi palme* furoremque; compefcit, febres acutas lenitione egentes & ictericius *syl* rum sanat: sitim ac omnem ventriculi hepatisque ardorem exuestris *in* tinguit, vomitum sistit. Præcellunt subnigri, splendentes, *dia fructus* neri, villis seu radicibus quibusdam permisti, recetes, pingues, *semine pro-* dulcacidi, synceri. Adulterantur carne prunorum, sed obscuro *ximo castæ.* ra nigredo dolum detegit: præterea humiditas largior & prunorum tum odor, tum sapor. Quidam siccos vino puro hume- *nona est pri-* etant, ut recentes videantur. Ne ventriculum frigidum lædant, *scis indicta.* cauetur mistis hunc roborantibus, spica nardi, mace, mastiche, *† Tertio, A-* succo absinthij, fœniculi, apij intybi, cichorii agrestis. Actione *uer.* De his verò eorū imbecillam intendit, serū lactis caprini, vel succus *multa in no-* fumarie, lupive salictarij. Macerantur autem sextuplo præ- *stis simpli-* dictorum liquorum, vel aliorum simplicium, aut composito- *gibus.* rum, ut triplicis granati: deinde manibus fricantur, post semel feruefiunt: postremo colantur, donec potio sit liquida & clara, præsertim quando flammeum calorem citius extinguere libet: quando etiam rosæ, santala præcipue, citrea, spodium simul cum his macerata, ut potentiùs refrigerent. Non colati quoque dantur, quando potentiùs ardor ille extinguedus est. Addunt quidam prunorum par pondus. Mediocriter coqui (viribus seruatis) possunt, si opus est, quas tamē immodica coctio adimit. Ob id verò, quòd imbecilliter purgant, ab vncijs duabus ad quinque propinantur. Annos tres seruantur in vase vitreato bene obstructo, & in locum purum & perflatilem seposito, nisi externus vel calor vel humor putredinis initium ipsis attulerit.

De Manna.

CAP. VIII.

Mel est ros frigore noctis æstiuæ concretus, ex halitibus à terra & aquis Solis calore sublatis æstate, id est, die calido sicco, ac deinde exactè tenuatis & coctis. Manna est ros *Galenì est* ex vapore elato, & cocto in aëre temperato, fœcundo, lætis a- *mel aërium* spectibus cadens super quasdam plantas & lapides, à quibus *sen voridū.* duæ ipsius differentie statuuntur. Quæ enim lapidibus incidit, guttarum aut seminis modo coagulatur: quæ si recens, dulcis, alba, aut saltem subcitrina, est melior: mala verò, antiqua, fusca, cœnosa. Quæ plantis, harum tum facultatem aliquam assumit, tum folijs & floribus est permista, neque id ni- *40* mis:

mis: quæ si præterea recens est, & subalbida, est melior. Temperata est, aut paulò calidior, guttur, thoracem, ventriculum lenit, terget, bilem clementer purgat, sitim sedat. Adulteratur saccharo, & folliculis fennæ: sed hæc tempore maturari eget, gradumque mollescit, & liquefcit, dolum prodit. Quoniam verò imbecilliter vacuat, præsertim cruda (cocta enim citius agit) thymo & hyssopo, vel alio, vis eius vt cassiæ intenditur. Valentibus autem medicamentis mista, eorum actionem reddit meliorem, cum suo dulci sapore illa naturæ magis familiaria reddat. Ob id eam Galenus ꝑ scammonio miscuit, quod à posterioribus est laudatum: alij deinde turbit, alij aliis. Datur à drachma sex ad drachmas quindecim: annum seruatur.

De sero lactis.

CAP. IX.

Serum lactis calidum siccum gradu primo vsque ad secundum lauat, tenuat, nitrosa sua substantia obstructa terget, purgat clementer, & sine morfu bilem flauam & vltos illi humores: ob hæc mania, melancholia, impetigini, pruritu, lepræ, vlcerebus malignis, & cæteris cutis vitii, morbis omnibus obstructions sequentibus, vt hydropi, ictero, febribus, putridis, lienis tumori, serum optimum est lactis caprarum, nimirum nigrarum, bonis pabulis nutritarum, recens foetarum, iucundi odoris & saporis, & sui non alieni, non corruptum: secundum in bonitate est bouinum. Eo ferè medicinalia alia maceramus, est innoxium: sed cum sit imbecillum ad purgandum, cum melle & lupi salictarij germinibus, vel floribus, sanguinem potentiùs purgat, bile flaua & humoribus adustis: præterea cum myrobalanis, rhabarbaro, tamar Indis, casia fistulari, fumaris succo, aut semine rosarum, aut violarum succo. Cum myrobalanis, cepulis, hyssopo, thymo, agarico, bilem & pituitam vacuat. Cum myrobalanis, epithymo, polyedio, melancholiam, & alios humores vltos. Cum alaro, iride, aquas serofas educit, addita semper spica ipsius actionem intendente: sed cum cichorio agresti, intybo, cassutha, lingua arietis, volubili, spica, rhabarbaro, absinthio, eupatorio, alaro, fumaris, apio, fœniculo, amygdalis amaris, scolopendrio, seminibus quatuor, & aliis etiam diureticis, obstructions potentiùs aperit. Fit autem ex lacte ebutyrato, seu à quo est pingue innatans secretum, quando lubricitatis causam ex partibus ex-

† Mel, rem
generem mi
scuit Gale.
vbi autem
mannã non

legi, nisi in
libris falso
adscri-
ptis.
Particeps ea
loris libr. 3.
alim. frigi-
dum autè
humidum lib.
4. simplic.
ca. 16.

Vim subdu-
cedi aluum
tribuit Dio-
sc. & Gal.
in alimen-
& simp.

Hæc ei etiã
tribuit Dio.

Hemina cretorii auferre volumus: ex lacte non ebutyrato, cum partes
Dios. sexta- cas lenire magis & lubricare studium est. Datur ab vncius sex
rio vno. pue ad libram vnam.

ris: duobus
viris, Pau-
lus.

De Rosis.

C A P. X.

Rubor signū **R**osa est frigida primo gradu, sicca secundo, ex substan-
inseparabi- tiis diuersis etiam separabilibus composita: aquea quidē
le est formae mediocri & terrea, adstringente, materiam ei multam præ-
rosarum ru bente: aërea verò dulci & aromatica: ignea deniq; tenui, à qua 10
brarum ma est amaritudo, rubor, perfectio, & forma. Ignæ tamen sub-
nentis, non stantia vis, quæ ruborem & speciem impressit, valentior fuit,
causa. quàm quæ amaritudinem. Ob id hæc sola siccatione perdi-
Vnguētum tur, illis adhuc permanentibus: quæ si perierint, non magis ro-
rosatū sol- sa fuerit, quàm homo mortuus est homo: recentes tamen sunt
uit aluum amaræ magis: quàm adstringentes. Ob eamq; amaritudinem
Diosc. rosæ recentes succo præsertim purgant: siccata verò resoluta
Experimur caliditate amaritudinem excitante, substantiam stypticam &
rosas bilē et constipantem ostendunt. Succus autem rosarum calidus est
aquis pur- propè ad primum gradū, quia est à substantia terrestri & frigi- 20
gare, etiāsi da secretus: purgat, resoluit, aperit, terget. Sicca verò rosa est
veteres id frigidior, & magis styptica, & ea magis, quæ nō fuit perfecta:
tacuerint. & alba magis quàm rubra. Rosa præterea resoluit, intempe-
Rose partes rias calidas extinguit, partes cogendo & constipando roborat:
Plin. folia, id autem semine & pilis in calicis medio inuētis maximè. Cùm
flores, pars autem rosæ sint rubræ, & albæ, & ambæ foliorum multorum
lutea, caput vel paucorum, crisporum vel planorum: in vtroque genere est
foliorū par- præstantior, cui color genuinus est perfectior, & folia adsunt
tes candida pauca & plana. Albæ nihil aut minimū purgant, potentiū
vngues di- adstringunt & roborāt, quàm rubræ. Succus completarum est 30
cūtur, florū melior, idemq; & aqua, in qua ipsæ recentes & perfectæ sunt
semē capil- macerata: purgat bile flaua sanguinem venarum & arteriarū:
lus, sūt par- confert ictero, quia obstructions ventriculi & hepatis aperit
tes capitis, & expurgat. Cor, ventriculum, hepar roborat, cordis tremorē
caput, calix sanat, vacuata eius causa. Febribus biliosis confert. Easde par-
Incarnate tes roborat oleum rosatum & aqua sublimando ex rosis edu-
vulgo dictæ eta. Cogendo substantiam ipsarum laxam, facultatem reten-
ambarū ceu
media odoratissi. & purgantissime sunt initio. Damascenas albißimas purga-
tissi. scribit Manard.

trixem roborant, inflammationem omnem extingunt, & ab ea dolorem sedant, somnum conciliant: coryzam tamen & sternutationem excitant, catarrhis obsunt: vnam stringunt, & guttur, & roborant ea, crapulam auferunt. Rosa cum sit medicamentum benignum, sed ad purgandum imbecillum, adminiculis quibusdam eget, vt sero lactis, melle: succi enim rosarum vncia vna cum seri lactis vnciis duabus, aut tribus, & pauca spica, commodè vacuat: foliorum quoque sero lactis infusorum, cum paucis melle expressum, sine molestia purgat. Syrupus quoque ex succo rosarum, & rosis ipsis est clemèter purgatorius. Oleum verò rosatum valentium medicamentorum, vt scammonij euphorbij, acrimoniam potu obtundit, & noxam à siccitate myrobalanorum corrigit: vt oleum violatum, amygdalarum dulcium, sesaminum, omphacinum. Rosae melle conditae tergent, purgant, roborant: saccharo autem, minus tergent, magis roborant, & adstringunt. Aqua cui infusae sunt rosae, mundum facit, terget, purgat: per sublimationem verò facta, multum roborat, non purgat: quia subtilis eius caliditas igni est dissoluta. Acetum rosatum inflammationes omnes sedat, incidit, purgat, roborat.

20 Rosae, praesertim recentes, coctionem nullam sustinent: facultas enim earum tergens & purgatoria, mox igni resoluitur, remanet adstringens iam manifestior. Succus autem earum mediocriter coquendo fit tenuior, & potentius terget. Oleum praesertim omphacinum cum rosis imperfectis insolatum, valentius refrigerat, & adstringit. Oleum verò dulce ex maturis oliuis expressum, vel sesaminum cum rosis perfectis insolatum, potentius resoluit. Datur rosarum succus ab vncia vna ad vncias duas: syrupus autem cum succo earum factus, ab vnciis duabus ad vncias quinque.

Mel rosatum.

30

De Violis.

CAP. XI.

Viola recens, est frigida, humida ordine primo: siccata, minus tum frigida, tum humida. In recente enim excrementosa, in superficie humiditas purgatrix lubricando caliditatem obtundit, perfectionis ipsius, & formae causam. Haec autem siccando resoluta cum est, caliditas prius obruta emicat, & ab ea sapor amarus, fitque trahendo purgatrix. Viola recens refrigerat, narcoticorum ritu dolores calidos sedat, inflammationes omnes extinguit, asperam arteriam & thoracem lenit, & purgat bilem flauam, & ab ea calorem extinguit, & ce-

Multiplex recentium infusum purgat, & eo magis semel.

phalalgiam à causa calida: somniferæ sunt, conferunt vuæ, cyanachæ: præter cætera verò pleuritidi, & cæteris tumoribus thoracicis: phlegmonem hepatis, obstructionem eius siccam, icterum, valde iuuant, & febres symptomaticas seu inflammatorias: sitim sedât, sed coryzam excitant. Melior est viola matutina, cuius virtutem neque solis calor resoluit, neque pluuia dissipauit. Cùm imbecilliter purgent, additur à quibusdam violarum parti dimidium turbith, ab aliis scammonium, & singuntur trochisci. Viola & oleum violatum, vt medicamentorum vehementiam obtundant, ipsis adduntur, succus violarum, & syrupus leniendo soluit. Viola melle conditæ magis tergent, minùs refrigerant: cum saccharo contrà. Nec viola, nec harum succus, multam coctionem sustinent. Acetum violatum, febrium ardorem mirè sedat. Oleum fit omphacinum, aut amygdalinum, ex quo oleum violatum fiet. Dantur potu expresso ab vncis quatuor, ad vncias octo. Succus ab vncia vna, ad vncias duas. Syrupus violatus ab vncis duabus, vsque ad vnc. quatuor. Conditum violarum, ab vnc. vna & semisse ad vncias tres.

De absinthio.

CAP. XII.

Absinthium cū sit multiplex, Romanū eligimus, foliis albis, lacuibus, & planis, nō asperis odore iucūdo, absinthiū marinum nihil imitante, lectū in terra libera, calidum ordine primo, siccū † secundo, in quoto etiam calet flos. Constat substantia duplici, vna calida, amara, nitrosa, purgante, obstructa liberante: altera terrea styptica, partes cogendo roborate, largiore præsertim siccatū. Cùm autē substantia eius calida sit vt in nostris superficialia vbi sumptū est absinthiū, ab ea prior fit actio: à terrea styptica posterior, per quam comprimendo ventrē soluere nonnulli malè sunt opinati. Bilem enim fluam, & aquas à ventriculo intestinis, hepate, venis, vacuat etiam interdū per vrinas. Pituitam verò aut nō vacuat, aut maximè paucā, licet Chalagogā phlegmagogū quoq; ipsum Auenzoar censuerit. Absinthium vim Diosc. à putredine vindicat, præcipuè potu quotidiano vnciæ vnus, etiā & Ga vel duarū, vini aut aquæ, cui infusum vel incoctum fuerit, vel len. tribuūt. aquæ ex eo sublimatæ. Siccum idem pānis interpositū à tincis & vermibus vindicat, & tutos reddit. Partibus attritis, aut confusis præcipuè cum melle aut vino, & pauco cymino calfactum, & appositū mirè confert. Si vino itē, aut aqua, aut oleo, 40
cui

cui absinthium, radix cucumeris agreſtis incocta fuerint, ſpon-
gia merſa & expreſſa temporibus alligatur, hemicraniã ſanat.
Auris quoq; ſuffita vino aut aqua, cui incoctũ ſit absinthium,
dolore, tinnitu, ſurditate liberatur. Acetũ item autẽ aut vinum
cui incoctum ſit absinthium, cum cortice citri, oris fœtorem
à gingiuarum & dentium, vel materiaram in ventriculo, pu-
tredine emendat. Idem præſtat aqua eius diſtillata. Succus ab-
ſinthij cũ nucleis perſicorum, vermes aurium, & aliarum par-
tium enecat, & educit: ſed maximè hoc electuario lumbricos
10 enecat, absinthij vnciã duã euphorbij drachma vna & dimi-
dia, cornu cerui vſti vnc. dimidia, mellis quantum ſufficit. Ex
absinthio, fumaria, paſſis vuis purgatis, myrobalanis citreis, po-
tio ſit commoda contra pruritus & ſcabiem. Absinthium vè
triculum & hepar roborat, appetentiam excitat, obſtructio-
nes tollit, & inde natos affectus, vt icterum, hydropem: feбри-
bus putridis etiam diuturnis confert. Absinthium innocenter
ſumitur, ſucco tamen lædit ventriculum ob nitroſum ſapo-
rem. Quia autem imbecilliter ſoluit, roſæ fumaria, ſerum la-
ctis, ſpica vuæ paſſæ purgatæ, illi miſcentur, vt melius & tu-
20 tius purget. Colligitur vere, & ſuccus ex eo, vere medio præ-
fertim: extractus, ſole vel calidis cineribus in vaſe vitreo ſicca-
tur, vt aloë, aqua ex eo vt roſis & aliis ſublizando diſtillatur
eodem vere: ſos verò æſtatis principio legendus: mediocrem
ſuſtinet decoctionem. Absinthij decoctum vel infuſum bibi-
tur ab vnc. quinq; ad vnc. octo: ſuccus à drach. tribus, ad drac.
quatuor: puluis à drach. duabus, ad drach. tres.

30 *ſemen drach. ſex cum marina aqua ſextario purga-
tionis grãtia antiquos dediffe, teſtatur Plinius. Dioſcori-
di thoracem purgat cum iride, & icterum, inappeten-
tiãque ſanat.*

De Stæchade:

CAPVT XIII.

40 **S**tæchas laudatior Arabica, * eſt herba foliis tenuibus,
ſoblongis, ſupite gracili, cinericio, cubitali, flore ſpica-
rum ſiliginis æmulo, breuiore, ſine ſemine, calida reſeſſu
primo, ſicca ſecundo: duabus conſtans ſubſtantiis, vna ter-
rea, frigida, ſtyptica, & ea pauca: altera ignea, tenui,
modicè amara, acri multum: tenuat, terget, purgat, reſoluit,
aperit hepatis & lienis, & aliorum viſcerum obſtructa: ſa.

Capitis do-
lorem facit
Dioſcor.

Deſtillanda
calore vapo-
ris aquæ fer-
uentis vt o-
dorem, ſapo-
rem, vires
retineat, nõ
igni primò.
* Eſt etiam
Gallica ex
inſulis Stæ-
chadibus ad

Maſſiliam,
Graecis lau-
data. ſacul-
tate tamen
purgatrice
ab his omiſ-

Tenuat, ter- putredinem prohibet, omnes internas partium intemperies,
get, obstru- præsertim cū materia, corrigit cerebrū, neruos, cor, & alia vi-
cla aperit, scera partesq; omnes internas vi pauca adstringēte roborat,
menses ciet: Purgat autē bilē atram & pituitā etiā ex cerebro, neruis & sen-
viscera o- suū instrumētis, easq; partes roborat: omnibus frigidis affecti-
mnia et cor- bus est salubre, fotu, lauacro, potu. Oleū quoq; stœchados ce-
pus reliquū rebrū, & neruos calfaciendo, ceu vitā illis restituit. Sumpta stœ-
roborat, tho- chas cū scilla vel aceto scillite, epilepsiam & vertiginē iuuat.
racis dolo- Cū lapide Cyaneo, aut sale Indo, aut aliis valētibus, cōfert me-
res & alios lancholicis affectibus, quibus timor & mœror comes adest. 10
affectus le- Cuni succo autē buglosi, aut pomorum dulcium affectus cor-
uat hyssopi dis melancholicos iuuat, dolorē neruorum, iuncturarū muscu-
modo Plin. lorū, sedat, quouis modo adhibita: suffitu nariū obstructionē
Gal. expedit. Syrupo, vel alia forma stœchas sumpta, quartanis, &
 reliquis diuturnis febribus, præsertim pituitosis, succurrit. Ca-
 lidis siccis, biliosis, præsertim quibus multa bilis flaua in ventri-
 culo redundat, est noxia, quia turbat ventriculum, & sitim, vo-
 mitū, ardorem molestū excitat. Quia imbecilliter purgat, ipsi
 additur pars sexta salis, & salis gēma: additur & myrobalanus
 nigra aut cepula, vt valentior eius fiat actio: & scilla præcipuē 20
 in capitis affectibus: itē sero lactis macerata, vel cocta, fit po-
 tētior: cū vis autem passis purgatis succo pomorum dulcium
 cocta, innocentior. Oleū vetus cū stœchade & pauca spica fa-
 ctum, est efficax. Pars stœchados potior est flos, paucam deco-
 ctionem sustinens: longiorem verò eius folia floribus: ignobi-
 liora. Potatur stœchados decoctum ab vnciis quinque, ad vncias
 septem: puluis autem à drach. tribus, ad drach. quinque.

De Fumaria.

CAPVT XIIII.

Auic. frig. Fumaria in superficie calida est, in profundo frigidior, nō 30
p gra. absolutè frigida cum quibusdam, sicca ordine secūdo. Ab
Amara a- illa autē substantia calida (quæ semini maior inest) est amara
crus, acerba, & subacris, purgatoria attenuans, penetrās, obstructa aperiēs.
purgatrix, A frigida autem styptica constringendo, ventriculum, hepar,
Gal. & cætera viscera laxiora & molliora roborat. Quapropter
Cholagoga ad actionem nullo externo eget auxilio, cū per se purget ac
etiā Plin. vre- roboret. Purgat verò bilem & vstos humores, etiam ex venis:
tica. Diosc. clarum ob id & purum sanguinem efficit. Ob id mirè pro-
& Gal. deest morbis omnibus, hos humores sequentibus lepræ, scabiei,
 pruritus, impetigini, serpigini, & similibus cutis vitiis. Quia 40
 item

item obstructa liberat, morbos omnes inde natos sanat, ut fe- Aëtius tunc
 bres biliosas putridas. Herba est innocens, quia tamen magna dari febric.
 vbiq; copia luxuriat, vilescit. Flore est nunc subalbo, cinericio tibus ait.
 nunc, nunc pallido, violaceo. Optima est viridis, tenera, foliis Lachrymas
 teneris, planis, non crispis, flore subviolaceo. Herba & succus quoque edu
 eius initio veris sunt efficacissima, semen veris exitu. Quonia cit sumi mo
 vero imbecillius purgat, fortior euadet cum myrobalanis, sen do, vnde illi
 na, sero lactis, pallsis vuis semine carentibus, melle ex his pallsis. nomē sed v
 Succus extrahitur vt succus absinthij, in vase vitreo diu serua- sum acuit.
 10 ri potest, oleo superfosos succus* datur ab vncia dimidia, ad *Auic. dat
 vncias duas: puluis à drachmis tribus, ad drach. quinque: deco- ad vncias
 ctum ab vnc. decem, ad vnc. quindecim.

De eupatorio.

CAPVT XV.

Eupatorium † herba est cubitalis, eximie amaritudinis, propinant.
 foliis, centaurij parui, viridibus, asperis, incis: caule te- †Nec eupa-
 nui, quæ siccata flauescit, floribus subluteis oblongis. Quibus toriū vul-
 dam herba pulicum dicta, ob lentorem ei adhaerentem, cali- gare folio
 20 da est gradu primo, sicca secundo: duplici quoque cōstans sub- cānabis, nec
 stantia calida tenui, qua bilem & pituitam facile purgat, te- verū, agri-
 nuat, incidit, terget, expurgat, putredinem prohibet, resoluit monia di-
 sine attractione, obstructiones tollit, & morbos ab his natos cta, est sed
 sanat, febribus diuturnis mirè subuenit. Altera est terrea ad- conyze spe-
 stringens, qua ventriculum, hepar, & cætera viscera cogendo cies videtur
 roborat. Cum sero lactis efficacius purgat, per se enim est im- intelligi.
 becillum. Herba colligitur, succus exprimitur, vt ex absinthio
 sine veris. Decoctum eius datur ab vnc. quatuor, ad vnc. sex,
 puluis à drach. duabus, ad drach. tres. Eius penuriā absinthij &
 30 asari ana pondus dimidium.

Cum Mesues diuersum à Græcorū eupatorium pingat,
 huius vires ex Græcorum eupatorio non sunt expendenda.

De epithymo.

CAPVT XVI.

Epithimum thymo, thymbræ, cuidā speciei origani, su-
 percrefcit cassuthæ modo: duplex id est, Creticū, idemq;
 præstantius, præcipuè capitulis florulentis, subrufum, acre etiā
 odoratu absolutum, graue. Alterum Syriacum, minus rufum,
 ignobilius, vt etiā pallidum & subcitrinum, calidum siccum
 40 secundo. Duplici substātia compositum, terrea pauca, parūm

adstringente, & ignea acri, melancholiam præter cætera, tan-
quã prærogatiua quadã, facile & citra molestiã purgante (ac
etiam pituitæ aliquid quorundam sententia. Humores quo-
que adustos paulo videtur vacuare, sed falsò, non enim eos ab
hoc vacuari inueni) ob id affectus melancholicos potissimum
capitis melancholiam, epilepsiam, desipientiam, timorem, ver-
tiginem, cephalalgia melancholicam: syncopem quoque car-
diacam, cordis tremorem, & affectus alios cordis melancholi-
cos. Obstructionem lienis & morbos inde ortos sanat, & me-
lancholiam hypochondriacam, obstructions renum, cancrũ, 10
lepram, vlcera nigra, quartanã, vsu multo sanat, nam tenuat,
resoluit, obstructions aperit, viscera roborat. In calidis & sic-
cis naturis non vtendum: quia calorem immodicè auget, ac
inde sitim excitat. Imbecillius & tardius purgat, nisi largius su-
matur, aut cum myrob. Indis, aut pauco elleboro nigro, aut
mulla, cum pauco sale, aut vuarum passarum decocto, cum
sale præsertim gemmeo, vel Indo, vel Naphthico, aut sero la-
ctis caprini, vel pipere aliquo, zingibere, vel alio acri: sic enim
citò ac faciliè purgat. Sumendum autem omnino est, vel cum
oleo amygdalarum dulcium, vel decocto vuarum passarum 20
purgatarum, vt leniendo aluum magis subducatur, & ne sub-
stantia nitrosa partes ledat quas permeat, Parum diu coqui su-
stinet. Datur decocto à drach. quinque ad drach. viginti: pul-
uere à drach. tribus ad drachmas septem: cauendo æstatem.

*Epithymum Arabum velut cassuta thymi est, vt
etiam hyssopi, satureia & sampsuchi saepe vidi. Quod
sine radice Plin. ait, à Græcorum epithymo re & vi-
ribus est diversum Manardus caput hoc loco interserit
de tymbra seu satureia, quod non habent exemplaria 30
nostra, multaque idem in plerisque notat, qua desidera-
mus.*

De Thymo.

CAPVT XVII.

THymus quibusdam hyssopus hortensis videtur, aliis ori-
gani species. Planta est multis caulibus, gracilibus, se-
micubito altis: foliis origani, minoribus, in summo minu-
tis in capitula quædam subpurpurea coeuntibus. Flore cala-
minthes in rubrum inclinante, cui epithymum innascitur. 40

Cali

Calidus siccus recessu secundo, aut potius tertio cum Galeno. Galeno le-
 Calfacit, tenuat, incidit, resoluit, obstructa aperit, flatus etiam ge, non cum
 crassos dissipat. Pituitam clementer educit, & ut quibusdam quibusdam
 placet, etiam melancholiam sed imbecilliter & cum sale gem- *exemplari-*
 meo vel Indo. Illam vero pituitam etiam crassam & lentam, po- *bus Diosco.*
 tiffimum a thoracis partibus & respiratoriis euocat, & a cere- *apud quem*
 bro. Ob id harum partium & nervorum affectibus frigidis & *nulla est*
 pituitosis mire succurrit, ut asthmatis, tussi, dolentibus a frigido gradu de-
 pulmonibus, praesertim ex ipso syrupus, vel decoctum, vel *finitio. Gal.*
 10 oleum ex eius flore incoctis factum: quod etiam visum acuit, *autem thy-*
 & sanitatem conseruat. Partes nervosas calore suo roborat. *num calidum*
 Suffitu autem dolorem auris & tinnitum flatuosum sanat. Sa- *succi ordine*
 luberrimus est senibus, & contra hyemis frigidae humidae in- *tertio scri-*
 iuriam: appetentiam excitat, coctionem iuuat, cum nitro & mel- *bit libro 6.*
 le lumbricos necat, menses ac urinas mouet, rigori febrili pro- *simpl. & ca*
 dest. Caliditas eius vehemens aliorum mistione obtunditur, *pita reliqua*
 siue coquatur cum papis vis, siue aceto infundatur, siue mul- *rum virium*
 sa cum pauco sale gemmeo, purgationem eius augente. De- *latius hic ex*
 20 cocto eius mannae drachmae septem dissolutae, clementer & *plicatarum*
 quantum satis est, subducunt. Coctionem & trituram medio- *addit.*
 crem sustinet. Quod si tenuius pulueretur, penetrat magis, & *† Cum sale*
 urinas largiores mouet, deiectionem vero minorem. Datur *& aceto pi-*
 decocto a drach. quinq; ad drach. decem: puluere autem a dra- *tuitam per*
 chmis duabus ad drachmas quatuor. *alium pur-*
gat Diosco.

De Hyssopo.

CAP. XVIII.

Hyssopus duplex, hortensis & montanus: ille semicubita-
 30 lis, caulibus & ramis paucioribus, quam thymus: foliis
 thymi, sed maioribus: flore purpureo: hic breuior & foliis
 minoribus. Hyssopus est calidus siccus ordine secundo, vel
 potius tertio. Pituitam etiam crassam & putrem purgat, sed
 minus quam thymus. Thoracem & pulmones partesque
 alias respiratorias pituita eadem, & humoribus aliis putri-
 bus & pure expurgat, & tenuando, ac incidendo tergen-
 doque sputum facile reddit. Ob haec asthmatis, tussi a ma-
 terius praedictis est salubre, & epilepsiae pituitosae, ceteris-
 que cerebri affectibus pituitosis: praesertim sumptus sy-
 40 rupo vel decocto cum oxymelite scillitico, & cum origa-
 no, etiam in omni aetate expertus: coctionem quoque iuuat
 pro

propter hæc respirationem leuat, & cutis colorem floridum efficit. Coctus cum vino, hepatis, & lienis, & aliorum viscerum tumores resoluit sumptus, & cum ficibus, & iride, & nitro admotus: lumbricos necat, cum ficibus coctus: cum aceto autem vel oxymelite, dolorem dentium sedat: suffitu autem aurium tinnitum dissipat. Nam tenuat, terget, digerit, flatu dissipat. Odore & sapore acerrimo est præstantior, præsertim qui habilior est, & quo tempore florere incipit, quando etiam colligendus. Imbecilliter purgat, nisi cardamomum, & ius misceatur, aut cum manna, vel melle, vel vis pascis purgatis, vel scilla coquatur. Mediocre m sustinet coctionem & trituram, ut thymus. Datur decocto à drach. sex ad drach. decem, puluere à drachmis tribus usque ad drachmas septem.

Cum oxymelite & sale est phlegmagogus Plin. crassos humores per aluum vacuat Dioscor. Valerius autem cum ficis cardamo, vel iride, vel erysimo.

De Prunis.

CAPVT XIX.

Pruna aluum subducunt, & alterant: sed alba, flaua, rubra, minus sunt medicamentosa, quam nigra: quorum, quæ *μείρα*, id est, dulcacida sunt, alterant magis. Dulcia uero soluant largius, tamen utraque alterant, & soluant, magis scilicet & minus. Damascena uero, & Armena, utrunque præter cetera præstant: humida tamen potius quam sicca, quæ etiam in ventriculo promptius quam sicca, corrumpuntur. Dulcia calido frigido temperata, aut paulò frigidiora, humida ordine secundo: *μείρα*, id est, dulcacida frigida, principio secundi. Omnia tamen lauant, leniunt, refrigerant: bilem educunt, ob hæc duo biliosis, tum febribus, tum morbis aliis sunt salubria: stomacho nocent, pauci sunt alimenti: quia imbecilliter soluant, eis adduntur præsertim infusione, Tamar Indi, cassia fistula manna, violæ condita. Ex horum succo fit syrupus, & ex carnibus electarium in eadem salubre Armeni truncum pruni arboris locis duobus vel tribus palmæ vnus interuallo tenuiter perforant: immissoque scammonio lutant, pruna ob id purgantiora euadunt. Dantur succo seu decocto cum saccharo ad libram vnã

De Psyllio.

CAPVT XX.

Psyllium purgat leniendo, alterat. Est vel album vel nigrū, vel subpurpureum: duabus substantiis compositum, medulla, scilicet interiore, calida, sicca ordine quarto, acridum, incidente, rubrificāte, vlcerante, venenosa: cortice vero frigido multum, ruffus autē frigidus humido ad gradum tertium, vel potius cum Dioscor. ad secundum. Nam res frigida simul & humida, secundum gradum nō transcendit, vt inquit Hippocrates in Epidemiis. Vbi & Galenus ait rem humidam non transire metam, quam hominis victus assequitur. Ob id humidum per se non est dolorificum: sed tantum copia distendit & continuitatem, soluēte. Aqua frigida maceratum & agitatū est cholagogum, ob id febribus biliosis est salubre, & inflammationibus thoracis. Thoracē quoq; lenit, sitim extinguit. Cum aceto autem agitatū, phlegmonas, erysipelata, herpetas, & ceteros tumores calidos extinguit, & harum dolorem sedat: præsertim cataplasmate impositum. Sic & cephalalgiam calidam mitigat. Frixum verò, & (vt dixi) conuassatum, fluorem biliosum, dysentericum, à medicamento acridi, vt scammonio, excitatum, sedat cum oleo rosaceo sumptum vel iniectum. Ex psyllio sic macerato cum aqua fontana frigida, & quassato: mucosa potio, præcipuē cum oleo violato, aut syrupo violato, aluum subducit. Deligendum maturum: magnū, graue, & quod aqua mergatur. Datur potu à drach. vna, vsque ad drach. tres. Non sumendum autem quibus viscera sunt imbecilla, neque etiam tritum. Nam sic sumptum substantia medullari detecta vlcerat, & excoriat.

Galenus frigidum secundo gradu, humidum & sicci medium. Dioscorides & Hippocrates graduum non meminerunt. Ex libro igitur aliquo, qui falso Dioscoridis aut Hippocratis titulo circumferebatur, hæc sumpsit, quod qua ratione sit excusandum, in præfatione docui.

De Adianto.

CAP. XXXI.

Adiantum album, capillus veneris, vel hominis nemoralis, vel fontium, vel coriandrum putei dicitur: foliis est coriandri viridibus, tenuibus, cauliculis semicubitalibus, setarum porcinarum modo tenuibus, colore ex rubro nigrescente, præ

Adiantum album, vulgò capillus veneris.

te, præsertim circa radicem, & ubi iam adoleuerunt, sine flore, in puteis, fontibus, & aquosis: temperatus est, aut temperatus proximus: constat substantia aquea & terrea, sed tenui modice, eaq; styptica: altera verò superficialia, calida, tenui admodum, ob quam virtus eius facile resoluitur. Quia virtus imbecilla à subiecto imbecillo promptè dissipatur. Hac autem tenuant, obstructa aperiunt, digerunt, ventrem solvunt, præsertim recentes: sicci enim constringendo fluxum sistunt: bilè verò flauam, & pituitam ventre toto & hepate: humoresq; crassos quanuis imbibitos etiam ex thorace & pulmone creatu educunt, respirationem ob id liberiores reddunt, sanguinem clarum reddunt, & inde colorem commendant, & partium prædictarum dolorem leniunt, obstructions hepatis, lienis, tollunt: ob id ictero & morbis omnibus obstructionem sequentibus infusi, præsertim aqua apij, & intybi, aut decocto cicerum nigrorum, aut seminum quatuor, aut sero lactis. Cum oleo autem chamæmeli strumas delent. Syrupus ex his, pleuriticis, peripneumonice prodest, urinam mouet. Decoctum eorum calculum frangit, purgat vterum à partu.

Parte verò styptica fluxiones cohibet, † sanguinem sistit, ventriculū & ventrem reliquum roborat, ne excrementa promptè recipiant: roborat etiam capillorum radices, ob id eorum defluuium sistit: quietiam pilis partem replet, præsertim cum oleo myrtino, aut oleo ladani, & vino styptico. Idè præstat puluis eorum vstorum, cinis ipsorum vel decoctum ex vino furfures abigit lotionè, fistulas lachrymantes sanat. Imbecillitatem eorum in purgando corrigunt violæ, cassia fistula, manna, serum lactis: paruam sustinent decoctionem. Meliores sunt bene habiti, foliis virentibus: strigosi enim, & flavescentibus foliis inutiles. Dantur decocto ad aluum subducendam, libra vna.

Græci nullam purgatoriam tribuunt.

Absolute strumas etiã, id est, scropulas Dioscori. & Gale. etiam delent, sed rectè oleum addit Mesues. Plin. nigro præcipue vim saxifragam tribuit, & ob id etiã appellatone.

† Sputum sang. Diosc. pota ex vino ventriculū roborat eidè. Achoras, id est, tinea cum lixiuio sanatur, Diosc. Minora & rotundiora hederaceis, Diosc.

† Cytini Dioscori. sed etiam rectè Mesues.

De Asaro.

C A P. X X I.

ASarum herba montana, foliis vt hedera angulosis, floribus thymocjami. Tota planta est aromatica, & gustum mordens. Radice præcipua, præsertim magna odore tenui, sapore acri, & parum styptico. Calida sicca ordine tertio, vel potius cum Dioscoride calida secundo, sicca tertio. Tenuat, resoluit, obstructa aperit, hepatis lienis, & horum duritiè soluit, & affe

affectus alios inde natos, febres putridas & diuturnas, icterū, *Asari radi-*
 hydropem, præsertim vino infusum. Purgat vomitu, & deie- *ces ellebori*
 ctione, & vrinis bilem, sed pituitam manifestius, etiam exili- *albi modo*
 bus, ischio, & aliis articulis: ob id harum partium dolores miti- *purgant, &*
 gat, præsertim infusum, vel aliter exhibitum. Oleum asari cū *alia præ-*
 ladano spinæ illitum sudores mouet, & rigorem febrilem in- *stant.*
 hibet. Vrinæ mouet, semen auget. Valentiùs agit cum sero la. *Cratæye,*
 Etis, spica & hydromelite. Mustum his radicibus conditum, *Diosc. Plin.*
 post tertium mensem hydropes & splenem sanat. Mediocri- *Asari vnc.*
 ter coqui & teri potest: & quo tenuius est tritum, eò magis vri- *tres musti*
 nas mouet, minus autem aluum ducit. Datur infuso ab aureis *heminis 12.*
 duobus ad drach. quatuor: puluere autem à drach. vna, ad au- *miscet Diosc.*
 reos duos. *ad lotium,*

Validiorem asarum acoro calido sicco gradu tertio Gale-
nus scribit.

De Iure Gallorum.

C A P. X X I I I.

20 **G**Allorum & gallinarū iuuenum mediocriter pinguium
 caro, alimenti est inter aues optimi, quia facile in sangui-
 nem vertitur, & parum excrementosa est. Caro autem galli-
 narum est melior quàm gallorum, nisi sint castrati. Nigrarum *Ius gallorū*
 quoq; & quæ nondum pepererunt est melior, & leuior, vt gal- *aluum sub-*
 lorum qui nondum coicruunt. Decrepitorum autem præcipuè *ducit, galli-*
 gallorum caro nitrosa & salsa, cibo inepta, medicamentosa est *narū astringit.* Gale.
 iure suo maximè: potissimum verò gallorum ruforum, qui ad *Quidā bras-*
 motum sint alacres, ad coitum ardentes, ad dimicandū fortes, *sicam mari-*
 obesorum & macrorū medij, quoq; vetustiores, eò magis sunt *nā, mercu-*
 30 medicamentosi Galeno. Id ius ob nitrosam & salsam substan- *rialem, cni-*
 tiam calidum est, lauat, terget, tenuat, flatus dissipat, cum se- *cum, polypo-*
 mine anethi, vel dauci, & polypodio, & sale gemmæ coctum: *dum inco-*
 & dolorem ventriculi, coli, iuium, renum, à flatibus ortum se- *quunt, vt*
 dat, obstructa aperit. Purgat pituitam quidem cum tur- *vacuēt hu-*
 bith, & cnico, ob id confert arthriticis doloribus ex hac natis. *mores cras-*
 Melancholicam verò cum epithymo & polypodio, & cum *fos, lētos, cru-*
 iisdem atque thymo, hyssopo, anetho, & sale gemmæ, arthri- *dos, nigros,*
 40 etiam melle & pauco sale, plurimum fatigetur vel à nobis *Diosco.*
 venan

venantibus, vel potius dimicando decapitatus, & exenteratus
 † Sextarijs cum sale, aut sale gemmæ, igne lento, aqua † sufficiente coqua-
 20. Dioscor. tur ad duarum aquæ partium consumptionem: alijs atq; alijs
 congijjs 3. simul incoctis pro varijs medicorum scopis. Potatur eius de-
 Plin. reduca coctum ad libras duas.

tur ad tres
 cotylas, id
 est libras.

Cissampelos
 videtur Dio-
 scoridi. Gale.
 Pauli.

De Volubili.

CAP. XXXIII.

Volubilis multæ sunt species. Vna enim est magna lacta-
 ria, funis arborum dicta: flore albo campanæ amulo. 10
 Dioscoridi est temperata, vel paulò calidior, sicca ordine se-
 cundo, resoluit, maturat, terget, soluit, aperit orifica vasorum,
 ob id datur cum tragacantho, mastice, spica nardi, sero lactis:
 obstructionem venarum mesaraicarum & hepatis liberat: ob
 id sanat icterum cum succo apij, & intybi, vel sero lactis: hilem
 vstam clementer purgat, ob id febres putridas, præsertim bi-
 liosas diurnas: thoracem, & pulmonem excrementis repur-
 gat, ob id asthmatis confert, phlegmonem hepatis externâ iu-
 uat: præsertim cum polenta & oleo rosaceo, & aceto. Cepha-
 lalgiam antiquam, præsertim cum oleo rosato aut chamæme- 20
 lino, & aceto, succus eius aurium vlcera sanat. Secunda est par-
 ua, folijs & floribus minor, super terram & aliarum plantarū
 ramos serpit. Tertia etiam lactaria, folijs subalbis, lanuginosa,
 nimis quàm immodicè calida, incidit, vlcera, & ita soluendo sanguinem
 educit. Ob id prorsus vitanda, tanquàm venenosa. Quarta est
 clematis al- folijs citreoli modo asperis, flore foliaceo, squammatim com-
 zera Diosco. pacto [quod sicut ampulæ adhærentes, malè vertit interpres]
 Lupus Plin. Lupulus vocatur temperatus, vel potius frigidus principio or-
 dicitur, & dinis primi. Sanguinem bile flaua modicè purgat, eumq; cla- 30
 lupus sali- rum reddit, & sedato eius calore temperat, præsertim sero la-
 Etarius. ctis infusa: iterum syrupus ex eo sanat, febribusque biliosis &
 sanguineis prodest. Ipsa quoq; & succus eius cum ordeï polen-
 ta cephalalgiam calidam sanat, & ventriculi, ac hepatis intem-
 periem calidam. Cumq; tam sit efficax medicamentum, mi-
 cercuissæ lar rari subit, cur à nostræ tempestatis medicis in vsu tam rarò ha-
 gius incocti beatur. Quinta est radice bryoniæ, aut maiore cucurbitulæ
 caput tētāt. magnæ instar, caule bicubitali, folijs angustis, paruis, in sagit-
 tæ pennatæ modum figuratis, leui causâ deciduis, lactis præ-
 ter cæteras foecunda, quo fit scammonium, ob id domina la-
 ctariarum vocatur, calida sicca ordine secundo vel potius cum 40

Galeno tertij principio: in eiusdem verò sine succus ipsius la- Helxine vel
 ctus, idemq; acer, & mordax magis, quàm cæteræ ipsius par- hederae fo-
 tes, minùs quàm tertia: terget que ac resoluit, vt mox in scam- lia molliora
 monio audies. Hæc & magna cæteris præfertur, præsertim si triaguli fi-
 ex locis sint temperatis. Huius denique radice cum oleo rosa- gura, floris
 to, vel chamæmelino emplastrum, cephalalgiam frigidam, & albi, rotun-
 antiquam, ac hemicraniam sanat. Decocti primæ dantur vnc. di. cavi, ca-
 quatuor, infusi autem in sero lactis libra vna. latibi forma
 Dioscor.

10 *Conuoluuli, seu volubiles, & quæ vicinis plantis se im-
 plicant, sunt simlax, leuis, aspera, hortulana, clematis du-
 plex, cyclaminus altera, & aliæ non pauca Dioscoridi.*

DE MEDICAMENTIS

violenter, & molestè purgantibus,
 iisdemq; deleteriis.

De Scammonio.

CAP. I.

CAMMONIUM EST MEDICA- Plin. ex My
 mentorum purgantium maximum, vt sia Asia Dio
 purgatorij nomine simpliciter pronun- scor. lauda-
 tiato, per ἀνίσσομακίαν, scammonium in- tur.
 telligatur, vt ait Democritus. Est autem Syriacū &
 lacteus ipse succus: postremè volubilis na Iudaicū, ma-
 tæ in Antiochia, Armenia, regione Sceni- lum, de sum,
 tarum, Arabia, Turchia. Plurima etiam graue, Dio.

30 apud nos nascitur, sed praua, loci (opinor) natura, & colēdi mo- Resicatur
 do, & arte conficiendi. Quibus tribus euadit hæc bonā, alia radicis caput mala. Fit autem multis modis. Primo, cū primūm radix su- in cauū, quo
 per terram extiterit pars eius non euulsæ: quæ terræ superemi liquor colle-
 net incisa, succum quēdam gummeum quotidie remittit, qui gendus est.
 ficcatus seruatur. Deinde radix omnino euulsā inciditur, lacq; Alij liquorē
 inde profluens ficcatur, vel igne lēto, vel Sole, & in offas quas- excipiūt fo-
 dam formatur, & obsignatur. Colore autem est subalbo, vel lijs ingiūdis
 vario. Postea taleolæ radicū tritæ exprimuntur, & succus, vt suffossam fo-
 dixi, ficcatur, sigillo notatur. Nunc autem bonitatis fides per ueam tege-
 40 sigilla hæc perijt: est autē hæc crassa, nigra, grauis. Sunt etiam, tibus.

Scammonia
 propriè plā-
 ta: scammo-
 niū, liquor
 & succus.

Colophoniu

Plin. ex My
 scor. lauda-
 tur.

Syriacū &
 Iudaicū, ma-
 lum, de sum,
 Dio.

Resicatur
 in cauū, quo
 liquor colle-
 gendus est.

Alij liquorē
 excipiūt fo-
 dam
 lijs ingiūdis

suffossam fo-
 ueam tege-
 tibus.

Secundum qui ex foliis & caulibus tritis succum extrahunt, & quo dixi
Prienſe a- modo, siccant, coguntque: sed hic ex nigro virescit, estq; odo-
lijs. ris terri. Præstantissimum est Antiochenum, præcipue, quod
 † *Taurino* primùm summa radice incisa exudat: reliqua hoc inferiora: vi-
glutini si- ride pessimum. Secundas tenet Armenium. Nostras verò, &
millimum, quòd ager Scenitarum mittit, omnino prauum est, etiã quod
splendēs, ni- primum profluit. † Sit autem clarum gummis modo, aut
tidum, deco- subalbum, aut varium: præcipue quod primùm effluxit. Idem
rum, rarū, fractum, saluæ aut aquæ attractu lactescit. Sit prætereà tene-
fungosum, rum, & friabile, pulueratuque facile, leui pondereo, doris pro- 10
tenuissimis prijs, sed boni, non terri. A' quibus notis quantò magis recedit
fistulis, spon- scammonium, tantò est deterius. Viginti annos feruatur, sed
giesum. Dio. quò antiquius, eò imbecillius. Calidum est ac ficcum, ordine
Plin. quàm tertio, ac re minus tamè quàm planta ipsa, acrimoniæ, opinor,
leuis. citò li parte per artem fracta & obtusa. Est etiam amarum, incidit,
quescens, vi terget, purgat, bilem flauam ex sanguine attrahendo, etiam à
rus redolens remotissimis partibus: tanta eius est ceu furiosi vehementia.
Pli. lingua, Cor, ventriculum, hepar intestina lædit, reliquaq; viscera con-
 † *cum di-* turbat, ventriculum subuertit, appetentiam deiicit, nauseam
luitur albe- mouet, sitim excitat. Ex scammonio autem myrrha, costo, 20
scēs, sed lin- co, omphacio, opio pauco, cum vino austero fiant trochisci
quam non drach. vnus pondere. Quibus ex vitello oui & aceto forti solu-
rens, quod tis, & illitis, fronti quidem ac temporibus, cephalalgia frigida
tithymali vetus, & hemicrania solutu contumax sanatur: denti verò, eius
succo adul- dolor & rosio cessat: strumis autem, præsertim cum succo apij
teratūfacit. vel dauci, eas discutit: *occipiti deniq; cum succo sisymbrij &
Omnis li- aceto caron & lethargum magnopere iuuat, si opij loco ha-
quor & suc buerint castorium. Scammonium item cum lana subditum
cus plāta est menses mouet, & abortum facit. Scorpionis ictum cum succo
valentior. menthæ aut vino illitum sanat. Non sumendum igitur calidis 30
Ellebori mo & ficcis naturis, & febricitare paratis. Sumpto autem eo, fri-
do purgat et gus, æstus, fructus præsertim frigidi, aqua frigidior, somnus
magis bilem longior, exercitatio, ira [& cæteri vehementes animi affectus]
Pau. et phleg vitantur. Nostris corporibus valde noxium est scammonium,
ma Dios. quod flatu mordaci ventriculum subuertit ad nauseam, & mo-
Stomachono lestè turbat. Id quod ne contingat, coquitur in pomo, præ-
cet plusquā sertim cum dauco, galanga, semine apij, foeniculi, & similibus.
cætera pur-
gantia Paul. ob id sal. piper Zingiber vel aliud stomacho gratum miscet.
 *Dat Paulus his, qui bono sunt stomacho, & febribus carent.

His enim coquitur vapor eius flatulentus, ferransque & mordens dissipatur, & noxæ præterea eius aliæ mitescunt. Deinde quòd calore vehementi corpus accedit, & febres in eo si ad eas est paratum, accendit, sitimque inexpletam. Ea autem noxa tollitur mistis coquendo refrigerantibus, & acrimoniâ eius flammeamque caliditatem frangentibus, *muccagine psyllij, succo & carne prunorum, succo & aqua rosarum, & violarum recentium, cydoniorum acido dulciû, rhois, spodio: oleo quoque rosato aut violato, ante coctionem eadem ratione inuol-*

10 uendum. Tertio loco vehementer attrahendo venarum ora immodicè dilatat, unde fluxus ventris ferè fit immoderatio.

Quod incommodum vitamus mixtis coquendo, quæ partium harum vires tuentur, & laxam substantiam cogendo roborant: qualia sunt styptica, quæ præterea scammonij acrimoniâ superficialiam tollunt, tenuitatem & penetrandi facultatem reprimunt, vt mastiche, succus & caro cydoniorum, cydonium ipsum, myrobalani citreæ, aloë. Quarto dolores punctorios visceribus rodendo adfert, ac intestinis rodendo excoriatis, dysenteriam vel tinesimum excitat. Hæc ne fiant, medi-

20 camenta illi miscemus, quæ tum citò ac clementer ipsum velut furiosum deturbent, & corpore expellant, tum virtutem eius ferrantem & acrem obtundant. Prioris generis sunt lubricantia, vt muccago psyllij, caro prunorum, adstringentia, vt mastiche, cydonia post ipsum sumpta, præsertim vbi iam purgare cœpit ipsum, cum celeriter descēdere ac egredi compellunt. Aqua quoque calida pota aliquandiu post ipsum sumptum, furiosam eius vehementiâ frangit. Idem psyllij muccago cum aqua calente, extracta cum oleo rosato, sumpta horis

30 quatuor, vel quinque post scammonium, efficacissimè præstat. Rufo autore: addito horis post duabus myrobalanorum infuso, hæc enim ipsum citò deturbant. Secundi generis sunt humida, pingua, & lenta, vt tragacanthum, bdellium, oleum rosatum, & amygdalinum, & similia. Postremò substantiæ suæ totius proprietate lædit cor, ventriculum, hepar, facultatum quarundam nos gubernantium ceu fontes quosdam.

Quibus noxis per quædam proprietate & facultate contraria resistimus. Quæ incommoda cum sint maxima, iis accurate resistimus, miscendo quæ medicamenti actionem efficiunt tutiorem, & partes dictas facultatesque in his sitas robo-

40 rant, qualia sunt medicamenta cardiaca, stomachica, hepatica,

tam calida, quàm frigida. In hanc quoque rem commodat nō parum eius per artem præparatio, quæ Rufo sic perficitur. Scammonium oleo violato aut rosato, aut amygdalarum dulcium toto propè die inuoluit, identidem reuoluendo: postea tritum inuoluit infuso myrobalanorum citrearum, ex succo cydoniorum facto, donec que siccat in scutellam reuoluit: tunc in malo cydonio coquit, formatque trochiscos quarta parte drachmæ vnius graues, quorum singuli citra molestiam purgant. Vel feminis apij, sceniculi, dauci, ana drachm. duæ succo cydoniorum igni lento incoquantur & colantur. Hoc- 10 que succo scammonium, vt dictum prius est, inuoluitur, & sic- catur. Post in malo cydonio cum myrobalanorum citrearum propè dimidio coquitur eidem Rufo, non solum minuenti, sed etiam augenti, vel mutanti vires scammonij pro scopis variis,

Cum cydo- si affectus postulat, & res patitur. Galenus autem manna nijs miscet sextuplo, & succi rosarum triplo, scammonium in malo cydo- Gal. lib. j. a- nio probè coctum miscuit: quo parandi modo multa eius no- limè. vbi au- cumenta sustulit, interdū muccaginē psyllij, aliquādo cardia- iē cū melle ca, aliquādo alia, pro variis scopis. Hamech verò ex scāmonij aërio, seu parte vna, foliorum violarū partibus duabus, glycyrizæ parte 20 manna mi- dimidia oleo rosato inuolutis, format trochiscos drachm. vnius sceat, nō le- pondere, è quibus vnum exhibet. Humain quoque scammo- gi. nium in oleo amygdalino cum pauca mastiche dissolutum in solè biduo agit, oleum paulatim & sæpe affundendo: deinde in aqua rosarum, in qua bdellium fuit dissolutum, biduo simili- ter agit, & ficcat: post in malo cydonio coquit, & cum ter- tia parte myrobalanorum citrinarum, format trochiscos, Dan- tur hi drach. dimidia. Paulus autem zingiber, piper longum, anisum scammonio miscens, coquendo in pomo acido, vel au- stero, innocētius efficit. Nos autem frustra scammonij amy- 30 gdalis purgatis, & tritis inuoluta: folijs quoque quibusdam teg- gimus, & sub cinere calido coquimus: amygdalis deinde abie- ctis, scammonium in aqua cydoniorum acidorum (cui spica, anisum, & alia quædam, tum aromata, tum semina odorata fuerint incocta) dissoluimus: pèst ficcamus, & cum mastiche, & bdellio coquimus in cydonio, vel pomo austero, maza circumdato. Deinde trochiscos cum æquali portione rhois, & quarta parte spodij formamus, vt priores longè optimos pondere scriptuli vnius. Dantur singuli, & purgant inno- xiè. Idem scammonium postquàm oleo rosato, aut amygda- 40 lino

lino est inuolutum, cum octupla miua, & pauca spica in po-
mo etiam coquimus. Aloë item scammonij violentiam fran-
git, & myrobalani præter cætera. Coctum etiam in succo por-
tulacæ, vel muccaginis feminis eius, noxas multas exuit. Co-
quatur autem clementi calore: nam calor repentinus mali-
gnitatem eius auget, & parum diu teratur, quia trituram lon-
giorē non sustinet. Datur per se à granis quinq; ad duodecim.

*Ultra duodecim grana & etiam scriptulum, sine no-
xa quidam dederunt, obolis duobus aluum soluit Diosco.
interdum tribus, etiam duobus ellebori obolis, & drach.
Vna aloës, cum largius purgādū, aut ipsius per se drac. vna.
De turbith.*

CAPVT II.

Turbith radix est herbæ lactariæ, folia ferulæ, sed mi-
nora habentis. Est autem turbith quoddam hortense, al-
terum syluestre: & in his magnum & paruum, & album, fla-
uum, nigrum. In locis ficcioribus, quia lacte est crassiore, gum-
mosius euadit, & melius. Laudatur enim gummosum, album,
vacuum, arundinosum, cortice cinericio & plano, recens me-
diocriter, fractu facile. Non gummosum autem imbecillum
est, ac ventrē conturbat. Malum quoq; est flauum & nigrum,
crassum & gracile, cortice crispo, & dum frangitur intus ceu
neruoso: quod est syluestre. Recens etiam minus viscera con-
turbat, ac euertit: vetus imbecillum est. Corticibus extremis
liquato gummi illitis, ipsum quidam mentiuntur: quod si frā-
gatur, intus gummosum haudquaquam erit. Calidum est or-
dine tertio, purgat trahendo mediocriter, flatus excitat, ven-
triculum ad nauſeam euertentes: siccatur quoq; excrementis
etiam tenuibus vacuatis. Correctum enim turbith pituitam
crassam & lentam, & putrem à ventriculo, thorace, neruis,
etiam à remotis, præcipuè iūcturis educit. Ob id ad dolores ar-
thriticos vsus eius est: à psora, lepra, baras, & aliis vitis pituito-
sis, tum cutis, tum aliarum partium: & pituitosis febribus, aut
præseruat, aut vindicat. Hoc autem sumpto, vitabis austrum,
& vsu piscium. Purgat tardè & imbecilliter, & stomachum
ad nauſeā subuertit, & vsu crebro corpus extenuat. Ob id cor-
tex eius ad album vsque abrasendus est. Acribus autem, vt
zingibere, sic eius actio intēditur, vt proprietate quadam mi-

*Hæc Sera-
pio etiā suo
Turbith tri-
buit.*

rabili per id cumularum, etiam à iuncturis & his remotissimis & profundissimis pituitam crassam & lentam extrahat, cum per se solam tenuem pituitam educat, id què tardè.

Ne verò stomachum exagitet, ac euertat, medicamèta stomachica miscentur, & odorata agitationem eius placatura, vt mastiche, zingiber, piper longum, gallia, & aromatica alia. Ne denique corpus emaciet, oleum amygdalinum, vel amygdala, vel saccharum ei miscenda sunt, vel cum Rufo pistatia. Iudæus autem turbith partem vnā, zingiberis partem dimidiam, amygdalarum duplum, cū condito vel siccato succo cydoniorum miscet, tãquàm purgatorium salubre. Hamech verò turbith partem vnā, foliorū violarum partes duas, zingiberis partem dimidiam miscet in trochiscos citra molestiam purgates. Ioannitius autem, dactylorum aceto dies duos infusorū, partes centum, penidiorum partes quinquaginta, amygdalarum purgatarum, partes triginta, turbith partes triginta quinque, scammonij partes duodecim, zingiberis, piperis longi, foliorū rutæ siccorum, ana partes quatuor, miscet cum melle despumato, & medicamentum fit mirabile. Sed filius Zesar, turbith partes decem: zingiberis partes quinque: sacchari partes viginti: interdum mastiches drach. tres: aliàs alia miscuit pro variis indicationibus, ad morbos hoc remedio egentes. Idè quoque turbith à raso cortice purgatum succo cucumeris agrestis, horas viginti quatuor macerat & siccatur. Fitque sic valentissimum ad articulares affectus. Si quam in corpore noxam reliquit, pota mulsa calente, aut quæ saccharo rubro est dulcorata, aqua calida eam profligabis. Coctionem & trituram mediocrè sustinet. Datur puluere à drachma vna ad drachma duas. Decocto autem à drachmis duabus ad drachmas quatuor.

*Turbith Serapionis est Dioscori. tripolium folio isatidis. 30
Pityusa autem Diosco. turpet dicta folio pini: vulgare verò
turbith est radix tithymali myrtitæ à myrtaceo folio, Mes-
sua autem turbith folio ferulae quid sit, hodie parum est cō-
pertum.*

De Agarico.

CAP. III.

Agaricus medicamentum efficax oritur in truncis arborum maguarum, vetustate iam putrescentium, & ero- 40
far

† Mas rotundus, & vndiquaque sibi coalitus, Diosc.

Fœmina in mare melior, cursu venarum recto constat eidē. Dulcis vterque eidem. Subacrus & modicè stypticus Gal. albiß. fractu facile minimum lignosus aut perforatus Paul.

* Crassos humores incidit obstructiones viscerum purgat. Gal. Vbi autem cetera hæc scribat, nondum legi.

- † Prefocafarum, tanquam earum vel apostema, vel fungus. Est autem ^{tionis vteri} his duplex mas, † & fœmina. Mas est malus præsertim qui confert. In longus, niger, durus, densus, grauis, & in fragmentis ceu villos coxëdicis, et neruorū ostendit. Fœmina si rotundior, alba, porosa, & rara aliorū artivalde, & frangi facilis, leuis, dulcis primo gustatu, mox amara ^{colorū dolo-} & styptica, est melior, præcipuè summa corporis sui parte. Nā ribus cum stipēs quod ligni putrefacti aliquid præferat, malus est, vt ero. oxymelie sus agaricus. Calidus est ordine primo, siccus secundo, constat datur, et ad que substantia duplici, aërea superficialia, dulci primo gusta- omnes inter tu percepta: & terrea styptica, sed tenui ob vincentem in hac nos affectus igneam substantiam, amaritudinis effectricem, quibus incidit stomacho distenuat, terget, obstructa omnia liberat, flatus dissipat, purgat. soluto, per se
- 20 * Pituitam autē crassam, lentam, putrem, & bilem flauam, & si edatur. atram purgat Galeno, à cerebro, neruis, musculus, sensoriis, spi- Phthisicis na dorfi: thorace, pulmone, ventriculo, hepate, liene, renibus, cum defru- vtero, iuncturis. Ob hæc medicamentum familiæ Democri- to tormini- to est dictum, quod ad omnes omnium partium internarum bus, crudi- affectiones, præcipuè cephalalgiam veterem, epilepsiam, ver- vati, acido tiginem, maniam melancholicam, & alios cerebri ac neruorū ructui Dio- affectus etiam cū tumore coniunctos: ad asthma item, & spi- scor. randi difficultatē, & thoracis, aut pulmonis vlcera: ad affectus Tardè agit ventriculi, & vasorum aliorum: ad icterum, hydropē, lienis du agaricus ritiam, & dolorē, & tumorem, tum ipsius, tum hepatis, & renū ventriculo & reliquos morbos obstructioni succedentes. Urinam quo- parum mo- que mouet, ac menses vterumque expurgat. † Cutis colorem lestus. Pau- floridum reddit, lumbricos necat, ischiadi, & cæterorum arti- lus non Di- culorum deloribus confert, & febribus diuturnis ex matèria stor. noster. varia natis, easq; ad typum aliquem reducit, præsertim potus Hos trochi- cum idoneis illi matèriæ aliis medicamentis. Viscera reddit im scos apud becilla, ob id tergetibus miscetur, ne in ea virtus eius altius pe- Gale. non- netret. Tardè quoq; & imbecilliter vacuat Dios. nisi cū tertia dum legi. parte salis gēma, & māna in trochiscos cogatur. Per se tamen
- 40 eidē saluber dicitur ob substantiam & dulcē & stypticam, le-

gitima portione mistam. Humain verò mulsæ ei vires, & cele-
ritatem addit. Haly autem ex agarici parte vna, ligustici, vel
dauci parte sexta, salis gemmæ parte quarta cum polypodij
recentis muccagine trochiscos virtutis mirè facit, quando est
eo opus. Iudæus oxymelite scillitico vires eius auget, & acri-
bus aliis. Galenus puluerem eius vino (cui infusum est zingib-
ber) macerat, & cogit in trochiscos efficaces multum. Addi-
tur eadem ratione & spica & serū laetis, præcipuè caprini. Co-
ctionem & trituram mediocrem sustinet. Datur pul. à drach.
vna ad drach. duas: decocto à drach. duabus ad drach. quinq; 10
seruatur annos quatuor.

*Pau. dat
drach. duas
cum mulsæ,
Dios. variis
pondus pro
affectuum
varietate.*

*Agaricus aut radix est cum Galeno, aut velut fungus
quidam candidus, odoratus, nocte lucens, truncis ilieum &
aliarum arborum glandiferarum truncis innatus.*

De Colocynthide.

CAPVT IIII.

Colocynthis est cucurbitæ syluestris fructus, & planta,
fel terræ etiam quibusdam dicta, & Arabibus planta-
rum mors, quòd herbas alias sibi vicinas veneni modo interfi- 20
cit: vt vicina illi terra adusta videatur. Foliis, sarmentis super
terram serpentibus, fructu licet minoribus, cucurbitam imi-
tatur. In ea mas est foris lanuginosus, nigricans, subasper, du-
rus, grauis: & foemina præstator, præsertim si est magna, ex-
actè matura, alba, lenis, rara, leuis: vti eius interior medulla al-
bissima, rara, lenis, & leuis, quoq; leuior, eò melior: sitque ex
agro laxo, arenoso, libero, Autumno lecta, cum languescente
viore cœperit in luteum colorem mutari. Immatura, & his
notis destituta mala, flatus torminosos & molestissimos excitat
immodicè purgat, vt etiam sanguinem educat, & sæpe mor- 30

*Id verò in
canonibus
demonstra-
uit, alij id
parui fa-
ciunt.*
tem afferat. Pessima est etiam ac venenosa, quam produxit
vnicam tota vna planta. Quæ planta si loco illo est vnica, mul-
to perniciosiorem fructum parit: præsertim si locus ille est vli-
ginosus, vel puluerulentus, vel thermis propinquus, vel serpen-
tibus abundet. Calida est ac sicca ordine tertio, ignea substan-
tia & terrea per vstionem tenuata [eximie amara] constat.
Pituitam & alios humores crassos & glutinosos, magis ex pro-
lem, et strig fundis partibus & distantibus, vt cerebro, neruis, musculis,
menta Dio- iuncturis, pulmone, thorace, quam ex venis attractos, vt cen-
sco. purgat. set Dioscorides, purgat: ac etiam bilem flauam, vt voluit Hu- 40
main

Palpa colocynthidis vacuat precipuè bilem & mucos, nō à sanguine, vt elleborus & scammonium sed à nervis & nervosis partibus, Paul. non Diosc. Danda quibus caput est lesum, et meninges, aut pericranios, vertiginosis, hemicranisis, epilepticis, apoplecticis

main. Quapropter distarum partium morbis mirè subuenit, cynico spasm. cephalalgia, antiqua, dolori cranij totius, hemicrania contu- mo, asthma maci, epilepsia, apoplexia, vertigini, aquolæ fluxioni in ocu- ticis, ortho- lum, podagra frigidæ, ischiadi maximè, ac reliquis neruorum pncæis. iuncturarumque affectibus: asthma item, ac tussi antiquæ, Paulus.

10 dysponcæ ex thoracis repleti angustia. Ac præterea sum- Cum oleo
mè omnium prodest colico dolori, tam à pituita, quàm flatu- spina affri-
bus, & hydropi. Omnia autem hæc siue sumpta, siue clyste- cati lumbis
re, aut balano intestinis immissa præstat: vtero autem impo- rû & coxa
sita, foetum necat. Eadem cum aceto forti affricata, alphas, rum dolores
lepram [psoram] elephantiam sanat. Oleum denique super ci sanat, &
neres calidos incoctum certici eius inanito, capillos illita ni- alia multa
grat, eosque ne cadant firmat, canitiem tardat. Idem auri in- potest, Dio-
stillatum eius dolorem ac tinnitum sanat. Acetum autem si- scor. Plin.
militer incoctum collusione dolorem dentium sanat: inci- Gal. Paulo.

20 dit enim, tenuat, terget, digerit. Ne autem cordi, ventriculo, †Eius drac.
hepatis, & cæteris visceribus noceat turbando, subuertendo, vnâ in mul-
violenter trahendo, miscenda ei sunt dictas partes roboran- se cyathis
tia, vt mastiche, gallia, & similia, vt miscetur glutinosa, lubri- duobus cō
cando citius deturbantia acrimoniam mordacem obtunden- ruta coquit
tia: vt gummi, tragacantha, bdellium, mastiche, & similia, ne Paulus nō
amplius vias vlceret [per quas fertur] & ora venarum adeo ve Serapio.

hemeter aperiat, vt inde sanguis manet. †Filius Serapionis co- "Serapio pa
locynthidem mulsâ cui incocta fuerat ruta macerabat, sicca- rû, Paul. et
bat, læuissimè terebat, ex mulsâ prædicta dabat. Græcus quidâ Auc. multi
30 colocynthidem rosato oleo fricabat, & cum æquali portione teri volunt,
ladani in catapotia formabat, vt ilia prædictis affectibus. Ego quia aspera
autem eam minutissimè forpicibus incido, glutino, & mucca- eius partes
gine tragacanthi aut bdellij perlino, sicco, tenuissimè tero: cū interioribus
ladano, vel mulsâ, vel mastiche oleo rosato dissoluta, in pa- herentes vl
stillos cogo citra molestiam purgatorios. Quod si noxam cor cerat. Pau.
pori impresserit, mulsâ, vel vuarum passarum decoctum, cum ad drach. nam, ser
oleo amygdalino, vel oleo nucum, eam abolet, "

Longâ decoctione sustinet, estq; vt mihi cū Serapionis fi- of todecim
lio videtur contra filij Zesar sententiâ, pulueranda tenuissi- ceratia, id
40 mē, vt eius facultas malefica permista illi exquisitè alia ple- est, siliqua

propinat. nius obtundatur, vtque viscera celerius permeet, neq; in ipsis
 Trücis arbo ob partium minus tritarum crassitiem cesset: qua fortasse fit,
 rü præcipue in visceribus pigra retineatur, eaque vlceret, præsertim cum
 roborü et la sensu perceptibiles fuerint eius particulae. Datur à filiquis sex
 pidibus mu ad decem, frigus, & æstum vitantibus.

scofis. Diosc.

De Polypodio.

† Digni mi

CAPVT V.

nimicraffi-
 tudine Dio-
 sco. plin.

Cñ mulsa

poteſt quod

colocynthiſ

Paul. Bilē

trahit, et pi

tuitā Diosc.

sine graduū

mēione etiā

Galen: dē

ētā itē qua-

litates mi-

tius calface-

re ostendūt

gra. 2. Aui.

tēperatum

Auer.

Clementer

purgat sine

morsu, sic-

cat securius

epithymo

Auerro. Mā

dūt per se

multi sine

stomachi

subuersione:

stomachum

tamen ab eo

offendi etiam Plin. scribit.

Id in canonicis demonstravit.

Polypodiū radix est plātæ, lapidibus & arboribus, incre-
 scētis quā *διυδροποιον*, id est arborū filicē, Græci vocant.
 Quod lapidibus innascitur, humiditate excrementosa, cruda,
 flatulēta, vētriculū ad nausēā euertēte, abundat. Præstantius
 quod arboribus, præsertim glādiferis, innascitur: præsertim si
 † magnū est, recēs, solidū, nodosum, foris ex nigro rubescens,
 colore intus herbaceo, vt pistaciū, sapore dulci, austero, tandē
 subamaro, nō nihil aromatico. Dioscoridi calidū est tertio gra-
 du, siccū secūdo, humores crassos, lētos terget, digerit, siccāt, bi-
 ē atrā, & pituitā vel crassam vel lētā purgat etiā à iūcturis. Af-
 fectibus ob hæc melācholicis prodest, vt quartanis, præsertim
 cū mulsa, epithymo, sale Indo, colico etiā dolori, & splenis du-
 ritiei quouis modo vsurpatū. Contra rimas, quæ inter digitos
 fiunt, trita illinitur. Corpora enim extenuat & siccāt. Ne ve-
 rō ventriculum ad nausēam euertat, vtque citius vacuet, da-
 tur ex mulsa, vel aqua hordei, vel vuarum passarum, vel ex iu-
 sculo gallorum & gallinarū, vt suasit Hamech, coctū, vel se-
 ro lactis. Bibitur vtiliss. ter mistis feminibus odoris, vel aliis aro-
 maticis, vt dauco, aniso, fœniculo, zingibere, vel simili, animā
 & facultatem ventriculi naturalem corroborante. Longā satis
 coctionem sustinet. Datur à drach. duabus, ad aur. quatuor.

Diosc. etiā cū beta vel malua coquit, vel aridū mulsa in-
 spergit. Vncia vna nostratis vacuat parū & sine molestia.

De Scilla.

CAPVT VI.

dūt per se

multi sine

stomachi

subuersione:

stomachum

tamen ab eo

offendi etiam Plin. scribit.

Id in canonicis demonstravit.

Scilla, autore Galen. *bifariā vtilis, tū quòd humores expel-
 li apparat, tū quòd apparatus vacuat. Melior est, quæ alte-
 ri cōnexa eruitur (sola enim & singularis, vt etiā prope ther-
 mas orta, est venenosa sapore dulci, acri, amaro, laminis splen-
 dētibus, ex agro libero, calida ordine tertio: sicca prope tertiu.

* Id in Gal. nondum legi.

Id in canonicis demonstravit. Cādidissimā Pli. vtilissimā addit albā Ga. in The. 40

Sub

Substantiā habet superficiariā, igneā, ac rē admodū: ac terream *rap.* Calidā adustione amarā: aeriā deniq; mediocrē, eāq; dulcē. Humores *secundo gra* crassos ac lentos, & bilē atrā incidēdo, tenuando, tergendo, vt *du Gal.* prōptius expellantur apparat, & maxime oxymeli ex ea scilli- *Tussi an-* res, & eisdē ipsa purgat. Quapropter capitis affectibus (*cepha tique,* & lalgia, cephalæa, epilepsia, vertigini, scotomati) neruorum, & *asthmatis,* iūcturarū, pulmonis & thoracis, præsertim electariū ex succo *trib. obolis* ipsius & melle sumptū labendo, cōfert. Idē vocē clarā reddit, *sumpta e-* & oxymel scillites, & acetum scillites. Eadē splenis obstructio- *degmate,* nem & tumorē sanant, putredinem in corpore prohibēt, ob id *prodest.* sanitatē tuentur, iuuenile corpus diu seruāt, sed emaciāt. *Gin-* *Diosco. vri-* giuas quoq; laxas sanat, dentes cōmotos ore colluto acetū scil- *nā ciet, icte* lites firmat, oris fœtorē tollit, & halitū reddit odoriferū, dolo- *rū. hydropē* rem ventriculi sedat, coctionē iuuat, corporis colorē cōmen- *eodē pōdera* dat, corpus molle & laxum confirmat, quouis modo vsurpa- *iuuat. Idē.* tum: scilla enim tenuat, incidit, terget, forās trahit, resoluit ma- *Vredinem* teriam crassam lentore partibus adhærentem: à putredine vin *qualis ab* dicat, vlcera, vrit. Assata scilla facilius soluit, immissa autem *urtica fit,* aceto humores crassos, lentos, altius mersos, expelli promptos *in partibus* reddit: laminæ autem ipsius mazā separatim inuolutæ sub ci *mollibus* nere calido quantum sufficit, coquuntur, exoluuntur, in vsum *excitat, quā* veniūt: vel ipsa laminæ vase luteo vitrato, sursum stricto, oper- *oleum sa-* culato, pergameno includuntur. Dies quadraginta per æstiuos *nat. Gale.* dies insolantur, vase identidē verso, vt ex æquo vndiq; caleat: *lib. 2. simp.* extracta vsurpetur, vel cū æquali farina orobi, fiant trochisci, *capi. 5. non* quādo opus est, vtendi. † Ex his sic assatis etiā fit acetum scilli- *autem cast-* tes, vel cū Paulo mox vbi à scilla exemptæ sunt laminæ aceto *sticū vult.* mersæ, insolentur in vase simili à Veris initio ad Aestatis finē, *Multi vsus* post vsurpetur. Datur autem potio à drach. quinq; ad drach- *fit per as-* mas duodecim: oxymeli autē scillites ab aur. sex; ad vnc. tres: *sationem* trochisci autem à drachmis duabus, ad drachmas quatuor. *Diosco. per* *eamq; vel* *elixationem*

De Hermodactylis.

CAPVT VI.

Hermodactylus est radix herbæ cuiusdam montanæ: & *eius vehe-* *mentia re-* *primitur* *Galeno.* ea vel digitum longa, vel rotunda, ac eadem præstan- *tior, si multū est alba, intus & foris magna mediocriter dura:*

† De his trochiscis, & farine mensura in trochiscis scillinis dicitur.

Acetū scillites Vni scilla parti octo salis partibus additis cochlear 1.7 el duo dat

40 Diosc. ad alium leniendam.

alte

De hoc in altera scillæ aut raphano proxima, si creuit, si vere lecta est, & nostris sim. menses deinde sex ficcata est. Rubra autem & nigra mala est, Serapionem & quæ in loco pingui & humido prouenit, quod inde humor & Auic. se- eius inflans, & excrementosus ei largior insit. Rara verò laxa, quitur. leuis, est imbecillior. Calidus est ac siccus ordinis secundi initio, Alexander. cum humiditate tamen excrementosa, flatulenta, nauseabun- Trallianus. da, qua ventriculo nocet, præsertim quando in eum ex parti- Paulo ma- bus aliis excrementa confluunt. Pituitam crassam, præsertim lus est sto- à iuncturis trahit, ob id podagræ, & aliis arthritidis differentiis macho, deco confert, non sumptus modò, sed etiam cataplasmate admo- 10 Et radix tuis, præsertim cum vitellis ouorum, & farina hordei, vel mica purgat pe- panis. Impinguat, sperma auget, vlceribus confert, quia terget- culiariter fordem eorum, & carnem in his putrem cõsumit. Cuminum, arthriticos zingiber, piper longum, libypticum, métastrum, mastiche, mi- in ipsis flu- sta, hermodactylum prohibent, ne suo humore excremento- xionibus. so, & flatulento lædat ventriculum, neue flatus crassos & nau- Castigatio. seabundos in eo excitet, aut multa in ipso excrementa colli- Alnansi. gat. Si verò hermodactylus cum pauco zingibere, & succo raphani, vel cum scilla assata, aut scillæ succo, & zingibere, & Ireos flores paucâ spica, in trochiscos fingatur, purgat celerius & plenius: 10 albos, palli- (per se enim tardè & imbecilliter vacuat) Myrobalani quoq; dos, luteos, purpureos, roborando stomachum hermodactylos citò deturbant, & hu- cœruleos morem in ventriculum affluxum prohibent. Datur ab aureo Diosco. scri- vno ad aureos duos: annos tres seruat. bit: radicis non florum colore distin- uersa, ab utroque ephemero, quorũ Colchicum venenosum, guit. radice rotunda quamuis sit, tamen id non est Mesuæ hermo- † Optima dactylus optatior, vt nec Pauli. Ephemerum verò absolute 30 Dios. est Illy dictum, aliter iris agrestis, folijs & caule lily, aut satiry, rica densa, radice vna digitali crassitudine longa, licet à Diosco. Plin. submutila, Gal. inter medicinas recensetur, tamen id Mesuæ & Pau- frangi cõtu- lus hermodactyli nomine non accipiunt. max. subru- fa, valde odorata ster- nutamenta mouès dum frãgitur gu- stua amara.

Mesues agit de hermodactylo, radice etiam Paulo di- uersa, ab utroque ephemero, quorũ Colchicum venenosum, radice rotunda quamuis sit, tamen id non est Mesuæ hermo- dactylus optatior, vt nec Pauli. Ephemerum verò absolute dictum, aliter iris agrestis, folijs & caule lily, aut satiry, radice vna digitali crassitudine longa, licet à Diosco. Plin. Gal. inter medicinas recensetur, tamen id Mesuæ & Pau- lus hermodactyli nomine non accipiunt.

De Iride.

CAP. VIII.

IRis radix est herbæ, quam *νεπωιδαν*, id est, lilialem vocat au- tor Græcus, cuius flos vel cœruleus, ac versicolor, vt iris ar- cus cœlestis, vnde illi nomen: vel albus. † Alterius radix opti- 40 ma est,

- ma est, si magna, dura, densa, crebro geniculata, ex albo rube-
 scens, odore seu viola aromatico, sapore acri, & mordente. *Radices col-*
 ris initio collecta. Secundam bonitatis rationem flos obtinet, *legendas in-*
 cœruleus præsertim: albus enim ad omnia est imbecillior. *Recipiente fo-*
 dix est calida sicca ordine tertio, acris: terget, coquit, resoluit, *liorū deflu-*
 lenit, aperit obstructa, sedat dolores, pituitam crassam, & mi- *uio docet*
 stam illi bilem purgat, ac præter hæc aquas serofas, idque cle- *Dioscorides.*
 menter. Materiam crassam, lentam hærentem in thorace, ac *Tenuat, ter-*
 pulmone coquit, tenuat, ac promptè educit, visceraque omnia *get, coquit*
 10 expurgat. Hepatis quoque ac lienis, & vicinarum partium tol- *Paulo.*
 lit obstructiones: affectus, ab ea excitatos, hydropem, dolorē, *Cum aceto*
 tumorem, duritiem, & similes sanat, aut lenit. Omnes quoque *potæ, spleni:*
 tumores etiam duros, & strumas digerit, præsertim nervorū, *cū aceto &*
 & iuncturarum: maximè cum betæ vel brassicæ succo, vel vi- *rosaceo ad-*
 no, & melle, & oleo chamæmelino. Cephalalgiam veterem sa- *mota, dolori*
 nat: præsertim cataplasmate imposita, & succo eius in nares *capitis con-*
 attracto. Hic enim sternutamentum mouet, & per nares de- *fert Diosco.*
 trahit vim maximam excrementorum in partes alias, per mea-
 tus occultos, alioqui defluxurorum. Succus autem ex ea vt ab-
 20 *sinthio* extrahitur. Cum sapa autem tussim veterem ab humo-
 re crasso, lento, factam, multum iuuat, & ab eodem spirandi
 difficultatem. Vterum præterea expurgat. Pesslo quoq; suppo-
 sita vel emplastro admota, vteri dolores sedat, menses euocat,
 abortum facit. Ulcera antiqua, sordida, putrida, purgat, ter-
 get, carne proba implet, quale etiam ossa nuda vestit. Ischiadi
 salubriter aut clystere iniicitur, aut emplastro imponitur. † *Cum elle-*
 † Os si colluitur aceto cui incocta fuerit, densum dolorem *boro albo &*
 sanat, & rheumatismum sistit: supposita item hæmorrhoidas *duplo melius*
 aperit. Inuitam feminis vacuationem sumpta cohibet. Succus *Diosco.*
 30 eius cum farina fabarum & cinerum illitus, faciem expurgat,
 eiusque maculas deterget. Oleum denique irinum neruos & **Diosc. dat*
 iuncturas, firmat, spasmus ex repletionem, cephalalgiam, do- *dra. 7. cum*
 lorem hepatis, splenis, renum, vteri iuncturarū, thoracis & po- *mulsa, Pau-*
 dagra, pleuritidem, peripneumoniam oblitum iuuat, catar- *lus obolos*
 40 *thum* coquit, somnum conciliat temporibus inunctum: auriū *octo dicit*
 dolorem instillatum auri, narium graueolentiam ipsis iniectū *agarici mo-*
 corrigit. Fit autem ex floribus iridis, & radicum dimidio, vt ro- *do purgare,*
 satum oleum, & violatum. * Ne vētriculum lædat, sumatur ex *modo nō sit*
 mulsa & pauca spica, vel cum sero lactis, melle, mastiche: ad *antiquance*
 affectus autem thoracis, & pulmonis, cum sapa, vt dixi, propi- *perforata.*
 natur.

Cucumer natur. Teri, & coqui mediocriter potest. Datur à drach. duaz-
asimus. bus, ad drach. sex: annos duos seruat. 10

Elaterius
succus ex hu-

De Cucumere agresti.

C A P. I X.

ius fructu **C**ucumer agrestis foliis satui cucumeris, sed asperioribus,
quomodo fructu eiusdem, sed paruo, asperrimo, amarissimo: cuius
trahatur, perfecti, ac præcipue ex eo succi laus est præcipua, secunda ra-
Diosco. docet dicis. Idem fructus iam absolutus si maturitate pallescat,
amarus ex- viridisq; esse desierit, & amaritudine sit eximia, succumq; re-
tremè Gale. mittat album, & suppinguem, est calidior. Imperfectus autem 10
Tèpestiuus tam est noxius, vt sanguinem educat. Succus autem exeunte
est hic fru- Aestate excipitur, radix sine veris colligitur. Eadem in medi-
ctus quãdo camenta multum efficacia, & celebria recipitur. Calidus est
tactu solo ac succo ordine tertio: substantia ignea, & terrea vsta constat.
succu eiacu- Purgat potenter pituitã vomitu & deiectione, & interdum
latur Diosc. bilem, si vacuari parata est: seorsum quoq; excrementũ, etiam
autũno Pl. euulsu contumax, atq; adeo à iuncturis mirificè trahit, præ-
Tèpore quo fertim succo & radice, ob id earum dolores sanat, ischiadè etiã
folia deci- iuuat apertè cataplasmate impositus, vel clystere iniectus.
dunt, Ma- Vim nanq; purgatricem scammonio proximam ei tribuit 20
nardus. ex Ioannitius. Si enim vacuet, immodicè etiam sanguinem trahit.
Diosco. Ca- Radices item eius cum absinthio in aqua, & oleo percoctæ,
lidus secũdo hemicraniam molestam, & curatu difficilè sanant, si ipso de-
gradu Gal. cocto tempora foueantur, & iisdè radices eadem, & herbæ tri-
Quibus iun- tæ cataplasmate applicentur. Succus quoq; ipsius naribus inie-
ctum elate- ctus cum pauco lacte idem efficit. Excrementa enim cerebri
rium nunc euocat, & nasi fœtorem ab horum putredine ortum per sanat:
vomitũ, nũc cephalalgiam quoq; veterè, & epilepsiam. Idem cataplasma,
deiectionem præsertim si sterco caprinũ addatur, tumores magnos & du-
faciat, docet ros, & strumas resoluit. † Succus quoq; & decoctũ tũ fructus, 30
Diosco. Pau- tum radice hydromem iuuat potu (valenter enim aquas sero-
dicat vacua- sas vacuat) & icterum, & obstructionè hepatis & lienis. Puluis
re vt scãmo radice cum melle cicatricem fœdam tenuat, ecchymomata
nium tribus contusionibus succedentia dissipat. Succus radice cum farina
obolis tritũ fabarum, sordè faciei & fœditatem cutis illitus terget. Radix
cũ lactis co- ex aceto forti alphis affricta, eos delet, & lentigines. Resoluit
tyla, bilẽ, et enim tenuat, terget, siccat, soluit molestè & tardè, aperit ob-
pituitã tra-
hit, & agrè spirantibus prodest Diosco.
 † Hoc fusiuss Dioscori.

fructa, & ora venarum. Ne ora venarum aperiatur & ulceretur † A bimatis hic succus, & cum torminibus, & anxia molestia vacuet: datur ad decennium cum bdellio vel tragacantho, vel lacte dulci recenter mulso, purgationi aut mulsa & sale: promptius autem purgat cum pauco sale est aptum gemmæ, & aromatibus. Succus autem ex fructibus per maturitatem pallentibus clementer sine compressione multa extractus siccat, ut scammonium, & aloë. Nonnulli inter siccandum ei immergunt aromata nodulo ligata, quem extrahunt, dum siccando cogi incipit: alij alia immittunt, pro scopis variis. † Triennio servatur, post sex menses utendus. Noxam autem ab eo corpori impressam delent aqua hordei, mulsa, vinum, oleum. Datur succus à granis decem ad drachmas unius partem tertiam: pulvis radices à granis quindecim ad drachmæ semissem. Decoctum ab unciis duabus, ad uncias quatuor.

*Dioscoridi integra mensura est obolus, minima semio-
bolus, infantibus dichalcos, id est, era duo seu grana qua-
tuor: maiore copia est periculosum, Paul. dat obolos tres.*

De Centaurio.

CAP. X.

Centaurium est maius & minus: notis plurimis distinguuntur: ad omnia minus est præstantius, idque suis floribus pallidis, & citreis, ac semine. Colligitur Aestatis initio. Calfacit, siccat, ordine secundo, vel cum Rufo tertij initio: constans terrea substantia ob usionem valde amara: & alia terrea non adusta, aquosæ mista, qua modicè adstringit, & aërea parum dulci, & ignea subacri sine morsu. Ob hæc, ulcera & vulnera efficacissimè curat, & glutinat. Terget enim, siccat, excrementa consumit, aluum solvit aliquando tam violenter, ut aperiatur ora venarum, quibus sanguis emanet. Qua de re dubitavit Hermes, præsertim cum vulnera conglutinet & sanet, & Alkindi sententia, sanguinis sputo conferat, ipsum sistendo & apertam vasis partem glutinando. Sed ambiguitatē hanc solvit substantiarum in eo præcipuarum contrarietas, amara scilicet, & hac largioris stypticæ, quæ prima cogendo agit quod à dominante substantia hæc facultas sit ad agendum promptior. Post longam autem eius actionem calor mordax ex acri

Centaurium
maius est
vulgare herba
Ponticum.

Viriq; sunt
sua dotes.

Flos nostra
ti ex punice
purpurascit
sed quod
maius vo-
cant flauem
scit.

Exprimitur
cum semine,
pregnans est
Diosco.

† Auic. ter-
tio, Gale. or-
dinem non
signavit.

ex acri substantia excitatus, corpus agitat, & noxas prædictas affert, non semper tamen, sed quando immodicè purgat.

† Hic mo- † Purgat autè centauriū præsertim minus, pituitam crudā, dus loquēdi & bilem flauam, & materias alias etiam à neruis & iuncturis innuit, ha- & hæc tardè. Ob id harum partium affectibus confert, vt etiā etenus de ischiadi, clystere iniectum, vel cataplasmate impositum. Mu- vtroque lo- sculis item attritis, sed cum panis mica, sale pauco, & melle, vel cutum & oleo. Obstructionem hepatis & lienis sanat, colico dolori & vtique pi- ventris prodest, lumbricos necat, & vacuat, menses mouet, vte- tuitam & ri dolorem sanat, fœtum educit.

bilē vacua- Styptica verò substantia sputum sanguinis fistit, vulnera glu- re, sed mi- tinat, vlcera etiam dysepulotica glutinat, præsertim puluere nus magis per se vel in vnguentum coacto, ac etiam potu decocti ipsius cui solius fistulas, & vlcera cacoëthe sanat.

hæc à Dio- Ambitiosè autem quidā ab eo carnibus diuisis incocto eas scori. Gale. glutinari aiunt. Cum mulsā, vel oxymelite, & sale pauco, vel Pau. tribui decocto ameos mellito, & sale gemmæ habenti promptius tur: non etiā purgat, & clementiūs, Mastiche autem addita, venas ab eo magno: & aperiri prohibet. Coctionem & triturā perfectam sustinet. sanguinem Datur à tertia parte vnc. vnus vsque ad fescunciam. Deco- 20 vacuare. si cto autem ab vncia vna, ad vncias tres, clystere in

ischiade inij- Radicem inutilem, ramos, magisq; folia & flores vale- citur, Gale. re scribunt Dioscori. Gale. Sic centaurium paruum Gale. minori tri- bit: ad ru. amariss. ac subadstringēs est, magnum autem acre, adstrin- pta, & con- gens, subdulce, quasdam vtriusque centaurij qualitates, & nulsā da- vires Mesuem confudisse, nihil miri est, cum etiam maius tur maius subamarum, & minus subdulce sit, dum recens est: cū etiā 30 Dioscori. Gale. Galeno quibusdam conueniat. succus enim minoris supposi- Succus mi- tus, menses fœtumq; educit: maioris autem radix, menses noris ad hæc prouocat, mortuos fœtus extrahit, viuos corrūpit, & deijcit optimus Ga- Galeno. Eadem pota, torminibus medetur, & sputū cruen- le. sumptus tum sanat cum vino, si febris abest: cum aqua, si adest Dio- & admo- scori. Maioris etiam adstringens qualitas ex hoc patet, duratū sple- quod vulnera glutinat, præsertim si recens tusa adhibetur: nem sanet. minor quoque virens vulnera etiam magna glutinat Dio- 40 Cum contu- scor.

scor. & Gale. Maioris herba, adhuc recens, vlcera antiqua ad cicatricem difficillimè euntia, purgat, & ad cicatricem adducit Dioscor. & Gale. quod Mesues minoris pulueri rectè etiam tribuit amaro, ob id tergenti, & siccanti, & quatenus adstringit, glutinat, & cicatricè inducit. Cum etiam Galenus scribat minorem siccaturum siccantibus & glutinantibus misceri, quæ sinus, fistulas, & maligna vlcera sanent, & durities molliant: quamuis potionis non meminerit, nisi quod succum à quibusdam bibendum dari scribit in neruorum passionibus, ceu siccantem, & absque molestia vacuantem: eundem cum melle illitum oculis purgare ea, quæ luminis claritati obstant Diosc. Gal. ad spirandi difficultatem, & tussim antiquam, & lateris dolores, manus salubre faciunt ambo.

Carthamus
Sic Theo. di-
uisit Diosc.
satiuū facit
solū, sed at-
tractylidem
cnico similè
facit.
Sic Auic. 3.
Gal. Paul. sē
foris admo-
uetur.

De Cnico.

CAP. XI.

20 **C**Nicus est agrestis (nam quem Indicum addunt, & nil vocant, cnicus non est) & satiuus, idemque melior semine, præsertim & eo albo magno, [in æquali] plano, pleno medullæ pinguis, cortice tenui. Nec inutilis est flos croci pilorum effigie. Calfacit ordine primo, siccatur secundo, agrestis calidior, ficior: minus flos. Pituitam & aquas vomitu, & deiectione vacuat sumptus, & clystere iniectus. Ob id morbis inde natis ut colico affectui, & similibus confert. Thoracem quoque & pulmonem expurgat, præsertim ecleginate sequente & oleo suo: unde & vocem claram reddit: sperma quoque vsu auget, sed alimētum est prauum. Stomacho valde noxium, in eoque & mammis lac dicitur cogere, fastidiendum ac nauseabundum est, ac conturbans. Facultate est lactariarum plantarum, sed remissa: terget, aperit, etiam flore cum mulsâ icterum sanante. Ne ventriculum lædat, ei misce stomachica, anisum, galangan, mastichem: acria verò, ut cardamomum, zingiber, sal panis, sal gemmæ, addita, actionem ipsius celerant, & intestinorum noxam prohibent. Sic medullæ eius drachm. decem cum cardamomi aureo vno in catapotia cicerum magnitudine, drach. quinque sufficienter purgat Paulo autore. Eadem medulla panno ligata, oxymeliti præcipuè scillitico dum co-

Gal. li. 5. fa-
ni. cnicus &
fici parespor-
tiones miscet
ad tutò pur-
gandū senis
pituitam, in
quæ rem ca-
teris medi-
camētis A-
uerrhoi præ-
fertur.
Paulus etiā
coquit drac.
quinque cū
ptissana &
salibus ad
aquis edu-
cendas sine
cardamo-
mo.

quitur merfa, purgatorium id facit. Medullæ eiusdem aurei duodecim, penidiorum aurei quatuor, cardamomi, zingiberis ana aur. vnum, cum melle forma boles nucis magnitudine. Da vnam vel duas. Medulla eadem ex iure galli vel di eius græ gallinæ cum speciebus prædictis cocta idem præstat Gale. Vel na & dari medullæ eius drach. tres, amygd. drac. vna, strobylorum drac. cum aqua semis, cum melle cocto & succo scillæ fac eclegma mirificum mulsa aut in thoracis affectibus. Oleum ex eo semine, vt amygdalis & gallinacei balano myrepfica, extrahitur. Datur à drach. quatuor, ad iure. In Gal. aur. quinque. Flos à drach. vna, ad aureos duos. 10

Cnici albi,
anisi ana

Sextariū, a-
mygd. Tha-

siarū tosta-

rum & ex

purgatarū

cyathos tres,

aphronitri

drach. ficus

siccæ trigim

ta Diosc.

Ben Arab.

Myrobala-

nus Gal. Pli.

& Aëtio di

fructus ma

gnitudine

auellane

Diosc. Plin.

capparū quā

titate et fi-

gura. Theoph.

Recens melior

Diosc. sed vetus est oleosior.

Caloris gradum Gal. tacet. Cum aqua mulsa podagricis imponit Diosc.

† Ad splenem farina erui vel lolij miscet Gal. cū oxycrato pota drach. vna viscera purgat. præsertim hepar, lienem quem etiam absomit Gal. Diosc.

Myrobalani ppyesma Gal. huius sax terget, incidit, totus aut fructus etiā adstringit. 40

De Balano myrepfica.

CAP. XII.

B Alanus myrepfica, id est, glans vnguentaria, fructus est magnus quidem nucis auellanæ magnitudine, triângulus. Paruus verò ciceri similis, malus: vterque tamen medulla leni, & vnctiosa. Magnus est præstantior, præsertim si vetus est, cortice est albo, læui, tenui, medulla intus alba, leni, pingui, & paruus, si ex nigro albescit, & medulla est alba, leni pingui, & vetus, est innocentior. Calfacit maior initio ordinis tertij, 20

ficcatur secundo. Humiditate habet excrementosam & acrem, qua ventriculum subuertit, nauseam excitat, viscera conturbat. Pituitam crassam & lætam vomitu & deiectione purgat: 30

quare confert colico affectui pituitoso & flatulento, sumptus, balano, clystere iniectus, cataplasmate ex ipsius medulla hor-

dei farina, & melle appositus, & calore suo neruorum frigidis affectibus, spasmo, tetano, contractioni. Tumores quoque du-

ros, strumas, nodos, resoluit cū melle. Hepati autē aut lieni ob-

structo, vel durato cum farina lupinorū, & spica cōfert im-

posita. † Adhæc autē fructus minor, & eius oleum efficacius ad-

moti auxiliatur, cicatrices foedas, lentigines, alphas, & cætera cu-

titate emēdat. Incidit enim, tenuat, terget, expurgat, ape-

titate et fi-

gura. Theoph. à basi triangula equilatera surgit in pyramidem etiam triangulā.

Recens melior Diosc. sed vetus est oleosior.

Caloris gradum Gal. tacet. Cum aqua mulsa podagricis imponit Diosc.

† Ad splenem farina erui vel lolij miscet Gal. cū oxycrato pota drach. vna viscera purgat. præsertim hepar, lienem quem etiam absomit Gal. Diosc.

Myrobalani ppyesma Gal. huius sax terget, incidit, totus aut fructus etiā adstringit. 40

rit obstructa. Paruus autem ad omnia est valentior, molestè purgat, vires deiicit, sudorem que frigidum mouet. Ob id non vtendus etiam oleo, nisi emplastro, vnctione, cataplasmate. Magnus ne vetriculo noceat, facit affatio, vt in canonibus diximus. Ea enim humiditatem excrementosam & acrem horum symptomatum causam coquit, & resoluit: tunc que solùm deiectione purgat. Adduntur præterea ipsi, præsertim coquendo, semen anisi, & fœniculi. Ex huius autem ita cocti medulla cum dimidio pondere amygdalarum dulcium, & melle
 10 vuarum passarum, formæ fiunt auellanarum effigie. Ipsi autem fructus integri, vel potius horum medullæ multum tritæ aromatis aliquibus, vel anisi, & fœniculi semine adiecto, inuoluuntur papyro, & maza: post coquuntur sub cinere calido. Oleum autem ex his extrahitur, vt ex amygdalis. Datur à drach. semisse ad drach. vnam & semissem.

Plena candida sue cortice, facilis spoliatu, recens, Dioscor. optima. Petraam nigro cortice, albo nucleo, optimam vult Plinius. Stomacho nocet, etiam valde Dioscor. Oleum
 20 ex cortice extrahi vult Hermolaus, quod Theophi. & Plinius innuunt. Succo carnis eius vnguentarios, id est, vnguenta odorata parantes, vt ait Galenus. Balaninum oleum simili modo vt amygdalinum fieri dicit Dioscor. Ob id ex carne seu nucleo faciendum videtur, aluum soluit, stomacho aduersatur, eidem. Nucis quoque vnguentaria nucleo Græcarum nucum more trito, humorem reddere ait, quo ad pretiosa vnguenta pro oleo vtuntur. Carnis drach. cum mulsâ
 30 pota vomitoria est, & sepe largius deicit Galeno. Oleum hoc vestigijs vlcerrum, & alijs adhibet Mesues, totâ glandem Diosc. pyesma cum aceto Gal. apponit scabiei, lepræ: nitro autem addito, alphis, cicatricibus nigris cum vrina lentigini, varis, ephelidi, Diosco.

De lapide Armeno.

CAP. XIII.

Albus Alex.
apud quem

Lapis Armenus atram bilem purgat tutius, quàm elleborus: & valentius, quàm lapis cyaneus, autore Alexandro
 40 Tralliano. Eligendus colore inter viridem, & obscurum ter-
 non legitur.

† *Lotus autē* reum, Indumq; , medio maculis tum viridibus, tum nigris di-
nec calidus, stinctus, tactu lenis, asperitatis expers, lapidea nondum duri-
nec siccus tie, sed facile friabilis, & pulverabilis. Calfacit, siccatur princi-
 palde, uti pio secundi ordinis, atram bilem vacuat etiam ex cerebro.
necamarus, Proinde melancholicis affectibus, melācholiā morbo, ma-
nec insuavis niā, epilepsiā, vertigini, cephalalgia, mœrori, timori sine cau-
 Alex, sa manifesta, quartanis, cancro, lepræ, lienis denique malis suc-
 Alex. quin- currit, quia etiam terget, ac resoluit: sed quoniam non solum
 quagies. deiectione purgat non lotus, sed etiam vomitu, ventriculū tur-
 Aētius grā- bando, & euertendo, & angēdo. † Lotus est dandus, quod is so- 10
 mata qua- lum deiectione purget, & citra molestiam. Tritus autē la-
 tuor, id est, uetur aqua dulci, trities mutata. Deinde aqua rosarum, vel po-
 obolos octo. tius buglossi cum Alchindo, decies mutata, ut ei vis quaedam
 Alex. illoti mira ad affectus melancholicos acquiratur. Datur non lotus
 scriptula à drachm. semisse ad sesquidrach, lotus autem à drachm. vna
 tria vel qua ad drachm. duas.

tuor, loti *Lapis, cœruleus, vbiq; fractu facilis lapillis carens, Diosc.*
 quinq; vel probatur. Plinio autem maxime viridis, communicato co-
 sex præbet. lore cum cœruleo. *Lapides & metalla Gale. lauat, lib. pri- 20*
 Lapis stella *mo c. ph. gen. & in simpl. donec in aqua nec sordes, nec me-*
 tus & laxu *dicamenti qualitas aliena vlla supersit. Atram bilem, &*
 li cœruseus *quicquid crassum & tenax sanguini mistū est, purgat. Aē-*
 Latimis. *tio: ob id elephantis, nephriticis, asthmatis, synāchicis, or-*
 Marchasita *tes Græcorū thopnæicis, ut chrysocolle, sed hac valentior Diosc. Plin.*
 Arabū, pyri
 res Græcorū
 esse quibus-
 dā videtur

De lapide cyaneo.

CAP. XIII.

Cyaneus a- **L**apis cyaneus marmoris species, vulgò etiam stellatus di-
 cer purgat, citur, quòd maculas quasdam aureas stellarum modo ra- 30
 discutit cū diantes habet, colore ex viridi, cœruleo, splendente, purus, gra-
 quadā ad- uis, Qui verò albus est, impurus, marchasitæ mistus. Marcha-
 strictione, sita item dictus, macularū expers, leuis, improbatur. Calfacit
 Gale. repri- ordine secūdo, siccatur tertio, vel etiā tertio calfacit Humain: a-
 mit, exest cer est cū pauca stypticitate. Purgat melācholiā, & vstos hu-
 modicè, cru- mores, hisq; venas sanguinēq; expurgat. Ob id affectibus me-
 stā efficit, et lācholicis magnoperè cōfert, melācholiā morbo, mania, epi-
 exulcerat lepsiā, mœrori, & timori [sine causa manifesta] à lepra præfer-
 Dios. scilicet uat, quartanas fanat, tremori cordis, syncope pdest, Cor enim
 admotus. roborat, eius noxas aufert, animā exhilarat, corpus floridū diu 40
 tue

tuetur, vitā reddit beatam, thoracem & pulmonem crassis, & lentis humoribus expurgat. Ob id confert asthma ab his nascenti, splenis affectibus remedio est. Menses suppositus educit, hæmorrhoidibus recentibus vsu prodest. Acrimoniā vrit, vlcera, putrefacit, terget, incidit: nō lotus quoque pilos radit, lotus eosdem seruat, productiores reddit, & in palpebris novos gignit. Noxas habet cum lapide Armeno communes: ob id est vt ille abluendus, diutiusque teri sustinet quam Armenus. Nonnulli eius loti drac. octo miscuerunt vni libræ confectionum letificantium, & dederunt cum succo buglosi depurato, & vino tenui antiquo, cōtra cordis affectus melancholicos, animūq; ita recrearunt, & gaudij ceu mineram quandam effecerunt: & nos hoc modo vtimur. Serici cocco baphica tincti lib. vna, mergatur, hora vna: succi pomorū dulcium & aquæ rosarū ana lib. vna & dimidia: post modicē coquatur, donec aqua rubeat: extracto tunc serico, reliquum ad mellis spissitudinem percoquitur cum sacchari albis. lib. vna & dimidia. Ab igne deposito, & adhuc calenti iniice ambrae crudæ frustatim cōcisæ drach. sex: qua liquata, superda puluerē sequentē: ligni aloës crudi & cinnamomi ana drach. quatuor, lapidis cyanei loti & præparati drach. duodecim, margaritarū drach. duas, auri boni drach. vnam & tertiam: misce prædictis, remedium est præstantissimum ad cordis tremorem, syncopen, desipientiam, triftitiam sine causa, animamq; mirum in modum roborat. Datur à drach. vna, ad drach. duas, & dimidiam.

Quamuis cyaneo vim purgatoriam non dederūt Græci, tamen lotum valde iuuare dictos affectus nulla aut minima lesione, certò scire se scribit Manardus, ne tāquam venenum perniciosissimum, vt quidam autumant, fugias.

De Senna.

CAP. XV.

Senna est folliculus plantæ Persis dictæ abalzemmer, orobi modo nascentis, satiuā est, & agrestis. Folliculo quā foliis est efficacior, præsertim si is ex viridi nigricat, modicē amarus, subadstringit absolutus, recens, in quo semen amplū compressum, vetustate enim exanimatur: subalbidus & imperfectus improbantur. Folia autem viridia sunt præstantiora subalbidis & tenuibus: surculis est inutilibus. Calfacit initio secundi ordinis, siccat primo, folia etiam primo calfaciunt.

Terget, expurgat, digerit, purgat clementer melancholiam & bilem vltam à cerebro, ſenſoriis, pulmone, corde, hepate, liene. Proinde morbis dictarum partium ab humore huiusmodi proficiſcentibus ſuccurrit, vt melancholicis febribus & antiquis, gaudium gignit ablato humore ſine cauſa externa triftante, & floridū corpus efficit, obſtructiones viſcerum aperit. Foliorum huius & chamæmeli decoctum lotionem cerebrū neruos, roborat. Eadem quouis modo uſurpata, viſum & auditum firmant. Eius purgationem tardam & imbecillam celegant, & intendūt miſta acria, vt zingiber, ſal gemmeus, ſal Indus: ne verò ſtomachū lædat, cardiaca, & ſtomachica ſunt miſcenda. † Ob id Galeni decreto coquenda largo pōdere ex iure galli, gallinæ, vel aliarum carniū, vt citra moleſtiam purget: vel ſero lactis infuſa, cum ſpica deinde parum diu ferueſceta, vel puluis eius ex lacte dulci ſumēdus eſt. Vno muſteo albo miſcebat quidam vim magnam ſennæ, poſt tres meſes potandum dabat, ſicque purgabat cerebrum, & ſenſoria, & gaudium augebat. Sunt qui decocto eius cum prunis, & ſpica feliciter purgant. Mediocreſ autem coctionem ſuſtinet. Infunditur ab aureis tribus ad vnciam vnam.

† Græci huiusmodi meminerunt, empetrō ſic Dioſcoridus ſennam et facile purgat.

Tritæ drac.

vnam, co-

Etæ dracm.

quinq; dat

Serapio. vñ

ciā ex aqua

coctam me-

diocriter

purgare af-

firmat. Ma-

nardus.

Sales.

Qui ſal li-

gnis ſit, ni-

gricat, ru-

bet Mēphi,

vſus circa

Oxum Cē-

turipis pur-

pureus.

Hanc Dioſcoridis quidam delphinium, alij pelecynon, alij peplium, alij empetron, alij alypon, putant. Res autem noua potius videtur nobilis, & efficax.

Aegyptia eſt præſtantior quam Apula, & hæc quàm noſtras. Folia purgantiora folliculis affirmat Manardus. Nō debilitare ſtomachū, quia ſubamara, & adſtringens experitū ſe dicit Manardus, tamē torminoſum maximè medicamentū hic omnes experimur. Idem purgare pituitam con-

tra Auerrois ſententiam, & morbo Hispanico Valere, ſe expertum: aquas etiam nobis purgare ſæpe viſa eſt.

De ſalis generibus.

C A P V T X V I.

Salis ſpecies ſunt memorabiles quatuor: ſal panis, ſal gemmæ, ſal naphthicus, ſal Indus. Sal panis, vel foſſitius eſt, idemq; durior, & amarior: vel marinus eſt, & hic aquā facile ſoluitur. Sal gemmæ cryſtalli modo ſcinditur. Sal naphthicus, eſt ſubniger naphthę odore. Sal indus, vel ſubniger, vel ſubruf-

40
fus,

- fus, obscurus, omnibus fortior: & subruer, melior subnigro: Hammo-
 & subniger est fortior, & horū quiuis quanto est amarior, tan- *niacum pro*
 tō valentior. Post hunc sal naphthicus, post hūc sal gemma, cui fert *Diosco.*
 proximus est fossitius, marino omniū maximè imbecillo for- *Sal adstrin*
 tior. Sal est calidus, siccus ordine secundo, & quo est amarior, *git terger,*
 eò calidior est, & sicciior. Sal constat substantia terrea per adu *expurgat,*
 stionem amara, & aquea insipida, quæ ambæ si sint æquales, *diffundit,*
 saporem salūm perficiunt: si terrea vincit, amarior euadit: *reprimat,*
 si aquea, salugo est mitior. Sal liquat, incidit, tenuat, modet, *tenuat, cru-*
 10 purgat, densat, adstringit, siccat, à putredine ob hæc vindicat *stas facit,*
 ventriculum euertit, turbat, ad vomitum incitat, purgat hu- *urentiū mo*
 mores crassos, lentos, ipsos vi sua liquando, postea stringendo. *do, Dioscor.*
 Sal panis purgat clementissimè, appetentiam excitat profliga- *Ad lassitu-*
 to cibi fastidio, purgantibus additus actionem eorum iuuat, *dines, hydro*
 clystere iniectus pituitam vitream & lentam educit. Puluis *pē, podagræ*
 ex sale vsto & portione æquali vasorum de seni fractorum, *precautio-*
 vel cum smiride lapide, lapides alios incidete, vel vitro fracto, *nē Dioscor.*
 dentifricium sit optimum: Nam dentes purgat, firmat adhæc *Paul.*
 gingiuas laxas. Cui addunt nonnulli cyperum, spumam maris
 20 massacumiam, cornu cerui, & similia. Oleum cui is sal inco- *Sal cū aceto*
 ctus est, tepidum, ambustis illitum, vesicas gigni prohibet, ner *oleo, melle,*
 uos firmat, puncturam nerui occultam, adiecta terebinthina *synachē iu-*
 à phlegmone & spasmo vindicat, phlebotomiæ cæcæ est re- *uat, cū solo*
 medio. Idem sal cum fursure & melle attritis neruis, contulis *melle tostus*
 lapsis, aurium dolori prodest: suggillata cum oleo & melle di- *tonsillas &*
 scutit. Omnis sal oculi maculas, pānos, vngues, carnē putrem, *aphthas, cū*
 & similia consumit, cynanchæ confert, vix productioni, lin- *melle et fari*
 guæ ob humiditatem largam molliori & solutæ, ventriculum *na luxatos*
 euertit, vomitorium est, sperma minuit, scabiem gignit. *Dios. Sal cō*
 30 Sal gemma pituitam quoque vitream educit & humores *melle sug-*
 alios euelli difficiles, sensoria expurgat, vertiginem iuuat, præ- *gillata de-*
 fertim cum agarico, & tribus myrobalanis, terget thora- *let. cū aceto*
 cem, ventriculum expurgat, & dolorē eius soluit: dentifricio *et oleo prope*
 quoque est aptus. Naphthicus & Indus aliis sunt ad omnia *ignē inun-*
 valentiores, & ambo melancholiam valenter educunt, & pitui *ctus, pruri-*
 tam, corpusque à putredine præseruant, & à lepra, & cæte- *tum, impe-*
 ris affectibus melancholicis. Per se tamen non vsurpantur, *iginem, &*
 sed aliis miscentur in catapotis confectionibus, enemati- *scabiem se-*
 bus, collyriis, & cæteris remediorum formis. Sal vt alimētum *dat: sacros*
 40 non est, sed condimētum, sic purgatoria basis non est, sed aliis *ignes &*

herpetas cū mistus vigorem addit, ac stimulos omnibus medicamentis aceto vt cor tardè ac imbecilliter purgantibus. Salis autem acrimoniam poribus totis & morsum præter cætera tollunt myrobalani, & cætera ad nihil sale, et stringentia, ac etiam insipida.

Sole vtilius Sal Dioscoridi marinus & fossitius, hicq; vel hammoni-
dixerit niacus vel communis, candidus, lucidus, illapidosus, densus,
Plin.

* Baurach & equalis, qui sal gemma ob luciditatem & perspicuita-
olim quoti- tem gemis familiarem, videtur esse crystallo simillimus, et
diani vsus vt hæc scissilis. Sal autem hammoniacus facilis scindi scis- 10
in balneis et suris rebus Diosc. idem alumini scissili colore similis, longis
escis, iā vix globis, non perlucidus: nunc tantum factitius est hammonia
cognitū, ob id vsu rarū. cus, argētarijs vsui magis quàm medicus non naturalis. Sal

Vera autē ni naphthicus Plin. asphaltites, seu sodominus Galen. quod
eri spuma na naphtha asphalti specie separata fit in Babylone & mari
turalis est Dios. et Gal. asphaltite ad Sodomos montes in Palestina Syria.

Salpetra. Sal Indus Auicenna nigredinem habet propriam, non
† Auic. in si- acq̄sititiā, vt naphthicus, alius eidē Paulum secuto, est 20
ne secundi- colore salis, sapore mellis. Sal in india ex Oromeno mote ex
Nitrū & ni ciditur Pli. officinis quibusdam pro sale Indo sunt glebule
eri spuma salis in albo nigricantes metæ forma.
vires suli si-
miles habēt

De Nitro.

CAPVT XVII.

Diosc. Nitrum * aliud minerale, aliud artificiale. Minerale mit
Calfacit, ex Nit Armenia, Aphrica, Aegyptus, Roma. optimū in his est
tenuat, mor laminosum, fragile in fracturis, lucidū leue, sp̄giosum; ex ru-
det, spissat, bro & purpureo, albū, salsum, mordax valētius Armenū Aegy 30
siccāt, vlc- ptio, & id Aphrico, & Romano. Artificiale imbecillius natura-
rat, euocat, li, spuma nitri dicitur, alba, leuis, salsa, mordax. Alterū artifi-
discutit Pli. ciale, flos parietis, vel salis dicitur, nitro valētius. † Calidū initio
Tritū cū sy- tertij gradus, siccum tertio, salsum maxima sui parte: subad-
mino, & po- stringēs terget, siccāt, incidit, humores crassos purgat etiā vo-
tū cū aqua mitū, præsertim cū melle, pituitā crudā, crassam, lētā partibus
muisa, vel valenter impactā: ob id colico affectui pituitoso & flatulento
simili flatus prodest, vermes necat, & vacuat. Vsurpatur cum melle & aliis,
dissipante, sumptus, vel balano suppositus, vel clystere iniectus, præfer-
prodest coli-
cus, & torminibus sumptū, & admotum. Vires alias Diosc. & Plin. tribuunt. 40
tim

tim ex rutæ decocto, & oleo rutaceo. Idem emplastro cum ficis & stercore mulæ prodest hydrophi, dolori splenis & stomachi frigidus. Medicamentorum basis non est, ut nec sal, ob id de hoc idem quod de sale statuendum est.

Salpetra quod pro sale nitro malè supponunt officina, veteribus ignotus fuisse videtur. Nam sal arte in Aegypto aliter olim fiebat Plin. Optimum aphonitrum leuissimum, crustaceum, fractu facile, subpurpureum, spumeum mordens, roseo colore vel candido, foraminulentum, ut spongia Dioscor. purum, syncerum, tenuissimum, resolutu facillimum addit Plin. Quæ aphonitri notæ nitro hîc tribuuntur. Quod adulteratum est pungere scribit Plinius, Aphonitro adstrictionem negat Gal. & suo baurach Auic. cui tamen eam paucam post eodem capite tribuit.

* Quod car
nè glutinet,
Græ. dicta.
tâquam sit
carnis colla,
nâ vulnera
glutinat, et
sine morsu
siccatur Gale.
Albâ rufæ
prefert Plin.
& annis nō
grefcere scri
bit.

De Sarcocolla. CAPVT XVIII.

Sarcocolla * est arboris fruticosæ, spinosæ ramis nodosis arbori appressis, gummi albū, thuris modo, vel pallidum idq; amarum, & ob id valentius. Calfacit ordine secundo: siccatur, coquit, terget, aperit, digerit, vulnera etiam vetera putrida terget, carne implet, glutinat, [vnde illi nomē.] Purgat pituitā crudā, & humores alios crassos, præcipuè à cerebro, neruis, iūcturis, ut ischio, pulmonibus. Ob id senibus pituitosis, asthmaticis, tussientibus prodest, sed caluiciū accersit, corpus impinguat, & sperma auget Diosc. † Ophthalmiam, & lippitudinem & alios oculorum morbos, mirè iuuat nutrita in vase vitreo, dies quinque in lacte asinæ, nouo quotidie affuso. Aurium vel ceri putrido, & sanioso vtiliter imponitur linamentum multa mersum, & puluere huius inspersum. Datur cum zingibere & cardamomo, ut citius & valentiùs agat, vel his catapotis Halysenis, sarcocollæ drach. tres, turbit drachmas quatuor, medullæ colocynthidis, zingiberis ana drach. vnam & dimidiam, falis gemmæ drach. vnam: sarcocolla in aqua rosarum soluta, fiant pillulæ in dicta opera efficacissimæ. Ventriculo calido & bilioso est nocentissima sarcocolla: ob id vitanda picrocholis est, aliis datur à drach. vna ad drach. duas.

Aliis primo
aut circiter,
calida vide
tur, nâ Dio
sc. subama
ra. Plin. cum
quadam a
crimonia
dulcis. Gal.
emplastica,
& parum
amara dici
tur, siccans
sine morsu.
† Hoc nō le
go in Diosc.
Ophthal
mias disci
tere exper
tus est Ma
nar. vbi hæ

* constituerunt: initio enim cum vino fluxiones oculorum sistit Diosc. & Plin.

Sarcocolla veteres tantū foris vsi sunt purgatricē vine
 *Sagapenu non dederunt, quæ etiam hodie parum est cognita. Si pur-
 arbor simi gat, & Ventriculo calido est noxia impinguare videtur tā-
 lis panaci Gal. in anti tum per accidens: vacuatis scilicet excrementis, probam nu-
 dotis. opti tritionem impredientibus, id quod alijs purgātibus est com-
 mus liquor, mune: sed dū correctā est lacte asinino, calida humida eua-
 splēdidus fo dit, ob id semen augere, & promouere potest. Hanc dies
 rus rufus, in quinque asinino lacte in dies mutando macerāt: post aqua 10
 tus albus acer odore rosarum dissoluunt, vt castigent.

medio inter
 sylphii &

De Sagapeno.

CAPVT XIX.

galbanum

Dios. quod

in sagapenu

mutatur

Gal. in ant.

Crassos hu

moresex pul

none expur

gat Diosco.

sed vim per

inferna pur

gatricem.

Greci tacue

rūt, Arabes

inuenerūt.

Opisthotono

ruptis, cōuul

sis. prodest

Dioscor.

Cicatrices

etiā oculorū

tenuat et ex

purgat Gal.

& morfi-

bus serpentū

insigniter

auxiliatur,

Sagapenum* est liquor fruticis ferulacei oleandro mōtano
 similis, bonum quidem, colore ex albo subrubente, odore
 porri, substantia crassa, sed in aqua facile solubili, leue: impro-
 bum verò notis his destitutum, ac præterea odore sylphij per-
 fici viroso (assam foetidam vocant) aut galbani, quo est adul-
 teratum. Calidū ordine tertio, siccum secundo, amarum, & porri
 modo acre: substantiæ tenuis & igneæ plus quàm terreæ cō- 20
 plexum. Purgat pituitam crassam, & alios humores lentos, &
 aquas à vetriculo, intestinis, cerebro, neruis, thorace, pulmone,
 iuncturis etiam longinquis & profundis. Morbis harum par-
 tium & aliarū frigidis inde natis succurrit, quouis modo vsur-
 patum, vt cephalalgia antiqua, hemicrania cōtumaci epile-
 psia, paralyti, vertigini, spasmō cynico, tremori, dolori ventri-
 culi, aut coli pituitoso aut flatulento, cū succo rutæ & aceto di-
 ctis partibus illitum, & attritis musculis: vel cū liquore idoneo
 sumptū, & clystere iniectum: cum aqua rutæ verò aut helenij
 nutritū & potum, crassa & lenta ex pulmonibus & thorace po- 30
 tenter educit. Illitum quoq; tussi antiqua, difficultati spirandi,
 dolori laterū prodest. Cum duplo item myrobalanorū citrea-
 rum in hydropē aquas serosas mirè extrahit. Splenis quoq; du-
 ritiem & inflationē dissipat potum, & cū succo capparis, & ace-
 to illitum: item charadas, nodos, & alios tumores duros. Nu-
 tritum quoque cum succo rutæ aut fœniculi, & felle auis ali-
 cuius rapacis, visum clariorem reddit. Fluxionem in oculum
 præcipuè factam ab ea cohol sanat, hordeolum ex aceto il-
 litum delet. Menses quoque potum & suppositum euocat: fœ- 40
 tum necat, dolori vteri, & præfocacioni prodest: quoniam te-

nua

nuat, resoluit, dissipat, prouocat, soluit. Quod autem ventri-
culo & hepatis noceat, cum stypticis, mastiche, spica, & simili-
bus sumitur: cum enula quoque proprietate quadam mira per
fit. Si colocynthidis seminibus tantum abiectis, aqua cum pauca
spica & mastiche impleta sub cinere calido ad tertiae partis
consumptionem coquatur, & hac aqua paulatim saepe affusa
nutriatur sagapenum, ex eoque siccato trochisci fiant, magnarum
sunt virium ad iudicaturum affectus, & aquas serosas vacuandas.
Potest nutriri aqua macerationis myrobalanorum citrearum,
vel succi enulae non purgati vncis septemdecim cum mastiches
& spicae nardiana drach. tribus, coctis ad dimidij consumptionem,
& colatis. Datur a drach. semisse ad drachmam vnam.

Verum sagapenum aqua infusum aut vino, statim dis-
solvitur Gale. Galbanum calidum in fine secundi, aut ini-
tio tertij, & similiter calidum sagapenum ipsi proximum,
licet caloris ordinem in hoc Gale, taceat, tenuium partium,
nonnihil tergens.

20 *De euphorbio.*

C A P. X X.

Euphorbium liquor est arboris in deserto frequentis, hi-
spida, foliis item prioribus hirsutis, quibus delapsis succe-
dunt alia polio marino similia. Id esse debet leue, fragile, clarum,
colore pallido, acerrimum sapore, & odore: recens & annoti-
num est venenosum: igneum, calidum siccum ordine quarto:
omnium lachrymarum calidissimum, vrit, rubrificat, vlcerat,
penetrat, terget, tam violenter agit, vt praeter angustia & labore
sincopen & sudorem frigidum accersat. Purgat autem praeter cae-
tera pituitam crassam & lentam, quantumuis impactam etiam a
neruis & iuncturis remotis & profundis sumptum, sed vt mox
dicam, emendatum. Idem ex oleo leucosij lutei solutum,
affectibus neruorum frigidis, paralyti, stupori, tremori, spasmo,
spasmo cynico, nodis, illitum mire conducit: hepatis quoque ac
lienens tumoribus, & dolori ab intemperie frigida, & flatu, & ei
qui per iuncturas, & partes alias turget, occurrit. Puluis eius ex
aceto alphis valenter affricus eos delet: idem sternutamentum
valentissimum ciet. Cum oleo de spica illitum occipiti, lethargi-
cae obliuioni prodest: aquas quoque vacuat. Ventriculo & he-
pati nocet suae actionis vehementia: ob id parum tenuiter est
terendum, & miscendum acrimoniam obtudentibus, calo-
rem

Splendidum
vt sarcocol-
la acre, erui

magnitudi-
ne vitreo in
ventribus

onium colle-
cto praefert.

Diosc. Plin.
lacteam. Ga-
le. recens al-

bum, vetus
bit esse.

Pituita pur-
gat, sed ma-
gis aquam

Paul. Si cu
odorata po-
tione biba-

tur, ischia.
di medetur-
Diosco.

Euphorbiū rem flammeum extinguentibus, lubricantibus, & horum omnium cum mastiche & tra- Alkanzi quoque; euphorbij grana oleo amygdalino inuoluta gacantho comergit mali citrei diuisi succo acido, & malum maza circumctum in padatum, coquit. Sic obtusa acrimonia fit innocentius, vel oleo ne dedit in amygdalino inuoluta: deinde cum succo glycyrrhizæ, vel manmorbo Italiana, vel sapa ex larga stypticorum copia soluto, in catapotia forco Manarmentur: danda quibus opus est. Humain quoque; euphorbium dus, & sine propinat cum mulla, & aromatibus quibusdam, & mastiche, manifesta spica, communibus aliorum medicamentorum valentium epinoxa inuit. cerafticis. Aqua hordei autem, & alia lubricantia cum oleo amyCum melle gdalino saepe post euphorbium potanda, ut calorem extinguant, tantum Dios. & leniendo celeriter ex corpore deturbent. Aureo vno sumcum melle co- ptum necat Diosco. † Datur a filiqua vna ad filiquas tres, quo eto Paulus sumpto frigus vitandum est. Anno primo est venenosum, ad prebet. annum vsq; quartum est validum, praesertim cum initio, vel † Id in Dio. lentibus, vel fabis seruatur.

non legi, sed drach. tri- Euphorbium liquor ferulaceæ arboris Diosco. herba fo- bus necare lijs acanthinis in monte Athlante, Plin. in Tmolo Mauri- scribit, Rha tania Diosco. a Iuba rege inuentum, ab Euphorbo suo medi- zes, Sera. co, Antony Musæ fratre, vocatum. Paul. dat filiquas quinq; Auicen. vel septem, imo drach. vnam cum melle cocto, ad pituitam * Panacis & aquam ducendam ad drach. vnam accedit Dioscorid. Herculei li- Auicen. tres obolos. Serapion duos. Cetera de hoc, & alijs quor omni- bus dicitur, ex nostris simplicibus locupletare potes: tamen Asele

De Opopanace.

C A P. X X I.

scribi cogno- O Popanax* est liquor plantæ similis ferulæ, caule cubita- sces, ex vtri- li, vel bicubitali pallido, foliis ferulæ, sed minoribus, usque notis floribus anethi modo in umbella dispositis, odoris, flauis. Secto a Diosc. ex- autem caule digitis duobus, aut circiter supra radicem liquor pressis. Ra- effluit. Flauus qui coagulatus est opopanax optimus, si intus dix scindi- albus est, foris flauus amarus, fragilis, in aqua mox solubilis, tur cum cau- odoris boni, sed sui. Adulterant hammoniaco, in testis scilicet lis germi- ex ipso granis opopanace vero. Dolum prodit odor & albe- nat, caulis do in fracturis. Radice etiam planta hæc utilis est, calida sic- autem scin- ca tantum ordine secundo: tertio autem opopanax vtrunque 40 ter

terget, digerit, tenuat, flatus dissipat crassos, lenit, expurgat. *ditur tem-*
 Purgat pituitam crassam & lentam clam à remotis partibus, *pore mēsis*
 cerebro, neruis, sensoriis, iuncturis, thorace. *exitq; liquor*

Ob id prodest harum partium affectibus frigidis inde na- *cādidus, sed*
 tis, visui imbecillo, tussi antiquæ, difficultati spirandi, ischiadi, *vbi aruit,*
 gonagræ, podagræ. Vino musteo incoctum post tres menses *croci colore*
 potu hydropem leuat, & lienis tumorem. Ex mulsa calente *foris acqui-*
 potum, stranguriam sanat, menses mouet, abortum facit: alio- *rit: optimus*
 qui ab vtero præfocacioni & frigidis vteri affectibus saluber. *intus candi-*
 0 Stomacho item nocet, sitimq; excitat, tardè purgat, corrigitur *dus vel sub*
 vt sagapenum. Idem aceto solutum collutionis dentium dolo- *rufus, foris*
 rem & erosionem sanat. Potum cum aceto hora vna ante *croceus ama-*
 accessionem, & cum succo apij, & oleo anethino spinæ illitum, *rissi. gra-*
 rigorem febrilem prohibet. Ex ipso autem & succo apii, & *uis odoris*
 aceto bono emplast, lienis impositum ipsius duritiem dissipat. *pinguis, fria*
 Datur à drachma vna, ad drach. duas, Nodos, strumas, empla- *bilis, dissol-*
 stro dissipat, & resoluit, & ischiadem, gonagram, podagram, *ui facilis, le-*
 & aliorum articulorum dolores quouis modo vsurpatum, hoc *uis, & ve-*
 est, sumptum, clystere iniectum, admotum præsertim cū suc- *rus, qui di-*
 20 co brassicæ, melle, pauco sale. Ulcera fistulosa, antiqua, putri- *gitis in a-*
 da, cacoëthea, dysepulotica, expurgat, carne implet etiam su- *qua contri-*
 per ossa nuda (quod opus illi est peculiare) & cicatrice regit, si *tus dilui-*
 Ebengezar ait opopanax vncia vna, rasuræ panni antiqui te- *tur, & la-*
 nuis, mundi, vncia dimidia cum vino & melle, & oleo rosato *ctescit: ma-*
 paulatim alternis affuso, teratur in mortario, donec fiat vn- *lus est niger*
 guentū. Huic tamen posteriores addiderunt lithargyri, aloës, *& mollis*
 myrrhæ, sarcocollæ, ana drachmas duas. *Diosco.*

Opopanax calidus ordine tertio, siccus secundo Gale. ca-
 30 *lesfacit, mollit, discutit radix verò terget, siccat, & quia nō*
vehementer calefacit, carnem generat. Ad claritatem
oculorum inungitur, ad lateris dolores, tusses, rupta, conuul-
sa, cum mulsa sumitur: cum eadem verò aut vino, ad stran-
gurias, vesicæ scabiem, & tormina. Durities vteri & in-
flationes discutit, & fœtus occidit, cum melle solutus: &
radix abrasa & supposita, fœtum educit. Fructus cum vi-
 40 *no potus præfocacioni vteri medetur, podagræ cum vna*
passa, illius opopanax, podagram, ischiademq; sanat. Diosc.
vulne

* Mezerion. Ramis tenuibus speciosis, bicubitalibus Diosco.

† Minoribus Diosco. fructus initio viridis, post rubet, operimento tegitur duro foris nigro, intus albo Diosco.

Thymelæe

fructus vi vulnera antiqua, & cacoëthea radix sanat, carnemq; in caustica fau his generat, & ossa nuda carne vestit Diosco. Gale. acopis ces vrit, fo- & capitis medicamentis miscetur, cauis dentium dum do- lia fauces mordent, & lent, imponitur, carbunculos rumpit, cum pice mistum ad scarificant, canis rabidi morsum optimum est emplastro. Dioscori. Vim 10
chamelæe purgatoriam Græci tacuerunt.

Chamelæa

pituita, &

bilem va-

cuat Diosco.

hydropē sa-

nat Paul.

thymelæe se-

men, coccum

gnidium di-

ctum bilem,

pituita, &

aquam va-

cuat alio

Diosco.

Thymelæa

nocet stoma-

cho Diosco.

Chamelæa

cum melle

ulcera for-

dida, & cru-

stosa pur-

gat Diosco.

& Gale. de

tiū dolori, et

scabiei, im-

petigini, al-

phis nec chamelæam,

nec thymelæam adhibet

De Thymelæa.

CAP. XXII.

Thymelæa (quæ Persis mezereon, *id est, rapiens vitam, alius faciens viduas, mulis leo terræ vocatur) planta est lactariarum maxima, caule bicubitali, foliis oliuæ, sed † maioribus, fructu nigro, myrtarum magnitudine, eaq; multiplex, vna foliis magnis, tenuibus: altera foliis quidem paruis oliuæ modo, sed multò spissioribus: alia foliis crispis, asperis. Ex his item quædam foliis virentibus, alia nigricantibus, colorem papuonis referentibus. Præstantior est, quæ foliis est magnis, tenuibus, virētibus, in loco libero nata prope alias speciei eiusdē. Quæ verò sola in magno agri ambitu oritur, perniciofa est, vti etiam, quæ prope thermas, & quæ foliis est paruis, & spissis: item quæ crispis, asperis, item quæ nigricantibus. Calida est ac ficca ordine quarto potiùs quàm tertio, vt filius Zesar censuit. Vis enim ei inest valenter acris, ignea, vlcera, mordens, inflammans, cōsumens, virtutes dissoluens. Aquas serosas valenter purgat, melancholiam quoque, vt ait Alexander, si melle lanogoga miscetur: pituitam, si phlegmagoga: bilem flauam, si cholagoga, vt absinthium duplum, aut myrobalani: hydrostoma ob id mirè iuuat aquis ex ventre eductis. Lumbricos & animalia alia interanea necat, pellitq;. Sed hepatis, cæterisque partibus nutritoriis nocet. Ad quartanam cōmédatur à Ioan- tiiū dolori, et initio. Turunda ex ea & melle vlcera fistulosa cacoëthea, id est, maligna curat. Acetum cui hæc incocta est, collutione petigini, al- phis nec chamelæam, nec thymelæam adhibet Diosco. sed chamelæontem vigrum. 40
den

Chameleontis nigra radix habet quid venenosi: thymelæa autem & chameleæ, qualitatem venenosam nemo veterum tribuit, tamē ob actionis vrentis vehementiam male-

dentium dolori & erosioni, gingivarum cruentarum mollitiei *fica, & ve-* medetur. Eadem cum aceto oleo, cera, vnguentum est ad sca- *nenosa dici* biem utile: cum aceto autem forti: melle, & sulphure, alphas, *potest.* leucum, lentiginem delet. Quin & folia ex aceto forti iis affri-

cta idem possunt. Quoniam autem id partibus principibus facultatum nos gubernatium, ceu fontibus veneni modo no-
 10 cet, eas deiciens ac dissoluens, eius vis acerrima & maligna frangatur cōtrariis, acrimoniam, & calorē flammeum obtun-
 dentibus & extinguentibus, qualia sunt olea frigida, & adstrin- *Apud Auic.*
 gentia. Muccago psyllij, succus portulacæ, & magis intybi, aut *id legitur,*
 halicacabi, aut solani humidi, aut sonchi aut aqua oxyacan- *non Diosco.*
 thæ, myrobalani quoque: absinthium duplum autore Zesar: *Syruporum*
 acetum item vno die traditam sibi thymelæam corrigit Dios. *non memi-*
 Idem acetum cui incocta vel infusa fuerit in syrupo acetoso *nit Gale.*
 costum, magnarum & expertarum est virium: melius si eodē *Vinum thy-*
 aceto antè macerata fuerint cydonia, vel maciana, vel vua *meleites &*
 20 oxyacanthæ. Folia quoque eius lacte, vel asinino, vel caprino: *chameleites*
 dulci vel acido, vel fero lactis infundatur, vel igni lento coquā- *parat Dios.*
 tur despumando, & coletur. Tuto id propinatur malitia eius *Nam drach-*
 sic ablata. *triginta thy*

Syrupus rosatus antequam sit percoctus, si eo maceretur *meleæ coli-*
 aliquantisper thymelæa, saluber est ac securus Galeno. Idē ius *culorum fo-*
 galli antiqui si in eo macerata sit pollicetur. *liorum, &*

Oleum quoq; thymelææ aliis mistum virtutē ipsius fran- *seminis in*
 gentibus est efficacissimum. Fit autem sic. *vini cōgios*

Foliorum thymelææ vncias quinq;, macera horas viginti-
 30 quatuor, aquæ dulcis lib. tribus, coque igni lento ad dimidias, *tres inicit,*
 colato adde olei amygdalarum dulcium vncias octo: percoq; *coquit ad*
 ad aquæ consumptionem. Foliorum quoq; horum vnciæ duæ, *vnus con-*
 cado magno musti imposta. Post tres menses vinum id ad *sumptionē:*
 hydropem efficacissimū reddunt autore Rufo, expulsis ab eo *& similiter*
 citra noxam serosis excrementis. Ad eundem hydropem be- *exchamelaæ*
 nediectum confecimus medicamentum ex foliorum thymelææ *nisi quod nō*
 preparatorum drach. decem, carniū cydoniorum ex aceto *coquit, sed*
 coctorum sacch. albisi. ana drach. septuaginta, manuæ drach. *mustū bul-*
 40 quadraginta, feri lactis cui infusus sit agaricus drachm. tri- *lire finit*
 ginta, olei thymelææ prædicti drach. duodecim: saccharum & *duos mei-*
 ses.

manna in sero illo soluantur, carni cydoniorum misceatur,
 coque igni lento ad mellis spissitudinem. Pulvis foliorum oleo
Thymeleam dicto inuoluatur, & misce omnia. Catapotia idem va lenter, &
 coquit Dio. tutò præstantia recipiunt foliorum præparatorum drachmas
 scori. ad ter. quinq; myrobalanorum citrearum drach. quatuor, cepularū
 tiæ partis vi drach. tres: misce cum manna vel tamar indis, aqua intybi so-
 ni consum- lutis. Mediocriter coqui potest: multa tritura vis eius va-
 ptionē, cha- nescit. Aqua hordei & vuarum passarum noxas eius in corpo-
 meleam se- re abolent: aqua autem intybi & sonchi calorem ab eo in no-
 rapion ad bis relictum extinguunt. Styptica quoq; medicamenta depel- 10
 duarum ex lunt ex corpore, & frangunt violentiam acrium. Datur deco-
 ribus par- cto à drach. semiss. ad drachmam vnam, pul. autem à filiquis
 sium, quæ duabus, ad filiquas quinq;.

vtraque co-
 ctio multa
 dici potest.

Mezereon Serapionis est chamalea Dioscori. Mezereon
autem hoc Mesua est thymelea Diosco. cum verò differen-
tias eius describit, mezerei nomine vtranque, & præterea
chamaleontem vtranque comprehendere videtur cum
Auicē. nam folijs magnis, & subtilibus chamaleam in-
telligere videtur. Paruis autem oliuæ similibus, multum 20
spissis: thymaleam folijs angustioribus & pinguioribus
Diosco. Crispis & asperis chamaleontem (nam chamalea,
& thymelæa folijs sunt oliuæ) viribus album, subnigris ni-
grum. Hic enim nomen habet à coloris foliorum varietate,
quæ nunc valde viridia, nunc cyanea, nunc subalba, nunc ru-
bra pro locorum differentia sunt Diosco. modo chamaleon-
tis animalis colores varios mentientis. Folia thymelæa 30
tunsa exemptis fibris dantur, aut vt minus purgent, elixa,
& cum lente vel concisis oleribus mista & sumpta dantur
Diosco. Ex folijs chamalæa cum duplo absinthio, & aqua
dulci catapotia format Dioscori. Paulus drach. quatuor
chamalæa in aqua mulsa, cotylis duabus coctas, donec quar-
ta pars supersit, dat: & catapotia ex duabus absinthij par-
tibus, & vna chamalæa dicit purgare vt elleborum, gni-
dia verò grana à viginti ad triginta.

ESula herbarum lactariarum species, rusticorum purgatorium. Huius vna est magna, radicibus rotundis, magnis, densis & graui cortice intectis. Altera parua, radiculis exiguis, cortice tenui intectis. Maior viscera vlcerat, ob id perniciofa. Parua est præstantior, præsertim cortice radice tenui, leui, fragili, subrubro casia modo, ante sex menses collecto. Nam recens quo mense collecta mala est, vti & niger, & orta loco aliquo prope thermas. Colligenda est Veris initio.

Lac autem quod calidius, acrius ac valentius, sine Veris. Calida sicca principio tertij gradus, substantia constat tenui, ignea acri, incidente, tenuante, fundente, siccante, aperiente: & terrea styptica etiam siccante materias altius immerfas: purgat valenter pituitam, aquas, atram bilem etiam à iuncturis: ob id harum doloribus confert, & hydropi insigniter, sed nocet cordi, stomacho, hepati, viscera excoriat, venarum ora disrum- pit, corpus immodicè siccatur, semen absomit, febres inflammãdo excitat, lacte suo maximè. Ob id miscenda ei sunt cardia-

ca, stomachica, hepatica, adhac glutinosa, cogentia, & adstringentia, glutinantia vt gummi, tragacanthum, bdellium, mucago, psyllij, succus portulacæ. Postremò refrigerantia & calidorem illum extinguentia. Infundatur ergo in acetum, præsertim quo cydonia sunt macerata, aut decocta, & succum intybi, vel sonchi, vel portulacæ, vel solani: additis autem myrobalanis, absinthij, aloë, præstantior euadit. Iudæus infundendo in acetum, aut lac sæpe mutando, & siccando corrigebat.

Si te autem immodicè purgat, sede in aqua frigida ex consilio. Frigus enim ambiens & medicamenti virtutem in vnum cogit, ipsumque roborat, & per accidens iuuat, pro- trusis à se materiis ad meatus per quos sunt vacuandæ, succur- rendumque est, vt in canonibus diximus. Catapotia ex ea facta idem possunt, recipiunt autem esulæ præparatæ, myrobalanorum citrearum ana drachm. quatuor, aloë drachm. quinque cum succo foeniculi aut intybi misce: dantur à drachma vna & dimidia ad drachmas tres. Quidam ex lacte eius & farina faciunt oblatas purgatorias. Alii ex lacte, aceto, charo, alij carne cydoniorum & mastiche. Datur autem cortex radice à filiquis duabus, vsque ad filiquas septem: lac verò à filiqua vna, vsque ad tres.

Alsebram. Hæc pityu- se Diosco. in quibusdam inuenta vi- dentur con- uenire. Malam Se- rapion & Auic. etiam dicunt. Lac radice valèrius, et semè ex Ga- le. doctrina videtur. Lactariorū liquor calet ordine quar- to. sed radix da est lacte ipso.

Awicen. & Paul. idem consulunt. Ex pityuse succo cũ farina sūt ca- tapotia Dio.

Radice pi- tyuse drac. duas, fru- ctus vnam,

foliorū tres, succi cochle- ar dat Dio.

Serapionis esula est Diosco. pityusa. Mesuae autem esula tithymali species videtur cyparissia, vel potius paralios, quae pityusa satis similes sunt folijs ex Diosco. descriptione. Paralios enim folio lini est, quod etiam esulae herbariae tribuunt. Virtus est, lactaria est esula. Nam tithymali & pityusa etiam lactariae sunt.

De Dracunculo.

CAP. XXIII.

DRACUNCULUS (collum draconis dicta quibusdam) duplex: vnus folijs planis, radice foris nigricante, intus alba: alter *ph*a Diosco. est folijs crispis, radice foris cinericia, intus alba pallecente. *Arus* Pli. *ra* Caulis vtriusque masculis ceu serpentis est variegatus. Radice *dice* nigra, valet, magna perfecta, in locis liberis nata: legenda Vere, aut *Dios*. alba. Aestatis initio. Crispa Dioscoridi calidior, quam plana. Nam *Dracunculus* Ruffo illa est calida secundo gradu, haec primo, seu potius cum *radice* cadi- Galeno crispa calida in fine secundi gradus, plana in principio *da*, rotunda, eiusdem substantia constat ignea calida, acri, superficialia: ter- *tenui* cortice rea, largiore. Terget, incidit, tenuat humores crassos, & len- *Dios*. & *al-* tore haerentes, aperit, penetrat, sed crispa potentiùs, quam pla- *be* radice na. Pituitam tenuem & crassam purgat, etiam à thorace & *nomine* in- pulmonibus, ob id asthmae & tussi humidæ cõfert, praesertim *relligit* ab eclegmate ex succo eius & melle, & sapa: vel data cum ouis: *Hippo*. renes roborat, vrinas mouet, venereis excitat. Vterque hæ- *Vtriusque* morrhoidum dolores & flatus vel suppositus, vel emplastro *dracuncij* ra- admotus, vel quouis alio modo vsurpatus, mirè sedat. Demo- *dicem* mes- crito, id quod experti sumus. Humorem quoque crudum ven- *sibus* legit tricoli, & renum mirè iuuat. Tumores etiam duros splenis & *Dios*. aliarum partium resoluit, carnem supercrecentem in† vlceri- *Arus* cali- bus fistulosis, & malignis, & naribus consumit, rosionemq; ac *elus* siccus cancrum in eis nasci prohibet. Succus eiusdem cum melle in *primo* gra. aurem instillatus tinnitum, surditatem, dolorem auris sanat, *da*, dracun- terget eius sordem, & vlcera in ea ficcat, faciem vterq; terget, *culus* aro ca *lidior*, acrior, amarior, tenuiorum partium quam arus Gal. *Folia* ex aceto & sale aluunt inaniunt Plin. Grae. neuter catarticus dicitur, sed crassos & lentos hñores tenuare, & expectorare, ex thorace obstructa liberare Diosc. Gal. † Hoc de vtroque Diosco. semen cancrum, & polypum curat Gal. collyrjjs factis cum melle, fistulas Diosc. cum oleo seu succo seminis in aures infundunt Diosc. Plin. &

10

20

30

40

& cutim expurgat: lentigines, panum, alphos, præsertim cum
 melle delet. Cum melle item & stercore caprarum poda- *Arus poda-*
 gram, & cōtusionem neruorum & dolorem, emplastro sanat. *gris illini-*
 Pefso mensēs trahit, & abortum facit. Fugare etiam serpen- *tur Dios. fo-*
 tes, viperas, vermes venenosos dicitur. Vterque dracunculus *lia cum sale*
 nocet acrimonia sua ventriculo & hepatis imbecillis, morfuque *recentia vel*
 suo ex vicinis partibus in ventriculum fluxionem allicit. Prio- *sicca articu-*
 rem noxam periti prohibent, miscendo sapam, aut mel vua- *lis podagri-*
 tum, & aromata: secundam additis stomachicis adstringenti- *cis Plin.*
 10 bus, vt mastiche, cydoniis. Trochiscis quoq; diarrhodon post *Castigatio.*
 dracunculum sumptis. Hamech verò ex radice crispæ in vi-
 no lota, cocta, si imbecillius vis medicamentum, non cocta, si
 valentius, trita ad libras duas, cum sapæ libris sex, vel mellis &
 sapæ ana lib. tribus, & piperis, cinnamomi, zingiberis, macis,
 caryophyll. ana drach. sex facit electarium dandum à drach-
 mis tribus ad drach. sex, quod certissimè humorem crūdum &
 ab eo flatus in ventriculo, partibusque aliis nutritionis, & reni-
 bus resoluit, & inde natum harum partium dolorem mitigat,
 hæmorrhoidas sanat, venerem excitat. Ex eadem radice Her-
 20 mes hieram descripsit efficacem ad cephalalgiam, hemicra-
 niam, vertiginem, epilepsiam, paralytism, tremorem, tortu-
 ram. Humores enim crassos, lentos, & tenues educit à capite,
 neruis, ventriculo, iuncturis, & corpore reliquo. Ob id natis
 inde doloribus renum, iuncturarum, vteri, mire subuenit. Re-
 cipit autem aloës vnciam vnam, pulpæ colocynthidis drach.
 octo, radicis vtriusque dracunculi siccæ, ireos, turbith, agari-
 ci, sagapeni, myrobalanorum citrearum, cepularum indarum
 ana drachm. vnam & semissem: zingiberis, cinnamomi, ma-
 30 stiches, ellebori nigri euphorbij, asari, cassiæ lignæ, salis
 indi, croci, castorij, apij, libysici, seminis thymelææ, stœcha-
 dos, ana drachm. vnam: scillæ assatæ drach. duas & semissem,
 scammonij drach. duas. Omnia curiosè terantur, & succo cu-
 cumeris comprehendantur: siccentur, iterum eodem compre-
 hendantur, & pauco nucum oleo iterum siccentur, & melle
 despumato excipiantur in mazæ crassitiem. Post sextum men-
 sem detur à drach. vna ad drachm. duas. Philagrius ex radice
 plani, recentis, munda, pertrita curiosè cum æquali farina tri-
 tici tortellas format, & panis modo coquit, & dat quotidie ad
 hæmorrhoidas delendas. Vterque dracunculus perfectam co-
 40 ctionem sustinet.

Qui secundus est in Dioscoride, dracunculus est ociosus, ob id ex nostris exemplaribus Latinis rectè sublatus. Arum autem Mesues dracunculi nomine continet, tertium tamen non facit. Eumq; ut dracunculum folijs & radice fauces, & ventriculum velut exurere quotidie experimur, non multò post gustatum. Nam initio nihil sapit, quamuis amarus, acer, adstringens sit, licet in agro Ferbuxea Dioscorid. rariensi, a quibusdam citra noxam mandi libenter folia scribat Manard. & Dioscorid. ob minorem acrimoniam in cibum expeti: & Galenus radicem dracunculi & ari inter vesca lib. 2. alimentorum reponat, non tamen ubique addit, sed locis quibusdam. Cleopantus purulenta screantibus dedit apud Plin. farina permistum in pane cocto. Ex minoris radice cum multo melle placentas parant. Balaeres, & in conuiuijs dant Dioscorid. Minor Urinas, & ex ipsa Dio. Venerem mouet Dioscorid. pota vino: maior Venerem mouet eidem. Odor radicis solius abortum facit Dioscorid. in pestilentia salutaris est radix Manardo. Nos vel cocta ex aqua, vel sub cineribus tosta, melle excepta utimur felicitio, nunc tæpe ceter in asthmate.

rata dicitur
† Hoc nõ habet Gal. lib. 6. simp.

De Bryonia.

CAP. XXV.

BRyonia* est planta, quam vitem albam vocant, radice foris terrei coloris, intus alba, ex qua pullulant stipites arboribus alijs plexu multiplici inuolui soliti, & in his racemi expressus, cum vuis similes, quos vuas lupinas vocant. Alia est vitis nigra ramulsa potus dice foris cineritia, intus alba, minus tamen quam prior, quæ pituita edulcit Dioscor. reptilium cucurbita dicitur. Minus item calida, & ad omnia Radicis dracunculi amaræ, quam igneæ acris. Bryonia enim Dioscoridi calida sic ch. vna antea ordine tertio, constans substantia terrea, pauca adusta, ob id no totopotui amaræ, multa autem ignea, acris, mordente: † Galeno autem datur epilepticis Dioscor. dix, ac præcipuè succus, pituita etiam putri, cerebrum, neruos, 4^a par

partes respiratorias purgat, obstructions viscerum, renum, aperit, urinas mouet. Quapropter epilepsia, vertigini, & ceteris [cerebri, &] neruorum affectibus frigidis confert aperte ac etiam tussi & asthma, praesertim lambendo sumptum, & laterum dolori. Turiones eius cum primum crescunt, eduntur praecipue cum aromatibus, orisque odorem terrum emendant, praesertim quem humorum in ventriculo corruptio excitat. Spiritus tamen in cerebro miscere dicitur vsu crebro.

- * Tumores etiam splenis resoluit, praesertim cum vino & ficis emplastri modo imposita radix, & oxymelite ex hac facto & sumpto. Paronychiam cum vino sanat, confert vlceribus malignis, fragmenta ossium extrahit, & spinas, & ligna, praesertim cum vino & melle: sorbitio ex succo eius, frumento cocto, & melle, lac auget, bene coctum vterum purgat, abortum facit sumptus & suppositus. Tam radix, quam ipsius succus faciem terget, & cutis reliquae foeditatem, panum, vernerum vestigia, praesertim cum farina cicerum, & fabarum, coctumque cum oleo sugillata delet. Fiunt inde trochisci faciem claram reddentes, foeditatem cutis tergentes, colorem bonum ac roseum seu rubro permixtum facientes: accipe farinam puram, tritici, hordei, ciceris albi, fabarum, amygdalarum dulcium, tragacanthi ana drachm. duas, radice bryoniae siccae drachm. vnam & dimidiam, cum albumine oui fac trochiscos, line cum decocto hordei, & post duas horas ablue decocto furfuris. Ex succo autem bryoniae nigrae melle & vino praesertim ana, fit potio ad strumam experta, & emplastrum ex ipsius radice, & melle eadem delet. Confert moribus animalium venenosorum. Corrigitur vt dracunculus, ob id illi mox hanc subiecinus. Ex bryonia medicamentum a Democrito compositum aperte efficax, ad epilepsiam, paralysem, vertiginem, & ceteros affectus frigidos cerebri, spinalis medullae, & ortorum vtrinque neruorum, accepit radice bryoniae mundatae, & tritae, lib. dimidiam, saepae, vuarum passerarum lib. quatuor, squillae asatae, strobilorum purgatorum ana, vnciam vnam & semissem, nucis moschatae, cardamomi, macis, zingiberis ana drachm. duas, caryophyllorum, piperis longi, stoechados ana drachmam vnam, & semissem, feseleos, salis gemmae, galliae ana drachmam vnam, spicae drac. dimidiam, agarici drachmas tres. Datur post sex menses a drachmis duabus, ad drachmas quinque. Idem accipit succi bryoniae vncias quinque,

* Asparagi eius boni sunt stomacho, quia sub amari, leuiter acres adstringunt, & Vere elixi et sumpti alui & urinas mouent. Dios. & Gal.

Asparagi, seu prima Veris germis na nigra menses mouent, lienes minuunt, epilepticis, paralyticis, vertiginosis vtiles Dios.

aceti scilini libram vnam, aquæ coctionis origani, hyssopi ficci, libystici, sceseleos, cardamomi, stœchados ana drachmam vnam, sapa, vuarum passarum libram dimidiam, mellis libras duas. Fiat syrampus idem pollens, quod prior compositio, si detur vncijs duabus. Ex succo eiusdem & sapa vuarum passarum eclegma ad tussim, & asthma efficax filius Zesar componit. Datur autem radix bryoniae, & vitis nigræ similiter ab aureo vno ad aureos duos, succus autem à drach. vna, ad drachm. duas.

Calet multum bryonia baccis rubentibus, quibus depilat, & ob id coria, densantibus est vtilis Galen. libr. 6. simpli. & quicquid attigerit, rubrificat ignis modo, vnde nostratibus ignis ardens tota planta dicitur, Gallis colubrata, fortè quòd sub hac colubri saepe stabulantur. Radix albæ vitis confert epilepticis, attonitis, vertiginosis, serpentum morsibus, aborsibus: sed mentem interdum turbat, quod spiritus permiscere vocat Mesues. Vitis albæ radix, quia terget, siccatur, moderatè calfacit, lienes induratos liquat pota trium obolorum pondere, per dies triginta cum aceto, & foris cum ficibus admota: psoram quoque & lepram sanat Dioscorid. Galen. phlegmonas ex vino discutit, emplastri modo imposita, & abscessus rumpit. Oleo incocta donec colliquescat, pterygia delet, & suggillata Dioscorid. Cum sale, radix, folia, semen albæ, ad chironia, gangrenica, phagedenica, putrida crurum vlcera faciunt imposita: eadem radix trita imposita ossa educit. Succus cum triticeis granis coctus potus, lac auget. Cum eruo ephelidas, ionthos, lentigines, nigras, cicatrices delet, morsibus viperæ prodest, drach. duarum pondere pota.

Panis porcinus.
Parū lata est, & nigra, caule digitorum quatuor nu-
do Dioscor.

De Cyclamino.

CAP. XXVI.

Cyclaminus panis dictus, his fauni, aliis porci, maior inuenitur, & minor. Maioris radix rapæ modo rotunda, fo-

Flos rosaceus quidem est ad purpuram vergens, sed forma violæ nigrae: al-

ris terrea & nigra, intus alba, à qua folia & flores violæ nigrae eius species
similes, subalbi, sine caule. Minoris radix sub terra plurima flore cædide,
auellanæ: & cicerum forma, uterq; est medicatorius, calidus radice mu-
ficus initio tertii ordinis, incidit, tenuat, resoluit, terget, ex-tili: nulla
purgat, obstructions aperit, sudorem copiosum mouet, cu-multitudi-
tem fœditate eius ablata omnium maxime expurgat. Pituitâ nis mētione
lentâ & crassam sumptus, & suppositus, atq; ad eò femori, ili-Dios. Gale.
bus, & vicinis partibus illitus purgat. Obstructions viscerum Gradus non
præcipue splenis aperit, maximeque ex oxymelite, & sumptus finit Gal.
& emplastri modo ad motus colicum dolorem à pituita, aut nec Avi. At
stercore suppresso sanat, caput, & oculos insigniter expurgat, trahit quo-
præsertim errhino ex ipso in nares recepto, præsertim post pur- que Gal. cū
gationem per hieram, aut theodoricon, aut catapotia fœtida, hydromeli-
aut similia. Quapropter visui imbecillo, & aquis in ipsum ruē- te potus pi-
tibus, hemicranîæ, cephalalgîæ, torturæ, paralyfi, & cæteris ce- tuitâ, & a-
rebri affectibus frigidis confert, errhino, ut dixi, attractus. quam edn-
Icterus sanat experiētîâ certâ, præsertim succo cum oxyme- cit & um-
lite, vel œnomelite sumpto, & operto deinde diligenter cor- bilico, pe-
pore. Nam sic sudore largo materia etiam in vaporem verâ, ctini, coxer
bilioso excremento exonerabitur. Duro lieni confert quouis dicibus illi-
vrendi modo, & tumoribus aliis, ut etiâ strumas iuuet. Men- tus aluum
ses mouet, sumptus & suppositus hæmorrhoidas potentissime ducit &
aperit. Eius radix collo mulieris appensa, conceptum prohi- aborsum fa-
bere dicitur, sedis procidentiam illitu iuuat. Corrigitur ut dra- cit Dioscor.
cunculus, & bryonia, succi huius drach. quatuor cum saccha- Galen.
ro, solutas, & ad tertiam coctas, manè sumptas, icterum sana- Succus cum
re, certissimum & expertissimum affirmat filius Serapionis. melle errhi-
Idem præstare succum eum cum æquali portione oxymeli- nū fit Dios-
tis, vel œnomelitis, ut prius coctum, & sumptum Græcus testa & oculis
tur. Vnguentum præterea est Alexandri ex cyclamino, quod suffusis, &
ventri, femori, ihibus inunctum, aluum deiectione purgat: sto hebetibus
macho autem vomitu vacuat aquas serosas, idoneum hy- inungitur
dropicis, & à medicamento abhorrentibus: recipit autem (nō naribus
succo cyclamini libras tres, succi cucumeris agrestis libram immittitur
vnam, olei irini libras duas, butyri vaccini libram vnam, Dioscor.)
Drachm.

40 passo: aut melicrato potatur radix in ictero Dioscor.

euphorbij vnciam vnam, pulpæ colocynthidos vnc. tres, poly-
podij, vnc. sex, trita, quæ teri possunt, succis octo dies mergan-
tur in vase vitreo angusti oris, obstructo probè: post hos se-
mel feruefiat, coletur: colato adde sagapeni aureos quinque,
myrrhæ aureos tres in aceto prius dissolutos, quanto est opus:
coque semper rudicula mouendo, donec succus propè omnis
consumptus erit: tunc adde ceræ vnc. quinque, fellis vaccini
aur. quinque, coque donec cera erit liquata: tunc adde scam-
monij, aloës, cocci gnidij, colocynthidos, turbith, ana aur. quin-
que, salis gemmæ aur. tres, euphorbij, piperis longi, zingiberis, 10
chamæmeli, cinnamomi, ana aur. duos: puluerifata in morta-
rio permisceantur. Vnguentum quoque alterum ex cyclami-
no fit ad resoluendam duritiem splenis etiam lapidosam, &
strumas: recipit succi cyclamini, humoris lenti ex radice fili-
cis emulsi, ana lib. vnam, succi extremorū tamaricis furculo-
rū vnc. duas, olei irini libras duas, œsypi vnc. quindecim, aceti,
vnc. duas, hāmoniaci, bdellij ana vnc. vnā & semissem, ceræ fla-
uæ vnc. sex: fac vt prius Cyclaminus coctionē sufficiētē susti-
net. Datur præsertim succo ab aureis duobus ad aur. quatuor.

*Alterius cyclamini acinorum denarius in vini albi cya-²⁰
this duobus, dies quadraginta potus lienem per aluum, &
vrias emittit Dios. Prior autem miscetur medicamentis,
quæ tubercula strumas, omnemq̄ duritiem discutiunt Gal.
Cum vino denique bibitur contra omnia venena Diosc.*

Longa, m. 25
rotunda, for-
mina Diosc.
Auiçena nõ
Diosc. sunt
hi gradus
Longa non
minus cal-
facit sed for-
tè magis mi-
nus tamen
tenuium
partim, quã
rotunda: a-
mara, sub

De aristolochia.

CAPVT XXVII.

ARistolochiæ tres sunt species: longa, rotunda, & clemati-
tis, id est, sarmentaria dicta, quod radices vitis sarmento-
rum similes spargat. Omnes calidæ sunt Diosc. in principio or- 30
dinis tertij, siccæ secundo: longa tamen calidior videtur, quãuis
terreæ in ea substantiæ plus sit, quàm in rotunda, quæ ob id te-
nuioris est substantiæ, & ad omnia efficacior. Vtraque tamen
obstructiones aperit, resoluît, attrahit, spinas extrahit & ligno-
rum fragmenta carni infixæ, tenuat: sed hæc omnia rotunda
magis ob dictam prius causam: pituitam purgat, & quorun-
dam sententia etiam bilem, thoracem quoque & pulmones pi-
tuitâ etiam putri expurgat insigniter: quapropter tussi humi-
dæ, & asthmatis etiam antiquo maximè prodest quouis vsus
modo, vt etiam si suffitu vaporem per infundibulum æger in- 40
spi

acris vtraque longa terget, digerit minus quam rotunda. Ob id sarcoticum vtilius est vlcerebus & fomentis vteri Galen. Rotunda spinas trahit Diosco. Gale.

† Cum pipere & myrrha pota & pefso subdita Dioscor. de longa. Rotunda cum

aqua pota

spiret, horum præsertim trochiscorum accipientium aristolo- valet rigor

chia rotundæ, arsenici pares portiones comprehendendas oui Diosc. Cle-

virello in trochiscum aut auellanæ formam fingendas, vnus matitis cum

fumum certis interuallis, vt dixi, per infundibulum inspiret oleo aut suil

ager. Aristolochia quoque præsertim rotunda cerebrum ex- lo adipe inu

16 purgat, ob id epilepsiæ confert: stomachum etiam eadem iu- cta spine r

uat, singultu à flatibus conflictatum. Hos enim non modò à gori valet:

stomacho, sed liene & aliis visceribus dissipat, horumque ob- suffitu verò

structiones liberat, & natos inde dolores sedat, præsertim cum ad graues

oxymelite radicato. Omnis autem aristolochia vterum à par- febres Gal.

tu expurgat, menses mouet, abortum facit. Rotunda præter

hæc vlcera maligna, fistulas mirè iuuat, quia terget, & carne *Magnus

implet. Podagram quoque & musculos contusos cum melle est Palma

& pauco sale emplastri modo admota iuuat: cum hydrome Christi, vul

lite verò curat aurium vlcera & auditum roborat. Acetum gò lathyris:

20 denique cui incocta est, gingiuas adstringit, & putredinem vulgò cata-

ab his aufert: dentes: quoque confricatu deterget. Rigori putia, est

etiam febrili remedium est singulare. Purgando non no- paruus. Gra-

cet, sed visceribus confert. Quod ad alia attinet, vt dracunc- dus etiã ho-

lus corrigenda. Coqui teriq; plurimum potest. Datur à drach- ius tacet

ma vna ad aur. vnum. Gale. terge-

Clematis sesquidrachma Paulo purgat vt colocynthis. re & dige-

Ætio fructus sicci drach. duabus purgat bilē et pituitam. rere tantum

Rotunda auxiliatur asthmaticis, singultientibus, epilepti- dicit. Tri-

30 cis, podagricis, si cum aqua bibatur, ruptis item & vulsis, et ginta gra-

doloribus ab obstructione, aut flatu crudo & crasso, putredi- nis pituita,

nibus prodest, vlcera sordida, dentes, gingiuas expurgat. bilē. aquas,

purgat su- præ et infra

ricinus: la-

thyris verò

granis septē

vel octo ea-

de similiter

purgat Dio-

40 Diosc. Hamech autem in principio tertij. Pituitam ac inter- sco. recini fo-

lia tergent, dum bilem violenter purgat, deiectione & vomitu materias digerunt, quoque & aquam serosam à iuncturis attrahit. Dantur autem purgant mi grana eius cocta & trita in iure galli antiqui, conferuntq; conus, quam lico dolori, & iuncturarum, vt podagra, ischiadi, aut coquuntur fructus tur in aqua casei, aut lac caprinum super ea mulgetur & co- Gal. Oleum latur, & datur hydropicis vtiliter. Oleum autem cicinum seu id ad lucer- ricininū colico dolori à pituita & flatibus confert. Corrigitur nas est vti- vt balanus myrepfica. Ex vtroque oleum extrahitur vt ex lissimum, te amygdalis. Datur à granis quinque ad grana septem: alterius nuuium par- à granis septem ad grana quindecim.

tium, & ca Folia lathyridis cum gallinaceo aut oleribus cocta idem lidius quā praestant, quod semina, Diosc. Oleum id purgat aquam, lumb- commune. bricos necat, scabiem, capitis vlcera, sedis inflammationem † Alij duo- vteri praefocationem sanat Diosc. Ricini grana triginta, la- decim. thyridos grana septem vel octo dat Diosc. cum caricis aut dactylis aqua frigida super bibula. Paulus vsque ad quin-

Myrica ta- me Latinis est tama- rix.

Virgas ha- bet longas

absque fo- lijs solidas

ad frangen- dum diffi-

ciles: flores leucoy

Diosc.

† Phaseoli

Semina &

furculorum

succus stre-

nuè trahi-

tur Gal.

decim in robustis scilicet vt ea mandant, imbecilliores au- tem & malo stomacho integra deglantiant. Viginti grana 20 pota cū aqua pura aut mulsā purgant facile Plin. bilem & aquam, si munda sumantur: si autem cum folliculo, vehe- mentius purgant & stomachum ledunt.

De genista, seu sparto.

C A P V T X X I X.

Spartum, genista Latinis & myrica est arborum capistrum: est autem arbor montana, cuius rami desinunt in virgas multas rectas, flexiles, fractu contumaces, quibus vites & 30 alia ligantur: flores habet flauos, lunatā figurā filiquas toro- binis similes, & femina in his lenti familia, interuallis distin- cta. Ultra marina & orientalis est, melior, calida sicca ordi- ne secundo Diosc. Semen verò calidius, floribus & ramulis hu- midit as inest incidens, sed excrementosa, & ob id vomito- ria. Quin planta haec omnibus suis partibus conturbat, pro- uocat, incidit, tenuat. Pituitam & materiam à iuncturis vio- lenter purgat vomitu & deiectione, renes omnibus excre- mentis perpurgat, vrinas valenter mouet, calculum frangit in renibus, atque adeò in vesica, nec in his materias figi, ac in 40 cal

calculum durefcere finit. Flores quoq; huius cum melle rofato aut ouo, strumas refoluunt. Oxymelitem ex his vel feminibus, tumores lienis refoluit. Vomitus quoq; cum his frequens ifchiadi, podagræ, & renum doloribus prodeft. Nocet ftomacho & cordi: ob id cum melle rofato fumi vult Philagrius, vt his partibus nocere definat, & eadem ratione cum rofis & mafliche. Semen verò eius cum aqua mellis rofati fumédum eft: anifum quoque, & fceniculi, vel dauci femē eius noxas caftigant: flos modicum coqui potef, femē diutius. Datur, præfertim flore, à drachmis duabus, vsque ad drach. quinque: femine autem à drach. duabus, ad drachmas quatuor.

Semen & flores cum melicrato pota tuto purgant per fupiora, ellebori modo: semen quoque infra purgat: & Succus ex ramis aqua madefactis extractus, à ieiuno cyathi mēfura potus, ifchiade & angina laborantibus eft vtilis. Plinius aceto pluribus diebus macerat ad ifchiadem, & Succum eiusdem cum oleo inungit. Sunt qui maceratum murræ, aut aqua marina, clyftere injciunt ad ifchiadē, cruentaq; & strigmenta vacuant. Semen quoque stranguriam sanat Plin. & idem genifta tufa cum axungia genua dolentia curat.

De elleboro.

CAP. XXX.

Elleborus duplex, albus, & niger, idemque falubrior albo: quin & albus fymptomata terribilia minatur: niger autē corpus incolume, & velut iuuenile tuetur. Eligendus in eo genere eft fapore acri, guftantem mordēte, colore afari, fragilis, medius ampli & gracilis, recentis & vetufti, grauis & leuis, aut potius leuior quam grauior: leuis autem ac fine afperitate. Radix eius eft præftantior, & in ea fibrarum ac radicalium cortices, Vere, aut Aefate colligatur. Albus autem minus eft amarior eft nigro. Cætera nigro facultate eft fimilis, niſi quòd diutius feruari potef. Niger eft calidus ficcus ordine tertio, tenuat, terget, refoluit, carnem vlceribus fupercrescentem exedit. Adde, quòd fi is ad arboris alicuius radices crefcat, fructus ipſius purgatorios reddit.

Albus autem calidus ficcus in medio tertij. fimiliter terget,

mor

Seminis & floris obolos quinq; dat Dioſc. Plin. ſesquidrach.

Ellebo. olim terribilis fuit: poſtea tam promiſcuus, vt plerique ftudio rum cauſa ſumpferint: albus autē multo terribior nigro Plin.

mordet: sed vomitu multo purgat, & sternutamenta violenter mouet. Vitandus autem hic est, quod strangulet. Niger autem omnium consensu fumendus, praesertim castigatus natura & arte: solis robustis & animosis dandus, & Vere ipso. Datus autem, quando & cui conuenit, temperamentum facit melius, ob id mores quoque probatioris reddit, & corpus incolu- me, ac velut iuuenile efficit. Haec enim propria ipsius sunt opera, Hippocrate autore. Corpus enim totum excrementis corruptis expurgat: clemēter ac sine molestia vacuat bilem vtrā- que, & pituitā: sanguinem proinde puriorem reddit attrahen- 10 do scilicet excrementa in venis sanguini mista, non à solis ca- uitatibus partium, sed à toto corpore, ac etiam remotis parti- bus, & cute ipsa.

Ad cerebrum quoque purgandum, & caput totum, & sen- suum instrumenta, & neruos, & viscera, & vescam, & vterum est efficacissimus: cerebrique affectibus, vt cephalalgiae hemi- craniae, maniae, melancholig, vertigini, epilepsiae, paralyti, aqua- rū in oculos defluxui, apertē confert: iuncturarum quoq; mor- bis, vt nodis, & tumoribus scirrhis aliis: strumis etiam. In sum- ma, est velut theriaca, & per antonomasiam medicina elephā- 20

† *Bothorpu* tiae, cancri, herpetis, erysipelatis, † exanthematum, phagedena-
stulas vo- rum. Puluis quoque tenuissimus ellebori nigri, visum roborat.
cant, vario- Acetum quoq; cū hoc decoctum, auri instillatum tinnitui cō-
larū generi fert, & auditum roborat. Idem acetum si os colluat, dentium
affines. dolori confert: praeterea splenis affectibus, febrib. diuturnis,
 quartanae biliofae, reliquis affectibus melancholicis sanatu cō-
 tumacibus: vrinam, & menses mouet: corporis colorem & odo-

† *Morpheam* rem bonum efficit, ac etiā oris, cutis affectus, † & alphas vtrōf
 † *et baris.* que quouis vtendi modo sanat: ex aceto affrictus cuti, eius foe-
 ditatem & panos delet. Albus autem vomitu immodico, & vio- 30
 lento symptomata excitat terrenda: foris autem affrictus cu-
 tis vitia, scabiem, impetigines, lentigines valenter iuuat. Vter-
 que autem fistulis & vlceribus putridis ac malignis medetur.
 Albus igitur quia huius tempestatis corporibus est molestus,
 quin & velut venenum, praesertim suffocans, vitetur. Nigri
 autem virtus ad nostra vsq; tempora est tolerabilis, licet etiam
 difficilis. Sanis enim corporibus elleborus est molestus, inquit

Aph. 16. lib. Hippocrates: arte autem & industria nostra castigatum quan-
4. de albo, do & cui oportet, rectē propinamus: agitq; salubriter. Filius
non de ni- autem Zesar manna melli simili tepida quantitate corticis 40
 radi

radicularum ellebori aptam horis octo macerat, colatum dat, gro. Omnes in quo virtus est ellebori. Idem fit in melle vuato, aut iure gal- autem me-
 linarum vel carniū, aut oxymelite, aut vino dulci, aut con- dicatio sa-
 dīto, aut syrupo, aut sapa aliqua, superaddentes polentam vel nis est peri-
 orizam, aut pultem, & sorbitioni per se datur. Sunt qui in ra- culosa. Apli-
 dicem raphani perforatā ellebori fibras immittunt die vno: 36. & 37.
 post die fibris ablatis, dant raphanum vires ellebori haben- lib. 2.
 tem. Daucus item & piper longum, anisum, petroselinū, hys- Cum simi-
 fopus, succus calaminthæ, origanum, opus cyrenaicus, effica- libus herbis
 20 ciores ipsum reddunt: & præter hæc, epithymus, polypodiū, Paulus dat.
 sal Indus, & similia: se enim hæc confirmant. Ex hoc item ca-
 tapotia formavit Haly ad affectus melancholicos, elephantia,
 alphas nigros contumaces efficacissima, quæ recipiunt hieræ
 picre drachmas duodecim: ellebori nigri, polypodij, ana dra-
 chmas quinque, epithymi, stœchados, ana drachmas septē: aga-
 rici, lapidis Cyanei, salis Indi, colocynthidos, ana drach. tres.
 Dantur tuto à drachma vna ad aureos duos. Vtriusq; verò
 ellebori virtutem ex corpore deturbat mulsā decoctum vua-
 rum passarum, aut hordei, aut gallorum, aut gallinarum, cum
 20 oleo nucum, vel amygdalarum dulcium, vel simili, puluerem
 verò ellebori sumere tutum nō est. Datur autem à filiquis sex
 ad tertiam drachmas vnus, vel vsq; ad drachmam vnā.

*Radicula graciles, breues, & velut decurtata ex cepe- valde nocet
 so velut capite procedentes, in vsum sola veniunt Dioscori. & suffocat:
 nec hætotæ, sed harum cortex deligendus, carnosus, specio- nigrum au-
 sus, medullosam intus partem, & quæ eximenda est, habes tem tritum
 tenuem: gustu acer & feruidus, asperis tumulis & locis dat cum me-
 30 siccis, qualis Anticyra est, natus, in frangendo puluerem licrato Pau-
 emittens Plin. Semen tamen à quibusdam purgationibus lus.
 adhibetur: summa quoque radix, quæ velut capreanibus
 datur purgationis causa. Mēribus albi radices leguntur
 Diosco. & Plin. Albus amarior est, & minus acer nigro
 Gale. Albus eligendus gustu feruens, non tamen vehe-
 menter, sed saluam particulatim, non simul mouens, me-
 diocriter extensus, candidus, fragilis, carnosus, non acumi-
 40 natus aut iuncens, nec, dum frangitur, puluerulentus, me-
 dul*

dullam interiore[m] habens exile[m], qualis Cyrenaicus: Improbatur Galatius, Cappadocius, Italus, albior, & magis puluerulentus. Pauli tempore vtebantur elleborismo per album, & nunc quoque: si enim bonus est, venenosus non fuerit. Quin ellebori nomine apud Hippocratem & Gale. albus venit, ut Apho. 1. lib. 5. Apud Arabes contra Ellebori nigri cum alijs misti vsus non est difficilis, saepe magno successu in melancholia morbo, sum vsus syrupo Saporis, largo satis elleboro nigro incocto: & Manard. non difficilem eius vsum expertus est, & drachmam integram solam potam parum profecisse. Paulus infundit aqua dies quinque uncias duas: ergo multus satis mannae, vel melli, vel alijs incoquatur. Si in radicem raphani immittatur albus elleborus, elleborismi modus simplicior est Paulo.

Cū hoc succo calidissimo nollem dare.

Albus datur per se, & cum sesamo, aut thapsiae succo, aut alica, aut mulsa, aut pulte, aut lenticula, aut sorbitione alia. Niger autē coquitur cum lente, aut iure aliquo Diosco. Nigrum cum scammonio & sale dat idē. Album debilibus cum succo prissanae, aut alicae, aut alio simili, Paulus.

Niger pituitam & bilem infernē purgat Diosco. Bilem maxime flauam, Paulo: Albus autem vomitu purgat res varij coloris Diosco. Rem visu terribilem in varijs coloribus vomitionum Plin. Elleborus bonus ad exanthemata, impetigines, lepras, herpetas, erysipelata, icterum, Paulus. Albus oculorum collyrijs contra caligines imponitur Diosco. Oculorum caliginem fetu discutit Plin. Niger auri inditur, & post biduum aut triduum eximitur in difficili auditu. Albus & niger menses ciet, & foetum occidit. Suppositus Diosco. vel appositus. Niger scabiem curat cum thure, aut cera, & pice, & cedrino oleo inunctus: cum aceto vitiliginem, impetiginem & lepras Diosco. Albi puluis suffocationem facit: ob id incidendus in formas sesamorum magnitudine.

dine. Quibus verò per os accepisse suspectum est, duarum drachmarum decoctum chystere inyciatur, & balanus ex eo & melle facta Paulo supponitur: & Diosco. cum aceto facta balanus. Niger appositus si triduo maneat, fistulas purgat Diosco. Nigri obolos tres, aut drach. vnam dat Diosco. adiecto etiam scammonio. Manardus quoque drach. vnam dedit cum granis duobus scammonij in malo cydonio assi, minusq; & leuius purgant quam iusta dosis pilularum, quas aggregatiuas vocant. Albi Themison dabat drach. duas, Plin.

20 sequentes quatuor, antiquorum vitium cognoscentes, qui ob metum parcius dabat, cum celerius erumpat, quò largius sumitur. Vetant tamè dari senibus & pueris, & mollibus, ac fœmineis corporibus. Paulus dat à drach. vna ad drach. duas, debilioribus in succo alicæ, aut ptissanæ, fortioribus in aqua calida aut melicrato, sectum tamen, non in puluerem tritum, vt antè monuimus. Albo non est vsus Manard. ex Italis tamen robustos ferre posse putat: non dandum tamen nisi in diuturnis & valentibus morbis, per alia remedia non sanatis, vt hydropi, cachexia, elephanto, paralypsi, epilepsia, podagra, morbo italico, qui pessimus & longissimus esse cõsuevit, & auxilia communia velut contènere.

Cum præter simplicia medicamenta ad aluum ciendã à Ioan. Mesuæ scripta, alia nonnulla apud medicinae autores inuenerim: ea annotationibus hisce nostris præmittere, visum est non inutile. Ea sunt: Myxa, id est, sebesten: Cynocrambe, hoc est, Canina brassica: Pulegium, Bdellium Arabicum Pathenium, id est, Matricaria: Tragoriganum: Iuli nucis iuglandis, catuli vocati: Fax vini, Tartarum dicta: Atriplex, Malua, Asphodeli radix, Allium, Beta, Blitum,

30 Cestri, id est, Vetonica folia. Brassica semicocta. Aqua stil-lans à cucurbita in fornace excocta. Chamæpitys, dicta Iua. Lapathon, vulgò Rumex vocatum. Lac, præcipuè asininum.

ninum. Butyrum. Lentis primum ius. Semen cornicularis,
 & spumei papaveris, Resina pini picea, & laricis, quae
 vulgò putatur & vocatur termintina. Item vera, quae nunc
 adfertur ex Terebintho, Terebinthina. Urtica, Sesamoides
 maior & minor, Peplis, Peplos, Chamaesica, Lappago, Cle-
 matidis semen, Picnocomon. Apios, id est, sylvestris Rha-
 phanus, Alipon, Empetron, Heliotropion, Magnes, Cortex
 radicis Capparis, Thlaspi, Flos, aris, squama aris, Mandra- 10
 gora succus, Daphnoides, quae & Laureola, Sambucus, Ebu-
 lus, Lac, & cimæ ficus, Filicis feminae folia, Peponis
 & cucumeris radix, Lactuca sylvestris, radix Pen-
 cedani, Staphis agria, Thapsia succus, Androsa-
 mos, Ascyros, Hippophaes, Hippophestos,
 Lactaria multa species, Mercurialis
 struthion, id est, radícula, vel con-
 des. Horum historiã & vires ex 30
 ipsis autoribus licet edisce-
 re: mihi satis sit hoc
 loco nomina con-
 scripsisse.

FINIS.

IN ANTIDOTARIUM

Ioannis Mesuæ Annotationes quædam.

*

ANTIDOTARIUM est vocatum, Gal. in in-
quod contineat descriptiones antido-
torum, hoc est, medicamentorum, quæ Antido.
non foris admota corpori, sed in corpus
recepta, affectibus medentur. Antido-
dotus autem hæc, vel hoc antidotum

10 Græcis dicitur contra affectus datum, unde Gal. lib. de hac
materia scriptum, $\pi\epsilon\gamma\iota\ \alpha\upsilon\tau\iota\delta\omicron\tau\omega\upsilon$, id est, de antidotis voca-
uit: nostrates verò libros hac de re scriptos, Antidotarium
in scripterunt, etiam si non sola antidota, quæ omnino su-
muntur, sed etiã admouenda, olea, vnguenta, cerata, empla-
stra, ex aquo continerent. Quæ duo causarum salubrium mate-
rias præcipuè cõprehendunt, quanquã educẽda & faciẽda
ip[s]arum reliqua duo genera magni etiam momenti sunt
20 in multis morbis. De sumendis igitur tantum & admouen-
dis Mesu. scribit, & illa tanquam præstantiora, plura, vsu
frequentiora, & ferè priora præponit: quibus etiam educen-
dorum ratio quædam complicatur. Hæc propter oppositas
rationes postponit: in ipsorum tamen vtrisque quorundam
ordinem cur mutarim, paucis accipe. Inter sumenda statui
prima omnium condita, quod hac parte sua plurima sint
alimenta, non omnino medicamenta. Ut igitur à re nobis
familiari magis incipiat oratio, hæc in prima acie locavi.
30 Post hæc autem iulepos & syrupos natura propè tota, viri-
bus, consistentia, parandi modo conditis proximos (nisi si
qui in his sint medicamentosi magis & compositi) ut omit-
tam syrupo suo condita seruari. Sunt item syrupi succorum

& aliorum quorundam velut conditura, ad saporis gra-
 tiam, & custodia diurnitatem. Quoniam vero in syru-
 pis plerique sunt thoracici & pulmonici, praesertim quos
 descripsimus postremos: ob id eclegmata viribus his affi-
 nia propè omnia subiunximus sectione tertia. Sectione au-
 tem quarta descripsi decocta atque infusa his consistentia
 proxima, & quibusdam syrupis aluum soluentibus facul-
 tate affinia: ut alicunde inciperet antidotorum propriè ap-
 pellatorum tractatio. Quanquam & infusiones & deco-
 ctiones syrupis sint necessariae, sed aliae multò quàm quae his
 Mes. decoctis & infusis, vel purgatorijs, vel saltem eccopro-
 ticis, & sterco deijcientibus describuntur. Sectione quinta
 antidota cõclusi, tum quae electaria vulgus vocat, tum alia:
 sed in his priora, quae sapore sunt iucundo: post haec amara,
 & hiera, & alia purgatoria. Sectione sexta descripsi ca-
 tapotia purgatorijs his proxima viribus, neque iucunda,
 & consistentia non multò duriora. Septima sectione tro-
 chiscos multò his duriores ac sicciore. Octava autem pulue-
 res quosdam omnium siccißimos. In admouendis praeterea
 ordinem mutandum censui, ac olea, ceterorum materiam,
 omniumq; liquidissima, & ferè simplicissima, usu fre-
 quentissima, usu prima, non postrema scripsi cum Mes. sed
 reliquis praeposui sectione nona. Decima vero, his consisten-
 tia & viribus propinqua unguenta, adeò ut saepe olea vo-
 centur. Undecima autem sectione cerata ex praecedenti-
 bus, & cera constantia, ac magna ex parte emplastrorum
 materiam. Postrema descripsimus emplastra, tanquam
 maximè composita & durissima. Habes rationem ordinis
 in hoc Antido. a nobis parum mutati, non modo in sectio-
 num ordine, sed in plerisque etiam sectionum singularum
 compositis, ut lectio te docebit: qua autem ratione id fece-
 rim, facile tu ipse coniectabis, ut cur ex sine syruporum con-
 dita

dita quaedam incondita retulerimus: in Syrupis, cur calidos, thoracicos, iunximus: in eclegmatis, cur viribus finitima: & in ceteris similiter. Ea tamen cautione praedicta mutavi, ut nullam omnino Mes. compositionem omiserim, aut truncauerim: sed omnes integras, Verbis tamen non paulo purioribus descripserim, licet interdum coactus Barbaras quasdam voces retinui. Ipsas item libri totius particulas breuiiores, quam ut libri nomen mererentur, sectiones appellauimus, Hippoc. in epidemijs, & Aristotelis in problematis $\tau\upsilon\eta\upsilon\alpha\sigma\alpha$, hoc est (ut $\Gamma\alpha\zeta\alpha$ in Arist. vertit) sectiones, imitati. An vero probem omnes scriptas hoc lib. compositiones, siue a Mes. inuentas, siue ex alijs corrogatas, dicere malo cum Gal. illas me ut antiquas, & multorum experientia probatas, recipere, & Galen. consilio satius esse multo usu expertas, & confirmatas compositiones sequi, quam nouas effingere: cum praesertim methodo summa si quis altius expendat, plurimas Arabum compositiones conscriptas iudicaturus sit: quas vero paucas damnare conaberis. Si pauca quaedam Arabibus certissima receperis, in illorum sententiam omnino abibis, nullamq; improbandam iudicabis. Quamquam enim harum multae usu exciderint, vitiosae ob id existimandae non sunt, aut Hippo. suum Libr. 2. rat. vic. acut. pemplium & elleborum nigrum vitio verteris, medicamenta illi etiam in morbo acuto ad corpus purgandum consuetissima quae ob violentam actionem hodie attingit nemo. Et quod purgatoria medicamenta, antidota, emplastra, unguenta, trochisci, malagmata, acopa, myracopa, & id genus alia, Dioscor. Galen. alijsq; celebribus medicis magno in pretio habita, nunc omnino usurpari desierunt. Ut rerum 30 quae verborum, conditio quaedam similis & vicissitudo sit. Quomodo enim de verbis cecinit ille, sic nos de remedijs pronuntiare possumus, quod scilicet,

Multa renascentur, quae iam cecidere, cadentq;
 Vsurpata modo medicamina, si volet vsus
 Et ratio, Medicis duo praestantissima doctis
 Instrumenta, quibus quaerunt, carpuntq; docentq;.

Quae vicissitudo in ijs Mes. compositionibus vbi contigerit, notas propè singulis adscriptas à nobis mutare cuius licebit. Adscripsimus autem opinor non temerè notas huiusmodi, ne scilicet in obsoletis hodie multam operam collocet bonus lector, quibus arithmeticoꝝ neotericoꝝ circulum nullius per se numeri indicem cernet praepositam: in reliquis esset diligentior, praesertim celebrioribus & vsu frequentioribus quas asterisco & stellula quadam illustrauimus: vti quae mediam horum conditionem sustinent, cruce signauimus: ne verba haec vsitatum, inusitatum, toties mihi essent repetenda: vtiq; (quod nuper dixi) bonus lector in scripturis hodie consuetioribus opera plus ponat, quam in dissuetis. Quas ob id veru vel obelisco confodiendas non censui, quod non improbarem: quòdque harum nonnullae fortè fortuna haud ita multo post asteriscos alijs rapiant. Tempestiuum mihi iam videtur pauca quadam de mensuris & ponderibus Mesuae consuetis dicere, ne quorundam nouitas inaudita lectori adhuc rudi aut imponat, aut sit re-
 10
 20
 30
 40
 50
 60
 70
 80
 90
 100
 110
 120
 130
 140
 150
 160
 170
 180
 190
 200
 210
 220
 230
 240
 250
 260
 270
 280
 290
 300
 310
 320
 330
 340
 350
 360
 370
 380
 390
 400
 410
 420
 430
 440
 450
 460
 470
 480
 490
 500
 510
 520
 530
 540
 550
 560
 570
 580
 590
 600
 610
 620
 630
 640
 650
 660
 670
 680
 690
 700
 710
 720
 730
 740
 750
 760
 770
 780
 790
 800
 810
 820
 830
 840
 850
 860
 870
 880
 890
 900
 910
 920
 930
 940
 950
 960
 970
 980
 990
 1000

Mensurae & pondera Mesuae.

memoramento. Mensuris admodum paucis vtitur Mesues, vt libra mensurali sextario, quem $\kappa\iota\omicron\tau$ pro $\xi\omicron\tau$ interpret vocabat, mina. Ponderibus vtitur ferè Græcis, $\kappa\epsilon\pi\acute{\alpha}\lambda\iota\sigma$, $\delta\gamma\kappa\iota\alpha$, $\delta\pi\acute{\alpha}\chi\mu\eta$: $\gamma\epsilon\alpha\mu\eta$ autem id est, scriptulo, raro: gaudet nantque parua pondera exprimere per drach. vnius partes tres, quatuor, 5. 6. vel partem tertiam, quartam, quintam, sextam: vtimur & aureo. $\kappa\epsilon\pi\acute{\alpha}\lambda\omicron\sigma$ autem, id est, corniculum: $\kappa\epsilon\pi\acute{\alpha}\tau$ apocope interpreti vocabatur, vt Actuaris $\kappa\epsilon\pi\acute{\alpha}\tau\omicron\upsilon$ $\epsilon\iota\omicron\sigma$ appellat: quo nomine etiam hodie vulgus & Mesues siliquam ipsam appellat, grana circiter tria lupinis similia, sed.

sed minima in carne lignosa & dulci continentem. Horum granorum quodque grana hordei quatuor pendit: octo autem lentis, etiam κεράτιον Græcis, Mesuæ κεράτ quod in eo ponderum aliorum more per apocopem scriptum est, Latinis siliqua dicitur. Κιστ autem pro ξιστ corruptum ab interprete puto, quod, etiam apocope pronuntiatum vocis Græcæ: ξιστς enim Græcis dicitur, Latina voce sextarius: in hanc detorta, ut λιτρα ex libra iisdem detorta est. δρυχία verò integrum est. Sextarius autem Italicus ut

- 10 Galeno, sic Mesuæ usurpari videtur, qui duas cotylas seu heminas, seu libras mensurabiles, id est, uncias vigintiquatuor implet. Sed variū pondus efficit, ob rerū metiendarum naturā: vini enim sextarius capit unc. mensurales vigintiquatuor. Pendit autem librā & bessem, seu unc. viginti mellis: sextarius duas lib. et semissem: olei sextarius uncias octodecim pendit. Vnius drachmæ partes duæ scilicet ex tribus, sunt scriptula duo: partes verò tres, scilicet ex quatuor sunt scriptula duo, & grana quinque, seu grana quadraginta quinque, quæ sunt partes tres granorum sexaginta,
- 20 quot sunt in drach. Quantū autem pondus drachmæ tribuat, et quot drac. uncia impertiat, & quot uncias libræ, nō perinde compertum est. Drachmam autem ipsi pondus minus aureo apertū est ex locis nō paucis in simpl. & in Antid. Vbi elect. psyllæ dat à drac. tribus ad aureos tres. Elect. Hamech à drach. duabus ad aureos duos: et in catapotys sæpe à drac. vna ad aureum vnum, hoc est sesquidrachmā ut quibusdam videtur: ut alijs pondus granis quinque, aut sex, drachma grauius, quale est nostri aurei solaris. Idem pondus etiā solidus, & cum Actuario ξάριον dicitur. Aureum autem
- 30 scribit Mesues in hiera Archigenis à Paulo descripta: Vbi tamen Paulus semper habet drachmā: id quod in alijs ex Paulo sumptis obseruare licet. Quid quod Serapioni in

probanda theriaca, aureus est pondus duorum lupinorum,
 & Auicennas in curando ascite dat catapotiorum quo-
 rundam aureum vnum debili: drachmam vnam forti?
 Alijs aureus in compositionibus purgatorijs est pars septi-
 ma vncia: in alijs est sesquidrachma. Vncia autem dra-
 chmas octo cum Græcis non videtur tribuere: Nam in hie-
 ra Ruffi scribit drachm. octo, vbi scribere potuit vnciam
 vnam, si illi drach. octo tribueret. In apo^zemate adianti
 albi sectione quarta fumaria vnciam vnam: mox addit,
 lupuli, violarum siccarum, ana drach. octo: cum scribere po- 10
 tuisset, vt alibi semel fecit, tantundem: vel omnibus simul
 connumeratis subscribere ana, id est, equaliter particulam
 Galeno frequentem. In elect. Hamech, sennæ & aliorum
 vnciam vnam, polypodij drach. sexdecim: cum scribere po-
 tuisset vncias duas. In tryphera verò Persica myrob. flaua-
 rum vnc. vnam & dimidiam: cepul. Ind. ana vnciam
 vnam: belleric. emblic. ana drachmas quatuor: hîc pro vnc.
 dimidia videtur accepisse, vt proportione quadam pondus
 diminuat. Neque vnciam drachmarum nouem Mesuæ esse 10
 potes conuincere: cum in hiera sua scribat drachmas no-
 uem, vbi dicere potuit vnciam vnam, si vncia drach. no-
 uem tribueret. Mallem tamen cum alia Galeni pondera
 & mensuras sequatur, etiam cum Galeno vncia huius
 drachmas octo tribuere: non autem nouem cum imperitis
 quibusdam pharmacopœis, nulla eius autoritate, nec ratio-
 ne probantibus. Pondera autem drachma minora vitauit:
 scriptulo tamen vsus in Antidoto ex cocco baphica, &
 Antidoto aromatico Gabrielis: aliâs drachmæ vnius par-
 tes duas, tres, quatuor, quinque, sex, dicere maluit, vt an-
 tē diximus.